GLOBAL ORGANIZATION OF PARLIAMENTARIANS AGAINST CORRUPTION
ORGANISATION MONDIALE DES PARLEMENTAIRES CONTRE LA CORRUPTION
ORGANIZACIÓN MUNDIAL DE PARLAMENTARIOS CONTRA LA CORRUPCIÓN
المنظمة العالمية للبرلمانيين ضد الفساد

Empowered lives.
Resilient nations.

VAI TRÒ CỦA **QUỐC HỘI** TRONG VIỆC THỰC HIỆN CÁC MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Tổ chức Nghị sĩ toàn cầu chống tham nhũng (GOPAC)

Từ năm 2020, Tổ chức Nghị sĩ toàn cầu chống tham nhũng (GOPAC) đã thiết lập một mạng lưới các nghị sĩ cùng có chí hướng chống tham nhũng trong nước mình và trên toàn cầu. Với chi nhánh ở 57 quốc hội trên toàn thế giới, GOPAC cung cấp sự trợ giúp, tri thức và trao đổi ý tưởng giữa các nghị sĩ ở cấp khu vực và toàn cầu. Ngoài ra, ở hầu hết các nước, các chi nhánh GOPAC tạo cơ hội cho các nghị sĩ từ các chính đảng khác nhau hợp tác và phá bỏ rào cản chính trị về một

www.gopacnetwork.org

Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc

Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) là cơ quan phát triển hàng đầu của Liên Hợp Quốc từ năm 1965. UNDP cũng là cơ quan thực hiện các dự án hỗ trợ quốc hội trên thế giới, hợp tác với quốc hội của hơn 60 nước. UNDP chuyên trợ giúp quốc hội ở cấp quốc gia cũng như cấp tỉnh để thực hiện chức năng của mình trong việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững thông qua việc cung cấp kiến thức kỹ thuật, chia sẻ tri thức giữa các cơ quan đồng đẳng, cũng như chia sẻ các ấn phẩm và sản phẩm tri thức có chất lượng cao.

www.undp.org

Ngân hàng Phát triển hồi giáo (IDB)

Được thành lập năm 1973, Ngân hàng Phát triển Hồi giáo (IDB) là một định chế tài chính quốc tế được thành lập để hỗ trợ hoạt động phát triển ở các nước có số lượng lớn dân cư theo đạo Hồi. Không giống các ngân hàng khác, IDB không phải là một ngân hàng mang tính khu vực và các thành viên của IDB có mặt ở các nước ở châu Âu, châu Phi, Trung Đông và châu Á. Mục đích của IDB là "thúc đẩy phát triển kinh tế và tiến bộ xã hội của các nước thành viên và các cộng đồng theo đạo Hồi."

www.isdb.org

Lời cám ơn

Tổ chức Nghị sĩ toàn cầu chống tham nhũng (GOPAC), Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) và Ngân hàng Phát triển Hồi giáo (IDB) bày tỏ lời cảm ơn đến các tác giả chính của cuốn sổ tay này, Kevin Deveaux và Charmaine Rodrigues.
Emilie Lemieux, Quản lý dự án của GOPAC, Olivier Pierre-Louveaux, Chuyên viên phụ trách các quy trình chính trị mang tính bao trùm của UNDP và Abdihamid Mao, Chuyên viên cao cấp về tính liêm khiết của IDB, đã hiệu đính và tổ chức in cuốn sổ tay này. Julia Stewart và Charles Chauvel đã thay mặt UNDP thực hiện đợt biên tập cuối cùng.

Trung tâm thông tin về các nước A-rập của UNDP có vai trò hàng đầu trong việc hỗ trợ ấn hành cuốn tổ tay. Trung tâm vùng ở khu vực châu Á và Thái Bình Dương của UNDP đóng tại Băng-cốc, thông qua công việc của Doina Ghimici, Chuyên viên về các chức năng then chốt của chính quyền, đã chia sẻ kinh nghiệm trong khu vực.

Cuốn sổ tay sẽ không thể hoàn thiện nếu không có đóng góp quý báu của TS Gavin Woods, Chủ nhiệm Nhóm Chuyên trách toàn cầu về Giám sát quốc hội của GOPAC, Akaash Maharaj, Giám đốc chấp hành và các thành viên Ban chấp hành của GOPAC: TS Naser Al Sane, Paula Bertol, John Hyde, Romi Gauchan Thakali, Mary King và Hon. Osei Kyei-Mensah-Bonsu; và Patrick Keuleers, Jos De La Haye, Arkan el-Seblani, Claire Cabrol, Jason Gluck, Julia Keutgen, Biljana Ledenican, Melissa Salyk-Virk, Natalia Shafi, Nancy Fashho, Nika Saeedi, Mads Hove, Sandra Lopez, Sebastien Vau-zelle cũng như Kawtar Zerouali (UNDP) và Jean-Noé Landry (Open North).

Cuối cùng, Hạ viện thuộc Quốc hội Hiệp thương nhân dân Cộng hòa In-đô-nê-xi-a, thông qua TS Fadli Zon, Phó Chủ tịch Quốc hội kiêm Chủ tịch GOPAC, và các chuyên viên của quốc hội Herinoyo Adi Aanggoro và Endah Retnoastuti, đã có nhiều đóng góp quý báu, cũng như Quỹ Westminster vì Dân chủ và các nghị sĩ, chuyên gia đại diện cho 12 nước tham gia vào cuộc hội thảo thí điểm từ 30 đến 31 tháng 8 năm 2016 tại Jakarta, In-đô-nê-xi-a, và đóng góp quan điểm và kinh nghiệm của mình.

Lời mở đầu

Hòa bình và phát triển bền vững có vai trò thiết yếu đối với tương lai của hành tinh và loài người. Tầm nhìn này được đặt ra trong Chương trình nghị sự vì Phát triển bền vững đến năm 2030 (Chương trình nghị sự 2030), nhằm chấm dứt nghèo đói, xây dựng xã hội hòa bình và xúc tiến sự thịnh vượng và hạnh phúc của người dân, trong khi vẫn bảo vệ môi trường cho các thế hệ hôm nay và mai sau. Được các nước thành viên Liên Hợp Quốc nhất trí thông qua tại New York năm 2015, Chương trình nghị sự 2030 yêu cầu các nước thành viên phải chuyển những Mục tiêu Phát triển bền vững (SDG) đầy tham vọng và mang tính đổi mới thành các ưu tiên quốc gia và huy động nguồn lực và xây dựng quan hệ đối tác cần thiết với xã hội dân sự và khu vực tư nhân để thực hiện thành công SDG.

Các nghị sĩ có cơ hội và trách nhiệm hiến định để thực hiện vai trò hỗ trợ và giám sát việc thực hiện SDG. Tuyên bố về Chương trình nghị sự 2030 thừa nhận "vai trò thiết yếu của quốc hội các nước thông qua việc ban hành luật pháp và phê duyệt ngân sách, và vai trò của họ trong việc bảo đảm trách nhiệm giải trình về nỗ lực thực hiện có hiệu quả cam kết của mình." Các thành viên quốc hội có vị trí độc đáo để hành động với vai trò là người kết nối giữa người dân và các định chế nhà nước, và xúc tiến cũng như thông qua các chính sách và luật pháp lấy người dân làm trung tâm để bảo đảm không ai bị bỏ lại phía sau.

Việc thực hiện thành công Chương trình nghị sự 2030 đòi hỏi phải có một phương pháp tiếp cận tích hợp, quan hệ đối tác và sự tham gia thông qua các quy trình chính trị mang tính bao trùm và các định chế nhanh nhạy, có hiệu lực và chịu trách nhiệm giải trình. Nó đòi hỏi phải có các cuộc trao đổi kinh nghiệm ở cấp toàn cầu và cấp khu vực giữa các nước nhằm xác định các giải pháp cho công tác lập kế hoạch, xây dựng ngân sách, thực hiện và giám sát tiến độ hướng tới việc hoàn thành SDG cũng như theo dõi xem nguồn kinh phí được chi tiêu ở đâu và như thế nào nhằm ngăn ngừa tham nhũng và đánh giá tác động của những sáng kiến này đối với cuộc sống của người dân - đặc biệt là phụ nữ và những người thuộc các nhóm dân cư bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương.

Cuốn sổ tay này, được Tổ chức Nghị sĩ toàn cầu chống tham nhũng (GOPAC), Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) và Ngân hàng Phát triển Hồi giáo (IDB) ấn hành, được thiết kế như một nguồn tư liệu tham khảo dễ sử dụng, có thể giúp các nghị sĩ và nhân viên phục vụ quốc hội đóng góp vai trò có hiệu quả trong việc thực hiện SDG. Nó giới thiệu về Chương trình nghị sự 2030 cũng như tập hợp các tập quán tốt và công cụ trên khắp thế giới. Những tập quán tốt và công cụ này có thể điều chỉnh, nếu thấy cần thiết, tùy theo bối cảnh tình hình quốc gia.

SDG cung cấp cơ hội cho các nước tham gia vào cuộc đối thoại mang tính bao trùm về tương lai chung của chúng ta trên hành tinh. Các nghị sĩ có thể đóng vai trò đầu tàu trong việc dẫn dắt cuộc tranh luận này. Vì vậy, chúng tôi mời các nghị sĩ trên toàn thế giới sử dụng cuốn sổ tay này như một công cụ thực hành nhằm thúc đẩy sự tham gia vào Chương trình nghị sự 2030.

Xin chân thành cảm ơn.

TS Fadli Zon
Chủ tịch, Tổ chức Nghị sĩ toàn cầu chống tham nhũng, Phó Chủ tịch Hạ viện, In-đô-nê-xi-a

Magdy Martínez-Soliman
Tổng thư ký,Trợ lý Tổng giám đốc kiêm Vụ trưởng Vụ Hỗ trợ chính sách và chương trình, UNDP

TS Abdul Razzak Khalil Lababidi
Giám đốc,
Văn phòng Nhóm Công tác về tính liêm khiết, Ngân hàng Phát triển Hồi giáo

Mục lục

Tóm lược **10**

I. Điểm gặp gỡ giữa quốc hội các nước và các Mục tiêu Phát triển bền vững **12**

A. Quốc hội và phát triển bền vững **12**

B. Thu hút các nghị sĩ tham gia Chương trình nghị sự 2030 ..... **14**

C. Mục tiêu của các nghị sĩ: Mục tiêu Phát triển bền vững **16**

Các câu hỏi để suy ngẫm 16

II. Vai trò của quốc hội đối với tính hiệu quả của hoạt động phát triển và các Mục tiêu phát triển bền vững **17**

Các câu hỏi để suy ngẫm 20

III. Phối hợp nỗ lực để thực hiện tốt hơn **21**

A. Biến các Mục tiêu phát triển bền vững thành một ưu tiên và phối hợp việc thực hiện giữa các ngành của chính phủ **21**

Các câu hỏi để suy ngẫm 22

B. Làm việc với các cơ quan giám sát **23**

Các câu hỏi để suy ngẫm 24

C. Làm việc với các cơ quan thống kê quốc gia **25**

Các câu hỏi để suy ngẫm 25

D. Working with international and regional bodies **26**

Các câu hỏi để suy ngẫmn 27

IV. Xây dựng luật pháp: Tăng cường môi trường tạo thuận lợi cho các Mục tiêu Phát triển bền vững **28**

A. Xác định ưu tiên cải cách luật pháp **28**

B. Soạn thảo luật pháp liên quan đến các Mục tiêu Phát triển bền vững **29**

Các câu hỏi để suy ngẫm 31

V. Xây dựng ngân sách để thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững **32**

A. Ngân sách nhà nước hàng năm **33**

Các câu hỏi để suy ngẫm 35

B. Giám sát ngân sách và chi tiêu cho các Mục tiêu Phát triển bền vững **36**

Các câu hỏi để suy ngẫm 38

VI. Giám sát việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững 39
A. Giám sát cấp ủy ban về việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững 39
Các câu hỏi để suy ngẫm 42
B. Các cuộc điều tra của quốc hội 42
Các câu hỏi để suy ngẫm 44
C. Các câu hỏi bằng văn bản và trực tiếp và các phiên giải trình 44
Các câu hỏi để suy ngẫm 45

VII. Đại diện: Huy động người dân và tạo thuận lợi cho người dân tham gia 46
A. Xúc tiến phương pháp xây dựng luật pháp cùng tham gia 48
Các câu hỏi để suy ngẫm 49
B. Tạo thuận lợi cho việc xây dựng ngân sách cùng tham gia 50
Các câu hỏi để suy ngẫm 50
C. Ý kiến của người dân về việc giám sát thực hiện luật pháp và chính sách ...51
Các câu hỏi để suy ngẫm 52
D. Tạo thuận lợi cho việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững có sự tham gia của người dân ở cấp địa phương 52
Các câu hỏi để suy ngẫm 53

VIII. Vai trò của quốc hội trong việc nội địa hóa SDG 54
Các câu hỏi để suy ngẫm 55

IX. Vai trò của các nhân viên phục vụ quốc hội 56
Các câu hỏi để suy ngẫm 57

X. Vai trò của các chính đảng trong quốc hội 58
A. Các nhóm đảng 58
B. Các nhóm giữa các đảng 59
Các câu hỏi để suy ngẫm 59

XI. Tăng cường năng lực của các nghị sĩ và nhân viên phục vụ quốc hội về các Mục tiêu Phát triển bền vững 60
Các câu hỏi để suy ngẫm 62

Tóm lược

Cuốn sổ tay này được biên soạn cho các nghị sĩ làm một công cụ để thúc đẩy sự tham gia của quốc hội vào nỗ lực thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững (SDG).
SDG được tất cả 193 nước thành viên Liên Hợp Quốc thông qua ngày 25.9.2015, như một phần hữu cơ của tuyên bố "Làm chuyển biến thế giới của chúng ta: Chương trình nghị sự về Phát triển bền vững đến năm 2030". Phát huy những bài học kinh nghiệm thu được từ các Mục tiêu Phát triển thiên niên kỷ (MDG, thực hiện từ năm 2000 đến năm 2015), SDG xác định các mục tiêu phát triển lâu dài trên toàn cầu nhằm thiết lập các phương tiện bền vững hơn để phát triển kinh tế, môi trường và xã hội ở tất cả các nước. Đó là những mục tiêu toàn cầu mới, được gọi chung là Chương trình nghị sự 2030, bắt đầu có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2016 và thời hạn hoàn thành vào năm 2030.

Các Mục tiêu Phát triển bền vững

Mục tiêu 1. Chấm dứt mọi hình thức nghèo ở mọi nơi

Mục tiêu 2. Xóa đói, thực hiện an ninh lương thực, cải thiện dinh dưỡng và thúc đẩy nông nghiệp bền vững

Mục tiêu 3. Bảo đảm cuộc sống khỏe mạnh và tăng cường phúc lợi cho mọi người ở mọi lứa tuổi

Mục tiêu 4. Đảm bảo nền giáo dục có chất lượng tốt, công bằng và mang tính bao trùm và thúc đẩy cơ hội học tập suốt đời cho tất cả mọi người

Mục tiêu 5. Đạt được bình đẳng giới và trao quyền cho tất cả phụ nữ và trẻ em gái

Mục tiêu 6. Đảm bảo đầy đủ và quản lý bền vững nguồn tài nguyên nước và hệ thống vệ sinh cho tất cả mọi người

Mục tiêu 7. Bảo đảm năng lượng hiện đại, bền vững, đáng tin cậy và với giá cả hợp lý cho tất cả mọi người

Mục tiêu 8. Xúc tiến tăng trưởng kinh tế ổn định, mang tính bao trùm và bền vững, việc làm tử tế và có năng suất và công việc đầy đủ cho tất cả mọi người

Mục tiêu 9. Xây dựng cơ sở hạ tầng có sức chống chịu cao, thúc đẩy công nghiệp hóa bao trùm và bền vững,và khuyến khích tư duy đổi mới

Mục tiêu 10. Giảm tình trạng bất bình đẳng trong từng nước và giữa các nước

Mục tiêu 11. Làm cho các đô thị và khu dân cư trở nên bao trùm, an toàn, có sức chống chịu và bền vững

Mục tiêu 12. Bảo đảm các hình thái sản xuất và tiêu dùng bền vững

Mục tiêu 13. Hành động khẩn cấp để chống lại biến đổi khí hậu và tác động của biến đổi khí hậu[1]

Mục tiêu 14. Bảo tồn và sử dụng bền vững các đại dương, biển và nguồn lợi biển để phát triển bền vững

Mục tiêu 15. Bảo vệ, phục hồi và thúc đẩy việc sử dụng bền vững các hệ sinh thái trên đất liền, quản lý rừng bền vững, chống sa mạc hóa, ngăn chặn và đảo ngược suy thoái đất đai và chấm dứt tình trạng mất đa dạng sinh học

Mục tiêu 16. Thúc đẩy xã hội hòa bình và bao trùm vì phát triển bền vững; tạo dựng khả năng tiếp cận công lý cho tất cả mọi người; và xây dựng các thể chế có hiệu lực, chịu trách nhiệm giải trình và có sự tham gia ở các cấp

Mục tiêu 17. Tăng cường phương thức thực hiện và làm sống lại Đối tác Toàn cầu vì sự nghiệp phát triển bền vững

SDG được các nước thành viên Liên Hợp Quốc thông qua và được ngành hành pháp của từng nước phê chuẩn. Nếu muốn SDG được thực hiện ở một nước, quốc hội của nước đó phải có một vai trò có ý nghĩa, trên cơ sở

1. Thừa nhận Công ước khung của LHQ về Biến đổi khí hậu là diễn đàn liên chính phủ và quốc tế chủ yếu để thương lượng về cách ứng phó toàn cầu đối với tình trạng biến đổi khí hậu.

thông tin đầy đủ. Các đạo luật cần thiết để tạo ra một khung pháp lý cho SDG sẽ phải được quốc hội rà soát và thông qua. Ngân sách nhà nước hàng năm nhằm phân bổ kinh phí cho việc thực hiện SDG sẽ cần được quốc hội thông qua. Quốc hội phải giám sát việc chính phủ thực hiện SDG nhằm xác minh rằng việc thực hiện là phù hợp với bối cảnh quốc gia và địa phương và các nghị sĩ phải đại diện cho các khu vực bầu cử của mình để khuyến khích sự tham gia của người dân vào quá trình thực hiện SDG.

Mục tiêu của cuốn sổ tay gồm ba mặt:

- Cung cấp thêm thông tin cho các nghị sĩ về SDG;
- Chia sẻ ví dụ về việc quốc hội và nghị sĩ các nước làm thế nào để thực hiện vai trò của họ trong việc thực hiện SDG; và
- Cung cấp cho quốc hội và nghị sĩ một công cụ mà họ có thể sử dụng để đánh giá và tăng cường năng lực hiện có nhằm tham gia vào nỗ lực thực hiện thành công SDG.

Cuốn sổ tay bắt đầu bằng phần tổng quan về SDG và vì sao những mục tiêu này có liên quan đến các nghị sĩ, chứng minh rằng hầu hết các vấn đề được trình trước quốc hội để xem xét đều có liên quan đến SDG. Cuốn sổ tay cho thấy sự tham gia vào SDG sẽ được hiểu là một phần gắn kết với công việc hàng ngày của một quốc hội, các nghị sĩ và các nhân viên phục vụ quốc hội.
Trên cơ sở nghiên cứu các chức năng cốt lõi của quốc hội - lập pháp, giám sát và đại diện - cuốn sổ tay bàn về những phương pháp và công cụ cụ thể đang được các nghị sĩ sử dụng ở các nơi khác nhau trên thế giới để mang lại kết quả tích cực cho những người dân mà họ đại diện đều hỗ trợ việc thực hiện SDG. Cuốn sách đã nhấn mạnh các phương pháp tiếp cận mang tính sáng tạo để thực hiện những chức năng cốt lõi này.

Cuối cùng, cuốn sổ tay xem xét những điểm mà ở đó quốc hội một nước và các nghị sĩ được cho là có thể đóng góp vào quá trình thực hiện SDG rộng lớn hơn trong khuôn khổ hệ thống chính trị. Cuốn sách cũng xem xét cách thức làm việc với các định chế thực hiện khác, như kiểm toán nhà nước và cơ quan thống kê quốc gia. Vì quốc hội vận hành như một phần trong một hệ thống xã hội rộng lớn hơn, cho nên cuốn sách cũng bàn luận việc làm thế nào để huy động sự tham gia của các chủ thể khác, như các nhân viên phục vụ quốc hội, xã hội dân sự, các chính đảng và các cơ quan truyền thông, nhằm thực hiện SDG tốt hơn.

Quốc hội mỗi nước và các nghị sĩ của mình hiểu tốt nhất bối cảnh chính trị và xã hội ở đó họ đang hoạt động và có năng lực tốt nhất để quyết định có thể làm gì và nên làm thế nào để quốc hội thực hiện vai trò tích cực trong việc thực hiện SDG. Bằng cách chia sẻ tập quán tốt từ quốc hội các nước khác và trao đổi về việc áp dụng các tiêu chuẩn quốc tế vào công việc của quốc hội, cuốn sách tạo cơ hội để bắt đầu cuộc thảo luận giữa các đối tác chủ yếu, bên trong và bên ngoài quốc hội, về việc làm thế nào để định chế này có thể hoàn thành sứ mệnh của mình tốt nhất.

Một số phương pháp tiếp cận sáng tạo mà quốc hội các nước đã sử dụng để tham gia vào việc giám sát hoạt động của chính phủ, trong đó có việc lập và chi tiêu ngân sách, được trình bày trong cuốn sổ tay. Một số trong những tập quán tốt này có tiềm năng trở thành những "luật chơi" xét về vai trò của quốc hội trong việc thực hiện trách nhiệm giải trình nội bộ và phát triển trong nước. Các ví dụ nói về kinh nghiệm thực hiện SDG (giống như kinh nghiệm trước đây về việc thực hiện MDG), giám sát ngân sách và công việc ban đầu về sự tham gia của quốc hội vào việc thực hiện SDG.

Ở cuối mỗi phần, một loạt các câu hỏi được nêu ra để kích thích suy nghĩ về vai trò và năng lực hiện nay của quốc hội liên quan đến việc thực hiện SDG cũng như để khuyến khích cuộc thảo luận về việc làm thế nào để quốc hội có thể tăng cường năng lực của mình để chủ động tham gia vào quá trình thực hiện SDG.

I. Điểm gặp gỡ giữa quốc hội các nước và các Mục tiêu Phát triển bền vững

A. Quốc hội và phát triển bền vững

Là những đại biểu dân cử, các nghị sĩ có vai trò hết sức quan trọng trong việc thúc đẩy sự nghiệp phát triển lấy người dân làm trung tâm, phản ánh và đáp ứng nhu cầu của các khu vực bầu cử của họ. Trong những thập kỷ gần đây, người ta ngày càng nhìn nhận tầm quan trọng của việc các nghị sĩ tham gia vào những nỗ lực nhằm thúc đẩy sự tăng trưởng nhạy cảm với môi trường và mang tính bao trùm và sự phát triển bền vững. Ví dụ, thông qua các chức năng hiến định của họ trong việc xây dựng luật pháp và giám sát các chính sách, chương trình của chính phủ - kể cả ban hành luật và thẩm định ngân sách của chính phủ - và đại diện quan điểm của các cử tri, các nghị sĩ là những đối tác quý giá trong việc bảo đảm một nền quản trị chịu trách nhiệm giải trình, bao trùm, cùng tham gia và minh bạch cần thiết cho nỗ lực thực hiện phát triển bền vững cho mọi người.

Nhìn nhận sự đóng góp quý báu của các nghị sĩ cho sự nghiệp phát triển bền vững là đặc biệt quan trọng, bởi thế giới đang chuyển sang thực hiện Chương trình nghị sự 2030 mới và các SDG hỗ trợ chương trình nghị sự này. Tuyên bố về Chương trình nghị sự 2030 là một tài liệu truyền cảm hứng, cam kết rõ ràng "không để một ai lại phía sau" và kêu gọi phát triển phải "lấy người dân làm trung tâm". Cam kết này đối với sự bao gồm tất cả mọi người vào hoạt động xã hội, kinh tế và chính trị - không phân biệt lứa tuổi, giới tính, tình trạng khuyết tật, sắc tộc, dân tộc, nguồn gốc, tôn giáo, điều kiện kinh tế hay tình trạng ở các lĩnh vực khác - nhấn mạnh chính SDG cũng như các phương tiện để thực hiện những mục tiêu này. Các nghị sĩ có thể chủ động hỗ trợ những nỗ lực này.

Tháng 9 năm 2015, các nhà lãnh đạo trên thế giới đã gặp mặt tại Hội nghị thượng đỉnh của Liên Hợp Quốc về Phát triển bền vững ở New York để phát động chương trình nghị sự phát triển bền vững mới và đầy tham vọng, sẽ định hướng cộng đồng các dân tộc trong 15 năm tới. Các nhà lãnh đạo đã thông qua Chương trình nghị sự 2030 về Phát triển bền vững, được hỗ trợ bằng một tập hợp mới gồm 17 Mục tiêu Phát triển bền vững (SDG) gắn kết với nhau. Chương trình nghị sự 2030 được xây dựng trên cơ sở những tiến bộ đạt được từ khi Tuyên bố Thiên niên kỷ được thông qua năm 2000 và tìm cách làm tiếp những gì mà các Mục tiêu Phát triển thiên niên kỷ chưa làm được, phát huy thành công trong khi đặt ra một khung phát triển bền vững mới và đầy can đảm, nhằm xử lý những nhu cầu còn chưa được đáp ứng. .

Chương trình nghị sự 2030 mang tính đột phá trong tầm nhìn của nó về một thế giới bao trùm, thịnh vượng và bình đẳng hơn. Nó có gắng giải quyết toàn bộ phạm vi các thách thức phát triển mà các nước và các cộng đồng phải đương đầu, xuyên suốt cả ba chiều cạnh then chốt của phát triển bền vững - các lĩnh vực môi trường, xã hội và kinh tế.

Tính chất toàn diện của Chương trình nghị sự 2030 được bổ sung bằng thực tế là nó được thể hiện rõ ràng để có thể áp dụng một cách phổ cập. Thay vì chỉ tập trung vào điều được gọi là các nước đang phát triển, Chương trình nghị sự 2030 nhìn nhận rằng, trong một thế giới toàn cầu hóa và gắn kết với nhau, tất cả các nước phải chủ động khắc phục các thách thức đối với sự nghiệp phát triển bền vững.

Mỗi nước có nghĩa vụ thực hiện SDG và mỗi nước được yêu cầu theo dõi tiến độ thực hiện của mình và báo cáo thường xuyên với cộng đồng toàn cầu về những thành công và thách thức của mình.

Điều rất có ý nghĩa là, trong khi chỉ có 8 MDG, 21 chỉ tiêu và 48 chỉ số, thì các SDG bao quát một phạm vi rộng lớn hơn các vấn đề, với 17 SDG bây giờ được hỗ trợ bởi 169 chỉ tiêu. Tiến độ hướng tới thực hiện thành công những chỉ tiêu này sẽ được giám sát thông qua một tập hợp những chỉ số mới. Những chỉ số này được xây dựng và giám sát bởi Nhóm Chuyên gia liên cơ quan toàn cầu về các chỉ số SDG, bao gồm các cơ quan thống kê quốc gia với Phòng Thống kê Liên Hợp Quốc đảm nhận vai trò là Ban thư ký.[2] Khai thác những bài học rút ra trong quá trình thực hiện MDG, Nhóm Chuyên gia dự kiến rằng các chỉ số toàn cầu này sẽ được sử dụng để hướng dẫn các nước trong việc xây dựng các chỉ số quốc gia. Mỗi nước dự định sẽ có khả năng xác định những chỉ tiêu ưu tiên của riêng mình để hành động. Sau đó, mỗi nước cần thiết kế các chỉ số phù hợp với tình hình trong nước để giúp cho việc giám sát ở cấp quốc gia - kể cả giám sát của quốc hội - nhằm đánh giá tiến độ thực hiện so với các dữ liệu cơ sở quốc gia và các chỉ tiêu quốc gia phải đạt được.

Chương trình nghị sự 2030 được thiết kế để áp dụng cho mọi người, với nỗ lực phân tách việc thực hiện để bảo đảm chắc chắn rằng các hoạt động sẽ hướng đến những nhóm người gặp khó khăn nhiều nhất. Nhấn mạnh việc "nội địa hóa" SDG là một yếu tố mới rất quan trọng của nỗ lực thực hiện SDG và, một lần nữa, dựa vào những bài học đúc rút từ quá trình thực hiện MDG. Cũng như với việc điều chỉnh các chỉ số cho phù hợp với tình hình mỗi nước, các phương pháp thực hiện và giám sát cũng sẽ được điều chỉnh cho phù hợp với tình hình quốc gia và sau đó sẽ được cung cấp trở lại cho các hệ thống giám sát toàn cầu. Việc thực hiện và giám sát SDG cũng sẽ được gắn với các kế hoạch và chiến lược phát triển quốc gia để phản ánh nhu cầu cụ thể của người dân nước đó, có tính đến các yếu tố địa hình, địa lý, xã hội và kinh tế.

2 http://www.scidev.net/global/sdgs/news/un-sdg-mdg-indicators-consultation.html.

UNDP Madagascar
Thanh niên nêu các mục tiêu toàn cầu tại Hội nghị thượng đỉnh ở Madagascar, tháng 9.2015

Chương trình nghị sự 2030 và các Mục tiêu Phát triển bền vững: Tính bao trùm và ý thức sở hữu đã được dẫn dắt như thế nào?

Đáp lại ý kiến phê phán của một số nhóm đối tác rằng MDG là một nghị trình bị quốc tế thúc đẩy, đại diện cho phương pháp tiếp cận phát triển "từ trên xuống", Chương trình nghị sự 2030 được xây dựng thông qua một quy trình để mở và bao trùm một cách có chủ đích, với và giữa các nước thành viên Liên Hợp Quốc, quốc hội các nước, xã hội dân sự, khu vực tư nhân và công chúng nói chung. Trong khi MDG được xây dựng bởi một nhóm chuyên gia phát triển tương đối hẹp, Chương trình nghị sự 2030 được soạn thảo thông qua nhiều cuộc tham vấn bao trùm với sự tham gia của công chúng và các nhóm đối tác, được thiết kế để phản ánh nguyện vọng và nhu cầu của người dân trên toàn thế giới.

Trong vòng hơn ba năm, đã có nhiều nỗ lực nhằm tiếp xúc với các nhóm đối tác trên khắp thế giới để tiếp nhận ý kiến đóng góp, ý tưởng, quan điểm của họ về các ưu tiên hành động. Ví dụ, thông qua diễn đàn trực tuyến MyWorld (www.myworld2015.org), gần 10 triệu người trên toàn thế giới đã chia sẻ quan điểm của mình với Liên Hợp Quốc về những vấn đề ưu tiên cần được giải quyết thông qua SDG. Nhiều nỗ lực đã được thực hiện nhằm suy ngẫm một cách có hệ thống về những gì đã làm được trong quá trình thực hiện MDG, những gì cần cải thiện và những gì cần làm tiếp trong 15 năm tới. Tính chất bao trùm và cởi mở của quy trình này là nhằm xây dựng ý thức sở hữu mạnh mẽ đối với Chương trình nghị sự 2030.

B. Thu hút các nghị sĩ vào Chương trình nghị sự 2030

Nhiều tiếng nói, trong đó có tiếng nói của các nghị sĩ, đã góp phần định hình Chương trình nghị sự 2030. Trong khi các nghị sĩ được huy động tham gia vào quá trình thực hiện và giám sát MDG tương đối muộn mằn, lần này ngay từ đầu đã có sự nhìn nhận rõ ràng về sự tham gia của các nghị sĩ - không chỉ với vai trò là người xây dựng luật pháp mà còn là đại biểu dân bầu - điều đó rất quan trọng để nhận được sự ủng hộ, nếu muốn SDG được thông qua, thực hiện và hoàn thành một cách có hiệu quả. Các nghị sĩ đã tham gia vào việc đánh giá những bất cập, cơ hội và ưu tiên hành động trong quá trình xây dựng chương trình nghị sự phát triển mới thông qua các nhóm công tác toàn cầu, khu vực và quốc gia. Nhiều ý kiến đóng góp đã được tiếp thu trong văn bản cuối cùng của Chương trình nghị sự 2030.

Ý kiến đóng góp của quốc hội trên toàn cầu cho Chương trình nghị sự 2030

Các nghị sĩ trên thế giới đã tham gia vào quá trình xây dựng Chương trình nghị sự 2030. Nhiều nghị sĩ đã tham gia vào các nhóm công tác khu vực, thông qua các tổ chức như Hiệp hội Quốc hội khối Thịnh vượng chung, Hiệp hội Nghị sĩ châu Âu với châu Phi và Cộng đồng Phát triển Nam châu Phi.

Trên toàn cầu, Liên minh Quốc hội đã hỗ trợ các nghị sĩ chuyển ý tưởng của họ vào các quy trình chính thức. Ngay từ tháng 3.2013, Đại hội IPU lần thứ 128 đã thông qua Thông cáo Quito, với tuyên bố: "Quốc hội các nước mạnh hơn sẽ đóng vai trò trung tâm trong việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững. Điều đó sẽ bao gồm bảo đảm các chính sách và kế hoạch phát triển được xây dựng thông qua quy trình mang tính bao trùm và cùng tham gia và các báo cáo tiến độ thường xuyên được đệ trình cho quốc hội nghiên cứu."

Nghị sĩ từ quốc hội 130 nước sau đó đã thông qua Tuyên bố Hà Nội - Các Mục tiêu Phát triển bền vững: Biến lời nói thành hành động, tại Đại hội IPU lần thứ 132 tháng 4.2015. Các nghị sĩ đã cam kết mạnh mẽ với việc thúc đẩy quá trình thực hiện cởi mở và bao trùm tiến lên phía trước, với tuyên bố: "Chúng ta cam kết sẽ làm hết sức mình để nâng cao ý thức sở hữu quốc gia đối với các mục tiêu, đặc biệt là làm cho cử tri của chúng ta hiểu rõ những mục tiêu này. Người dân phải hiểu những mục tiêu này có liên quan gì đến cuộc sống của chính họ. Là những đại biểu dân cử, chúng ta chịu trách nhiệm bảo đảm rằng mỗi tiếng nói và từng tiếng nói phải được lắng nghe trong quy trình chính trị mà không phân biệt và bất kể tiếng nói đó thuộc thành phần xã hội nào."

Sau đó, vào đầu tháng 9.2015, Hội nghị Thế giới các Chủ tịch quốc hội lần thứ 4 đã thông qua tuyên bố "Đặt nền dân chủ ở vị trí phục vụ hòa bình và phát triển bền vững: Xây dựng thế giới mà người dân mong muốn." Tuyên bố này nhấn mạnh tầm quan trọng của việc bảo đảm Chương trình nghị sự 2030 thông qua phương pháp tiếp cận dựa vào quyền con người đối với việc thực hiện SDG và giữ gìn các kết quả bao trùm và bình đẳng cho người dân.

Để có thêm thông tin chi tiết, đề nghị tham khảo:
Thông cáo Quito tại: www.ipu.org/conf-e/128/quito-comm.htm;
Tuyên bố Hà Nội tại: www.ipu.org/conf-e/132/rpt-gendebate.htm; and
Tuyên bố WCSP lần thứ 4 tại: www.ipu.org/splz-e/speakers15/declaration.pdf.

Bây giờ, khi các nước đang hướng tới nỗ lực thực hiện SDG, điều thiết yếu đối với các nghị sĩ là họ cần chủ động suy nghĩ về vai trò của mình trong quá trình thực hiện và giám sát SDG. Mặc dù quốc hội một số nước đã tham gia tích cực vào việc thực hiện MDG, nhưng mức độ tham gia khác nhau khá nhiều trên phạm vi toàn cầu. Một bài học then chốt rút ra từ quá trình thực hiện MDG liên quan đến vai trò trung tâm mà các nghị sĩ có thể và cần thực hiện để bảo đảm việc thực hiện SDG phản ánh nhu cầu đa dạng của các khu vực bầu cử ở đó họ được bầu để đại diện cũng như mang lại lợi ích cho tất cả các nhóm dân cư, đặc biệt là những người bị thiệt thòi. Hơn bất kỳ quan chức nào khác của nhà nước, các nghị sĩ có mối quan hệ trực tiếp với người dân do vai trò của họ là đại biểu dân cử. Điều đó tạo cho họ cơ hội hết sức quý báu để xúc tiến trách nhiệm giải trình nội bộ đối với việc thực hiện thành công SDG, một quá trình lấy người dân làm trung tâm, xử lý nhu cầu đa dạng của các nhóm dân cư trong nước (không phân biệt hoàn cảnh của họ về mặt địa lý, xã hội, giới tính, sắc tộc, văn hóa hay kinh tế) và mang lại lợi ích cho tất cả mọi người.

C. Mục tiêu của các nghị sĩ: Mục tiêu Phát triển bền vững 16

Mặc dù các nghị sĩ có trách nhiệm hỗ trợ và giám sát việc thực hiện cả 17 SDG và bảo vệ tính trọn vẹn của Chương trình nghị sự 2030, nhưng Mục tiêu 16 - được biết đến là "Mục tiêu Duy trì hòa bình và quản trị tốt" - có ý nghĩa đặc biệt đối với các nghị sĩ. SDG 16 nhằm "thúc đẩy xã hội hòa bình và bao trùm vì sự nghiệp phát triển bền vững, tạo khả năng tiếp cận công lý cho tất cả mọi người và xây dựng các thể chế có hiệu lực, chịu trách nhiệm giải trình và có sự tham gia ở các cấp." Trong 15 năm tới, các nghị sĩ sẽ có vai trò đầu tàu trong việc thúc đẩy mọi mặt của Mục tiêu này. Họ sẽ làm điều đó thông qua chức năng của quốc hội về xây dựng luật pháp, giám sát ngành hành pháp và đại diện quyền lợi của người dân cũng như, trực tiếp hơn, với chức năng là một trong những định chế chịu trách nhiệm cụ thể về việc bảo đảm trách nhiệm giải trình và tính bao trùm.

Mặc dù các chỉ tiêu thuộc Mục tiêu 16 đều có liên quan đến các nghị sĩ, nhưng Chỉ tiêu 16.6 và 16.7 liên quan trực tiếp đến công việc của họ. Chỉ tiêu 16.6 kêu gọi xây dựng "các định chế có hiệu lực, chịu trách nhiệm giải trình và minh bạch ở tất cả các cấp", còn Chỉ tiêu 16.7 hướng tới việc xây dựng"quy trình ra quyết định nhanh nhạy, bao trùm, cùng tham gia và mang tính đại diện ở tất cả các cấp". Để thực hiện thành công hai chỉ tiêu này, các nghị sĩ sẽ cần tìm kiếm nhiều cách thức để cải thiện các quy trình và hệ thống làm việc của mình. Ví dụ, bằng cách mở cửa các ủy ban quốc hội cho công chúng chứng kiến, công bố thêm thông tin về quốc hội, khuyến khích các nhà lập pháp tiếp xúc với cử tri và thực hiện chiến lược cụ thể để tăng cường địa vị của phụ nữ và các nhóm dân cư bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương.

Hiện nay, hai chỉ số toàn cầu có thể được sử dụng để theo dõi chỉ tiêu này: Chỉ số 16.7.1: tỷ lệ các chức vụ (phân tách theo giới tính, lứa tuổi, người khuyết tật và nhóm dân cư) trong các định chế công (ngành lập pháp, công vụ và tư pháp ở cấp quốc gia và địa phương) so với phân bổ toàn quốc) và Chỉ số 16.7.2: tỷ lệ dân cư tin tưởng vào quy trình ra quyết định mang tính bao trùm và nhanh nhạy (phân tách theo giới tính, lứa tuổi, người khuyết tật và nhóm dân cư).

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Đã xây dựng báo cáo đánh giá tình trạng cuối cùng của quá trình thực hiện SDG và chia sẻ với các nghị sĩ, cho phép họ đánh giá những kết quả, bất cập cũng như nhu cầu và ưu tiên tiếp tục phải đáp ứng?
- Đã tổ chức phiên họp nào để nâng cao nhận thức hay chia sẻ thông tin về Chương trình nghị sự 2030 cho các nghị sĩ?
- Quốc hội nước bạn đã chính thức phê chuẩn SDG, ví dụ bằng cách tranh luận và thông qua một nghị quyết hay đề nghị trong phiên họp toàn thể?
- Quốc hội nước bạn đã bắt đầu cuộc thảo luận về cách thức quốc hội làm việc để hỗ trợ quá trình thực hiện SDG 16? Nhìn nhận quốc hội là "định chế bảo trợ" cho SDG 16, quốc hội nước bạn đã xây dựng một kế hoạch cụ thể để hỗ trợ việc thực hiện SDG 16?

II. Vai trò của quốc hội đối với hiệu quả của hoạt động phát triển và các Mục tiêu Phát triển bền vững

Hơn 15 năm qua, chính phủ các nước đã được khuyến khích tập trung nhiều hơn vào điều được gọi là "tính hiệu quả của hoạt động phát triển". Hiệu quả của hoạt động phát triển có nghĩa là bảo đảm rằng các nước sử dụng có hiệu quả nhất tất cả các nguồn lực - cả nguồn lực trong nước từ tiền đóng thuế của người dân cũng như nguồn Trợ giúp phát triển chính thức (ODA) từ các đối tác phát triển, thường được gọi nhiều hơn là "viện trợ" - trong việc khắc phục những thách thức đối với sự nghiệp phát triển. Rút kinh nghiệm từ chương trình nghị sự tăng cường hiệu quả của hoạt động phát triển và đóng góp của nó cho việc thực hiện MDG, Chương trình nghị sự 2030 đã nêu lên một cách cập cụ thể tầm quan trọng của việc xây dựng quan hệ đối tác nhằm tạo ra tác động chung, với việc thừa nhận tầm quan trọng của việc bảo đảm phải huy động được và sử dụng có hiệu quả nhất mọi nguồn lực để tài trợ cho SDG.
Chương trình nghị sự 2030 rõ ràng thừa nhận tầm quan trọng của các quá trình phát triển "mang tính tự nguyện và do quốc gia chủ đạo, có tính đến điều kiện thực tế quốc gia khác nhau...; góp phần huy động các phương tiện thực hiện và quan hệ đối tác cần thiết, hỗ trợ việc xác định các giải pháp và tập quán tốt nhất và thúc đẩy sự phối hợp và tính hiệu quả của hệ thống phát triển quốc tế....; mang tính cởi mở, bao trùm, cùng tham gia và minh bạch với mọi người và hỗ trợ tất cả các nhóm đối tác làm báo cáo...; lấy người dân làm trung tâm, nhạy cảm về giới, tôn trọng quyền con người và đặc biệt quan tâm đến những người nghèo nhất, dễ bị tổn thương nhất và bị tụt hậu nhiều nhất.[3] "

Xây dựng quan hệ đối tác vì sự nghiệp phát triển

Chương trình nghị sự 2030 thừa nhận một cách rõ ràng rằng, việc xác định các quy trình và phương tiện thực hiện có ý nghĩa then chốt để bảo đảm thành công của toàn bộ khung phát triển. Nhằm mục đích này, SDG cuối cùng - Mục tiêu số 17 - đã vạch rõ cách thức để thúc đẩy Chương trình nghị sự 2030, tức là dành ưu tiên cho việc "làm sống lại các quan hệ đối tác toàn cầu vì sự nghiệp phát triển." Mục tiêu 17 nhìn nhận rằng phát triển không chỉ là nói về ODA mà phải thực hiện phương pháp tiếp cận rộng lớn hơn để bảo đảm mọi nỗ lực mang tính bền vững, được thúc đẩy bởi nhu cầu tại địa phương và do người dân địa phương "sở hữu"

Nói một cách cụ thể, Mục tiêu 17 nhận diện một loạt những ưu tiên cao trên phạm vi toàn cầu, trong đó có việc đạt được tiến bộ về nỗ lực cắt giảm nợ cho các nước bị nợ nhiều, bảo đảm khả năng tiếp cận nền thương mại tự do, xúc tiến đầu tư của khu vực tư nhân và tăng cường sự ổn định kinh tế vĩ mô toàn cầu. Mục tiêu 17 cũng nêu bật tầm quan trọng của việc tăng cường năng lực với mục tiêu trao quyền cho các chủ thể ở cấp quốc gia để họ khai thác có hiệu quả hơn các khung phát triển quốc tế.

ODA thường chiếm một tỷ trọng đáng kể chi tiêu của chính phủ ở các nước đang phát triển, trong đó có số lượng khá lớn các nước kém phát triển nhất và các quốc gia hải đảo. Tâm lý nghi kỵ ngày càng tăng ở nhiều nước phương Tây về tính hiệu quả của viện trợ đang làm tăng thêm đòi hỏi phải có bằng chứng về tính hiệu quả của nguồn trợ giúp này. Đồng thời, nhiều câu hỏi đang được nêu lên ở các nước đang phát triển về tình trạng cất giữ nguồn ngân quỹ này "ngoài ngân sách" và, do đó, bên ngoài những yêu cầu về tính minh bạch, trách nhiệm giải trình và kiểm toán, những yêu cầu phải áp dụng cho các nguồn ngân sách trong nước. Là định chế chủ yếu bảo đảm trách nhiệm giải trình, quốc hội các nước có vai trò then chốt trong việc xúc tiến hiệu quả của hoạt động phát triển. Nhưng, đến nay, nguồn ODA không phải lúc nào cũng được chuyển qua ngân sách hàng năm của nhà nước, làm cho việc giám sát chi tiêu trở nên khó khăn hơn đối với quốc hội.

3. *http://www.oecd.org/development/effectiveness/busanpartnership.htm.*

Điều quan trọng là quốc hội biết tất cả các nguồn ODA cung cấp cho ngành hành pháp và làm thế nào để giám sát việc thực hiện ODA tốt nhất. Điều đó có thể đòi hỏi quốc hội các nước phải chủ động hơn trong nỗ lực yêu cầu tính minh bạch của ngân sách và kiểm chứng được rằng các đạo luật và quy định về ngân sách được áp dụng rõ ràng cho nguồn lực trong nước cũng như nguồn lực từ bên ngoài. Tuyên bố Paris về Hiệu quả viện trợ [Ý thức sở hữu, hài hòa hóa, tính đồng bộ, kết quả và trách nhiệm giải trình], Chương trình hành động Accra [AAA] sau đó và Diễn đàn cấp cao Busan lần thứ 4 về Hiệu quả viện trợ [Busan HLF4] là những cột mốc trong việc chốt chặt những cam kết và nghĩa vụ về quan hệ đối tác trong một khung trách nhiệm giải trình chung, thừa nhận rằng viện trợ có hiệu quả phải tự điều chỉnh cho phù hợp với chiến lược phát triển do quốc gia chủ đạo. Trách nhiệm giải trình chung có mục đích đặt mối quan hệ viện trợ trên cơ sở hợp đồng hai chiều, trong đó nhà tài trợ cam kết cung cấp viện trợ có hiệu quả và người tiếp nhận cam kết sử dụng viện trợ tốt và minh bạch. Chỉ có thể đạt được kết quả quản trị này thông qua những cơ chế đã gắn chặt vào trách nhiệm giải trình công cộng, như được thể hiện trong sơ đồ dưới đây[4].

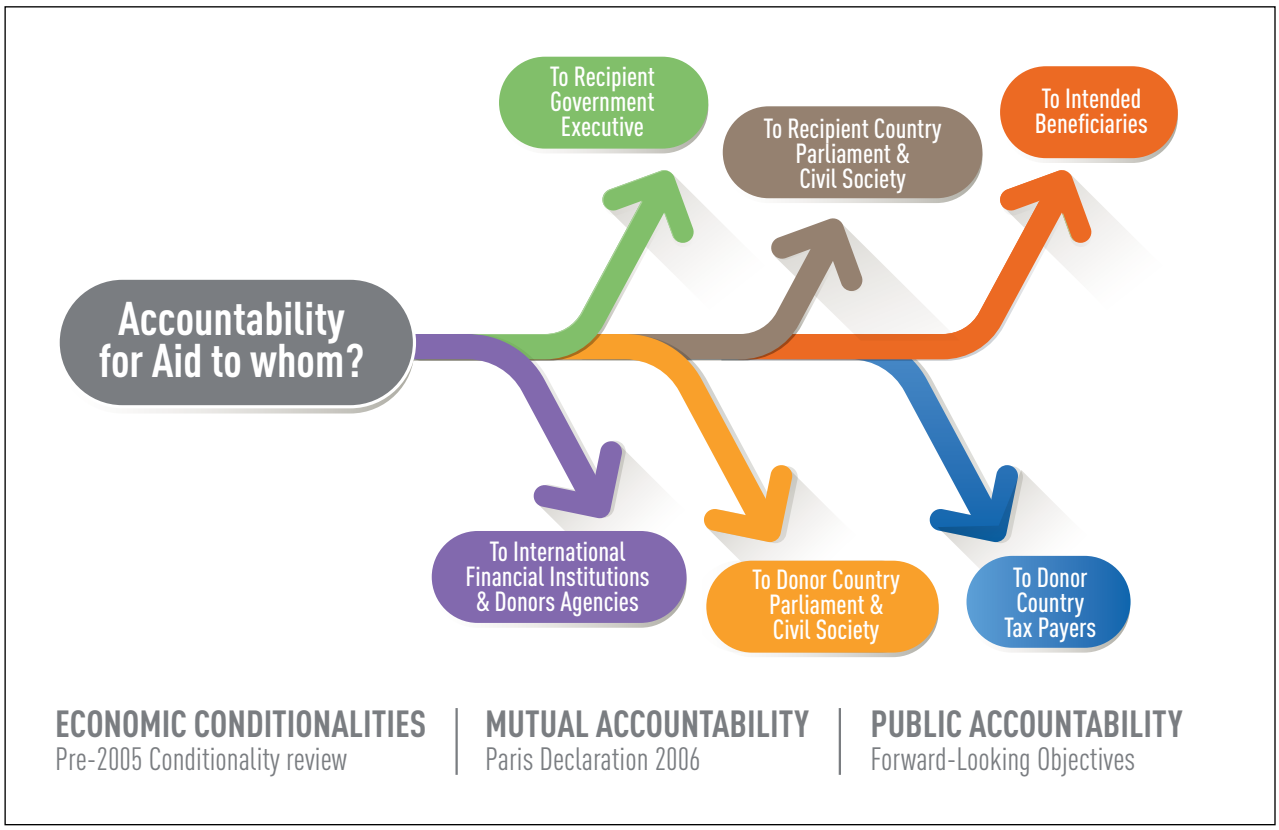

Trong thập kỷ vừa qua, đã đạt được một số thỏa thuận, từ đó thiết lập ra những cơ chế và quy trình chủ yếu để bảo đảm hiệu quả cao hơn cho hoạt động phát triển. Trong khuôn khổ Chương trình nghị sự 2030, một điều hữu ích cho các nghị sĩ là họ cần làm quen với những khung và quy trình chủ yếu về hiệu quả của hoạt động phát triển sau đây:.

- **Diễn đàn Chính trị cấp cao Liên Hợp Quốc về Phát triển bền vững:** Diễn đàn Chính trị cấp cao Liên Hợp Quốc về Phát triển bền vững (HLPF) là diễn đàn chính của Liên Hợp Quốc để triển khai thực hiện và kiểm điểm Chương trình nghị sự 2030. Diễn đàn này được giao nhiệm vụ cung cấp sự lãnh đạo, chỉ đạo về mặt chính trị và đưa ra các khuyến nghị về tất cả các khía cạnh của quá trình triển khai thực hiện Chương trình nghị sự 2030, trong đó có việc theo dõi tiến độ, khuyến khích nỗ lực xây dựng chính sách đồng bộ hơn trên cơ sở bằng chứng đầy đủ và kinh nghiệm quốc gia và khắc phục những vấn đề mới nảy sinh. Diễn đàn HLPF hàng năm đầu tiên diễn ra năm 2016, bao gồm các cuộc kiểm điểm tự nguyện

4 http://www.agora-parl.org/resources/aoe/parliamentsandaideffectiveness.

của 22 quốc gia và các cuộc kiểm điểm chuyên đề về tiến độ thực hiện SDG, trong đó có nội dung các nước đang xây dựng quan hệ đối tác vì hiệu quả của hoạt động phát triển như thế nào. Mỗi HLPF cũng sẽ tổ chức một loạt sự kiện bên lề mà các nghị sĩ cần tham dự.

Vương quốc Anh: Bảo đảm giá trị thật thông qua vai trò giám sát của quốc hội đối với nguồn trợ giúp phát triển nước ngoài

Vương quốc Anh, với tư cách là một nước cung cấp nhiều ODA, đã thực hiện cách tiếp cận chủ động và sáng tạo trong nỗ lực xúc tiến hiệu quả của hoạt động phát triển, trong đó có vai trò rõ ràng của quốc hội trong việc giám sát quy trình cung cấp ODA và bảo đảm "tiền nào của nấy".
Quốc hội Vương quốc Anh đã thành lập Ủy ban Phát triển quốc tế ở Hạ viện. Đó là một ủy ban được lựa chọn gồm 11 nghị sĩ và được giao chức năng điều tra. Ủy ban đặt ra chương trình của riêng mình và lựa chọn các chủ đề để điều tra. Đối với mỗi cuộc điều tra, Ủy ban công bố một thông cáo báo chí, trong đó có điều khoản tham chiếu của cuộc điều tra và mời các đảng phái quan tâm gửi ý kiến đề xuất bằng văn bản. Đối với hầu hết các cuộc điều tra, Ủy ban còn tổ chức các phiên hỏi - đáp dựa vào "bằng chứng trực tiếp" với các nhân chứng là người dân.

Để hỗ trợ cho Ủy ban Phát triển quốc tế, Vương quốc Anh còn thiết lập một Ban Độc lập về tác động viện trợ [ICAI]. Mặc dù là một cơ quan của ngành hành pháp, Ban này hoạt động độc lập với chính phủ và chịu trách nhiệm trước tiếp với Ủy ban Phát triển quốc tế. ICAI tổ chức các cuộc kiểm điểm độc lập về chi tiêu viện trợ và đóng góp của Vương quốc Anh cho các kết quả phát triển. Khi ICAI xây dựng một báo cáo, chính phủ được yêu cầu công bố ý kiến phản hồi để giải trình chính phủ có chấp nhận báo cáo hay không và sẽ trả lời như thế nào với các khuyến nghị mà báo cáo đưa ra. Sau đó, Tiểu ban về ICAI của Ủy ban Phát triển quốc tế tổ chức một cuộc điều trần về bản báo cáo và ý kiến phản hồi của chính phủ.
Chức năng của ICAI liên quan đến toàn bộ trợ giúp phát triển nước ngoài của Vương quốc Anh, bất kể bộ nào chi tiêu nguồn ngân quỹ này. Ngoài Bộ Phát triển quốc tế, các cuộc kiểm điểm của ICAI còn bao gồm các bộ khác có thi tiêu ODA như Bộ Năng lượng và Biến đổi khí hậu, Văn phòng Đối ngoại và Khối thịnh vượng chung cũng như các quỹ liên bộ như Quỹ Xung đột, ổn định và an ninh và Quỹ Khí hậu quốc tế.

Để có thêm thông tin, đề nghị xem trang thông tin địa chỉ sau: www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/international-development-committee/role/ and http://icai.independent.gov.uk/about-us/.

- **Nhóm đối tác Busan hợp tác vì hiệu quả của hoạt động phát triển (2011):** Nhóm đối tác Busan là một thỏa thuận quốc tế đại diện cho sự chuyển hướng căn bản từ mối quan hệ một chiều nhà tài trợ - người tiếp nhận viện trợ sang mối quan hệ đối tác bình đẳng dựa trên nền tảng trách nhiệm giải trình để bảo đảm tác động của nguồn trợ giúp phát triển. Nhóm đối tác Busan yêu cầu các nước cam kết thực hiện 4 nguyên tắc: (i) các nước đang phát triển sở hữu các ưu tiên phát triển; (ii) tập trung vào kết quả và tác động bền vững; (iii) xây dựng quan hệ đối tác vì sự nghiệp phát triển thừa nhận tính đa dạng và bổ sung của các chức năng; và (iv) bảo đảm sự minh bạch, trách nhiệm giải trình và chia sẻ trách nhiệm. Nhóm đối tác Busan đã đưa đến việc thành lập Nhóm đối tác Toàn cầu hợp tác vì hiệu quả của hoạt động phát triển (GPDEC), một diễn đàn nhằm bảo đảm trách nhiệm giải trình trong việc thực hiện các cam kết Busan ở cấp độ chính trị. GPDEC lấy định hướng

hoạt động của mình từ các diễn đàn cấp cao họp hai năm một lần, tập hợp các nhà lãnh đạo chính trị,trong đó có cả các nghị sĩ. Cuộc họp Cấp cao đầu tiên được tổ chức tại Mexico năm 2014.[5] Cuộc họp này đã chủ trì một diễn đàn quốc hội với sự tham dự của các nghị sĩ trên toàn thế giới để trình bày quan điểm của quốc hội các nước về các chủ đề chủ yếu của cuộc họp, trong đó có việc huy động nguồn lực trong nước và xác định những cách thức để bảo đảm sự tham gia của quốc hội sẽ mang lại những kết quả phát triển tốt hơn.

- **Chương trình hành động Addis Ababa[6] (2015):** Chương trình hành động Addis Ababa là kết quả bằng văn bản của Hội nghị Quốc tế lần thứ 3 về Tài trợ cho phát triển, tổ chức tháng 6 năm 2015. Thừa nhận ODA không phải là nguồn vốn duy nhất - và thậm chí không phải là nguồn vốn lớn nhất - để tài trợ cho phát triển, Chương trình hành động Addis Ababa nhằm mục đích bắt đầu xem xét toàn diện hơn vấn đề làm thế nào để huy động có hiệu quả nhất hàng triệu tỷ đô-la ước tính cần thiết để tài trợ cho Chương trình nghị sự 2030. Khung toàn cầu mới này bao gồm tài trợ từ các nguồn như hợp tác phát triển, thu thuế quốc tế, thương mại quốc tế và hàng loạt những quy định và cải cách thể chế. Chương trình nghị sự Addis Ababa đặc biệt gắn kết với các phương thiện thực hiện SDG có hiệu quả hơn trong khuôn khổ Mục tiêu 17.

- **Sáng kiến quốc tế về minh bạch viện trợ:** Sáng kiến Quốc tế về minh bạch viện trợ [IATI] (www.aidtransparency.net) là một sáng kiến tự nguyện và có nhiều đối tác tham gia, nhằm tăng cường tính minh bạch của viện trợ, các nguồn lực phát triển và viện trợ nhân đạo, để nâng cao hiệu quả trong nỗ lực khắc phục nghèo đói. Ban thư ký của sáng kiến này được đặt ở một công-xóoc-xi-om do UNDP chủ trì. IATI tập hợp các nước cung cấp viện trợ và các nước tiếp nhận viện trợ, các tổ chức xã hội dân sự và các chuyên gia về thông tin viện trợ, những người cam kết làm việc cùng nhau để tăng cường tính minh bạch và công khai của viện trợ và để theo dõi các luồng viện trợ. Tiêu chuẩn IATI, một mẫu văn bản và khung để công bố dữ liệu về các hoạt động hợp tác phát triển, đã được phân phát để tất cả các tổ chức tham gia phát triển sử dụng, kể cả các chính phủ cung cấp viện trợ, các tổ chức thuộc khu vực tư nhân cũng như các tổ chức NGO quốc gia và quốc tế. Các nghị sĩ được khuyến khích rà soát những dữ liệu được cung cấp trên cổng thông tin điện tử của IATI để tìm hiểu thêm về các khoản kinh phí phát triển đang được chi tiêu và cung cấp cho chính phủ nước họ, và nguồn gốc của những khoản kinh phí đó. Những thông tin này có thể giúp các nghị sĩ giám sát có hiệu quả hơn ngân sách và tác động của ngân sách.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Nếu nước bạn là nước tiếp nhận trợ giúp phát triển chính thức, ODA có được bao gồm vào ngân sách hàng năm như một loại nguồn thu của chính phủ?
- Quốc hội nước bạn giám sát việc phân bổ và sử dụng ODA như thế nào, với tư cách là nước cung cấp hay tiếp nhận ODA?
- Nước bạn có một ủy ban quốc hội được giao nhiệm vụ giám sát chính phủ thực hiện các cam kết phát triển, trong đó có đánh giá tác động đối với viện trợ được tiếp nhận hay được cung cấp?
- Quốc hội nước bạn có thông tin và quyền lực cần thiết để thẩm định một cách có hiệu quả vấn đề ODA được chi tiêu hiệu quả đến mức nào?

5. Để có thêm thông tin, đề nghị xem: www.ipu.org/splz-e/mexico14.htm.
6. https://sustainabledevelopment.un.org/frameworks/addisababaactionagenda.

III. Phối hợp nỗ lực để thực hiện tốt hơn

A. Biến các Mục tiêu Phát triển bền vững thành một ưu tiên và phối hợp việc thực hiện giữa các ngành của chính phủ

Mối quan hệ giữa quốc hội và ngành hành pháp rất phức tạp. Ở nhiều nước, ngay từ đầu đã có một sự phân chia theo hiến pháp, tách quyền lực và trách nhiệm của hai ngành này, cũng như ngành tư pháp, ngành thứ ba của chính quyền. Mặc dù ngành hành pháp có trách nhiệm thực thi và thực hiện luật pháp và ngân sách, nhưng vai trò của quốc hội là thông qua luật pháp và thẩm định kế hoạch tài khóa. Ngoài ra, quốc hội chịu trách nhiệm giám sát công việc của ngành hành pháp và bảo đảm trách nhiệm giải trình về hành động của ngành hành pháp.

Những khác biệt về mặt chính trị này có thể tồn tại về những phương tiện tốt nhất để thực hiện sự nghiệp phát triển lâu dài của một đất nước. Nhưng điều rất nên làm là nỗ lực đạt được sự đồng thuận trong hệ thống chính trị về những mục tiêu và mục đích rộng lớn cho việc phát triển một đất nước, ngay cả vượt ra ngoài thời hạn 2030 mà SDG quy định.

Cam kết của một nước đối với việc thực hiện SDG được ngành hành pháp đưa ra và mọi công việc báo cáo về tiến độ thực hiện được ngành hành pháp chính thức thực hiện. Tuy nhiên, điều đó không có nghĩa là quốc hội bị loại ra khỏi quy trình. Từ khi khởi động thực hiện SDG, quốc hội cần tham gia vào mọi khía cạnh của công việc lập kế hoạch thực hiện. Đó không chỉ là để bảo đảm sự thuận lợi về mặt chính trị mà còn nhằm khuyến khích ý thức sở hữu mạnh mẽ của quốc hội và các nghị sĩ đối với SDG. Khi các luật được thông qua hay sửa đổi và ngân sách cần phải được điều chỉnh, quốc hội cần có năng lực để tranh luận những thay đổi với sự hiểu biết đầy đủ về bối cảnh tình hình.

Cách thức mà chính phủ điều phối việc thực hiện SDG giữa tất cả các lĩnh vực hoạt động của mình sẽ tùy thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó có hệ thống chính trị của một nước cụ thể. Tuy nhiên, những tập quán tốt cụ thể có thể được rút ra từ kinh nghiệm quá khứ của một số nước, như được mô tả dưới đây.

- **Nhóm chuyên trách hay ban chỉ đạo phát triển quốc gia:** Chính phủ có thể thành lập một số hình thức nhóm chuyên trách hay ban chỉ đạo nhằm giám sát và chỉ đạo việc thực hiện SDG. Mặc dù một đơn vị như vậy có thể được ngành hành pháp tổ chức, nhưng tập quán tốt cho thấy thành phần của nó nên có sự tham gia của nhiều bên, không chỉ các nghị sĩ [từ đảng cầm quyền cũng như phe đối lập] mà còn cả từ khu vực tư nhân và xã hội dân sự. Nếu quốc hội muốn có đại diện trong một ban chỉ đạo như vậy, điều quan trọng là thành lập một cơ chế báo cáo lại chính thức từ các đại biểu của mình, lý tưởng là thông qua một ban có chức năng phù hợp trước các cuộc họp toàn thể.

- **Xây dựng kế hoạch phát triển quốc gia:** Kế hoạch phát triển quốc gia là lộ trình chiến lược kéo dài nhiều năm, trình bày làm thế nào để một đất nước thực hiện thành công mục tiêu phát triển con người bền vững. Kế hoạch phát triển quốc gia đặt ra những ưu tiên then chốt và và chỉ số để đo lường thành công. Kế hoạch phát triển quốc gia cần được rà soát kỹ lưỡng và điều chỉnh cho phù hợp với SDG để tạo nên một kế hoạch phát triển quốc gia duy nhất bao gồm cả các cam kết SDG toàn cầu và nội địa hóa những mục tiêu này nhằm xử lý các ưu tiên quốc gia và địa phương. Quốc hội cần tham gia vào việc xây dựng kế hoạch phát triển quốc gia [hay bất kỳ hình thức nào khác của một kế hoạch thực hiện SDG]. Kế hoạch này cần được trình lên quốc hội - và được quốc hội thảo luận và thông qua - trước khi triển khai thực hiện.

In-đô-nê-xi-a: Hỗ trợ việc thực hiện mang tính bao trùm các Mục tiêu Phát triển bền vững thông qua một ban thư ký chung

In-đô-nê-xi-a nhận thức đầy đủ sự cần thiết phải thực hiện các mục tiêu phát triển toàn cầu. Bắt đầu với MDG, và bây giờ áp dụng với SDG, chính phủ đang phấn đấu để thiết lập một quy trình mang tính bao trùm để thực hiện những mục tiêu này. Nỗ lực của chính phủ bao gồm việc thành lập một Ban thư ký liên hợp theo sắc lệnh của Tổng thống, bao gồm các quan chức cao cấp của ngành hành pháp, các tổ chức xã hội dân sự quốc gia, khu vực tư nhân, giới học thuật và nhiều tổ chức khác được mời tham gia, kể cả nghị viện. Chức năng của Ban thư ký là xây dựng và thực hiện các mục tiêu ở tầm chiến lược. Ban thư ký cũng là kênh chủ yếu để xử lý những trở ngại về mặt chính trị hay mặt tổ chức ngăn cản việc thực hiện thành công những mục tiêu trên.

- **Thực hiện kế hoạch phát triển quốc gia:** Sau khi kế hoạch phát triển quốc gia được thông qua, ngành hành pháp cần thường xuyên báo cáo trở lại quốc hội, thường là trên cơ sở hàng năm, về tiến độ đạt được và những thách thức gặp phải trong quá trình thực hiện kế hoạch. Các quy chế làm việc của quốc hội cần cho phép báo cáo của chính phủ được chuyển đến một ủy ban có chức năng phù hợp của quốc hội để xem xét chi tiết, kể cả điều trần trước công chúng về nội dung của báo cáo, và một báo cáo trở lại toàn thể quốc hội để báo cáo của ủy ban được trình bày và tranh luận công khai ở đó. Ở cấp độ toàn cầu, các nước cũng có thể tự nguyện xây dựng các báo cáo tiến độ định kỳ để trình Diễn đàn Chính trị cấp cao Liên Hợp Quốc xem xét. Những báo cáo này cũng cần được đệ trình lên quốc hội và thảo luận.

- **Phối hợp với bộ chủ trì:** Ở một số nước, việc giám sát kế hoạch phát triển quốc gia do một bộ chủ trì, ví dụ bộ kế hoạch, bộ tài chính hoặc bộ phát triển. Quy chế làm việc của quốc hội cần quy định một ủy ban có chức năng phù hợp của quốc hội tổ chức kiểm điểm thường xuyên [lý tưởng là hàng năm] về hiệu quả hoạt động của bộ chủ trì, cùng với việc đệ trình một báo cáo trở lại lên toàn thể quốc hội và được tranh luận công khai. Một cơ chế như vậy sẽ bảo đảm rằng các nghị sĩ và công chúng nắm bắt được những vấn đề và thách thức trong quá trình thực hiện kế hoạch phát triển.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội có tham gia vào việc xây dựng kế hoạch phát triển quốc gia hoặc một hình thức khác của kế hoạch thực hiện SDG, ví dụ thông qua một nhóm chỉ đạo có thành viên từ nhiều nhóm đối tác?
- Các nghị sĩ, kể cả của phe đối lập, có tham gia vào việc thực hiện và giám sát kế hoạch phát triển quốc gia, thông qua sự tham gia vào một hình thức nhóm chuyên trách liên ngành hoặc thông qua các quy trình quốc hội, như hệ thống các ủy ban của quốc hội?
- Nước bạn có yêu cầu kế hoạch phát triển quốc gia phải được đệ trình lên quốc hội và được tranh luận ở quốc hội trước khi thông qua và thực hiện?
- Ngành hành pháp có báo cáo thường xuyên với quốc hội về việc thực hiện kế hoạch phát triển quốc gia, trong đó có việc thực hiện SDG?

B. Làm việc với các cơ quan giám sát

Vai trò của quốc hội, với tư cách là định chế then chốt giám sát việc chính phủ thực hiện luật pháp và chi tiêu ngân sách, sẽ được thảo luận chi tiết hơn trong phần sau của cuốn sổ tay. Tuy nhiên, điều quan trọng cần ghi nhớ là còn có các định chế giám sát khác với vai trò theo dõi công việc của chính phủ. Một số định chế này có thể báo cáo với ngành hành pháp trong khi số khác lại báo cáo trực tiếp với quốc hội. Cho dù chức năng chi tiết và cách thức báo cáo của những định chế này như thế nào, thì việc cố gắng phối hợp với họ cũng có ý nghĩa sống còn để bảo đảm việc giám sát có hiệu quả đối với quá trình thực hiện SDG.

Dưới đây là danh sách các định chế giám sát điển hình của chính quyền:

- **Cơ quan kiểm toán tối cao:** Cơ quan kiểm toán tối cao là cơ quan của chính phủ thực hiện và công bố các cuộc kiểm toán chi tiết về tài chính và hiệu quả hoạt động của các cơ quan thuộc chính phủ. Ở một số nước, cơ quan này còn được gọi là Tổng kiểm toán trong khi ở một số nước khác được gọi là Tòa án Tài khoản. Cho dù tên gọi là gì, thì vai trò của cơ quan này trong việc theo dõi các khoản chi tiêu của chính phủ cũng rất quan trọng và phân tích chi tiết của nó cũng rất hữu ích cho quốc hội thực hiện công việc của mình. Thông thường cơ quan này được yêu cầu hàng năm đệ trình các báo cáo của mình lên quốc hội và sau đó một ủy ban được giao nhiệm vụ rà soát chi tiết hơn những phát hiện và báo cáo trở lại toàn thể quốc hội về việc các khoản chi của chính phủ có được sử dụng và sử dụng như thế nào để đạt được tiến bộ trong quá trình thực hiện kế hoạch phát triển quốc gia [kể cả SDG].

Brazil: Xúc tiến sự hợp tác giữa quốc hội và kiểm toán nhà nước

Điều 72 của Hiến pháp Brazil quy định Tòa án Kiểm toán liên bang và Ủy ban Liên hợp về ngân sách của Quốc hội cùng có chức năng điều tra những điều bất bình thường trong ngân sách nhà nước hàng năm và việc thực hiện ngân sách. Ủy ban Liên hợp có thẩm quyền yêu cầu các bộ và cơ quan chính phủ cấp bằng chứng và tài liệu. Nếu không có bằng chứng và tài liệu, Tòa án Kiểm toán liên bang phải đưa ra ý kiến trong vòng 30 ngày về việc yêu cầu của Ủy ban Liên hợp có phù hợp hay không. Nếu Tòa án nhất trí với Ủy ban, bộ hoặc cơ quan liên quan phải tuân thủ yêu cầu của Ủy ban đệ trình bằng chứng và tài liệu cho cuộc điều tra.

Xem Hiến pháp Brazil tại địa chỉ: ttp://english.tse.jus.br/arquivos/federal-constitution

- **Cơ quan quốc gia về quyền con người:** Hầu hết các nước đều có một cơ quan độc lập với chức năng thúc đẩy - và theo dõi và điều tra những vi phạm - quyền con người. Bởi nhiều SDG liên quan đến quyền bình đẳng và xúc tiến quyền con người cũng như nhu cầu của các nhóm dân cư bị thiệt thòi, quốc hội cần quan tâm đặc biệt đến hoạt động của cơ quan này. Cơ quan quyền con người quốc gia thường được yêu cầu báo cáo hàng năm trước quốc hội, và đó là cơ hội tốt để quốc hội - thường thông qua một ủy ban quốc hội có chức năng phù hợp - nghiên cứu sâu hơn những phát hiện trong báo cáo và xem xét xem phương pháp tiếp cận dựa vào quyền con người đối với hoạt động phát triển [trong đó có việc thực hiện SDG] có được thực hiện hay không và được thực hiện như thế nào.

- **Ủy ban Chống tham nhũng quốc gia:** Ở một số nước, có một cơ quan chịu trách nhiệm về tất cả các khía cạnh của nỗ lực chống tham nhũng - giáo dục công dân, điều tra, khởi tố - trong khi ở các nước khác một số tổ chức được giao các chức năng khác nhau liên quan đến những hợp phần của công việc chống tham nhũng. Dù bằng cách nào thì quốc hội, đặc biệt là các ủy ban có chức năng giám sát như Tài khoản, Ngân sách và Tài Chính công hay Ủy ban Bảo đảm chính phủ, sẽ thực hiện việc kiểm tra công việc của cơ quan hay các cơ quan liên quan. Ở một số quốc hội, như Hồng Công và New South Wales, các ủy ban chống tham nhũng cụ thể có chức năng theo dõi công việc của các cơ quan chống tham nhũng độc lập.

- **Các cơ quan giám sát khác:** Còn một số cơ quan khác cũng thực hiện các hoạt động giám sát, như Ủy ban môi trường, Thanh tra viên, Hội đồng Cố vấn về tình trạng của phụ nữ hay Giám đốc Cơ quan công tố.

Tuy-ni-di: Cơ quan độc lập hiến định về phát triển bền vững

Hiến pháp năm 2014 của Cộng hòa Tuy-ni-di quy định về việc thành lập một số cơ quan độc lập hiến định, trong đó có Ủy ban Phát triển bền vững và Quyền của các thế hệ tương lai. Các thành viên của Ủy ban được Đại hội Đại biểu nhân dân [Hạ viện] chỉ định, với chức năng sau đây theo quy định tại Điều 129 của Hiến pháp:

Ủy ban Phát triển bền vững và Quyền của các thế hệ tương lai sẽ được tham khảo ý kiến về các dự luật liên quan đến các vấn đề kinh tế, xã hội và môi trường, cũng như các kế hoạch phát triển. Ủy ban có thể nêu ý kiến của mình về những vấn đề liên quan đến những lĩnh vực thuộc trách nhiệm của mình.
Ủy ban sẽ bao gồm các ủy viên có năng lực và liêm khiết, để thực hiện nhiệm vụ được giao trong một nhiệm kỳ duy nhất kéo dài 6 năm.

Xem Hiến pháp của Cộng hòa Tuy-ni-di tại địa chỉ: http://tunisia-tn.com/constitution-of-the-republic-of-tunisia/constitution-of-tunisia-independent-constitutional-bodies-2/.

Quốc hội cần khuyến khích, trong trường hợp xét thấy phù hợp, việc chia sẻ bằng chứng và phân tích được thực hiện bởi một cơ quan giám sát đối với một cơ quan khác. Quốc hội cũng có thể khuyến khích việc chia sẻ tri thức chuyên môn với một ủy ban quốc hội, ví dụ thông qua việc biệt phái hay cung cấp bằng chứng của các chuyên gia mà các cơ quan giám sát tuyển dụng. Điều căn bản là cần nhìn nhận rằng mỗi định chế có điểm mạnh và điểm yếu của riêng mình và cần khuyến khích sự hợp tác theo cách thức có thể tối đa hóa năng lực của mình và tránh sự trùng lắp chức năng và lãng phí nguồn lực.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Nước bạn có những cơ quan giám sát độc lập nào?
- Quốc hội nước bạn có những ủy ban giám sát nào?
- Có mối quan hệ rõ ràng và thông suốt giữa quốc hội và các cơ quan giám sát của nước bạn?
- Có mối quan hệ rõ ràng và thông suốt giữa quốc hội và các cơ quan giám sát của nước bạn?

C. Làm việc với các cơ quan thống kê quốc gia

Ở nhiều nước, một cơ quan hay một bộ của chính phủ có trách nhiệm thu thập, giải thích và công bố các số liệu thống kê, như tỷ lệ thất nghiệp, tỷ lệ sinh và tử vong hàng năm, giá sinh hoạt và các chỉ số sức khỏe... Để phục vụ cuốn sổ tay này, các cơ quan trên được gọi chung là Cơ quan Thống kê quốc gia. Cơ quan Thống kê quốc gia có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc thực hiện SDG, bởi vì nó là cơ quan trung tâm thu thập dữ liệu để xuyết định xem các chỉ số và định mức cho mỗi SDG có được thực hiện không, được thực hiện khi nào và được thực hiện đến mức độ nào. Một số Cơ quan Thống kê quốc gia được giao nhiệm vụ xây dựng các chỉ số toàn cầu cho SDG thông qua Nhóm Chuyên gia về các chỉ số SDG.

Mông-cổ: Văn phòng Thống kê quốc gia và các mục tiêu phát triển

Ở Mông-cổ, Văn phòng Thống kê quốc gia đi đầu trong việc xác định chỉ số cho SDG. Văn phòng Thống kê quốc gia đã được chính phủ giao nhiệm vụ:
Xây dựng phương pháp luận cho các chỉ số SDG quốc gia cùng với các cơ quan liên quan;

Thu thập dữ liệu ở cấp quốc gia bằng cách sử dụng các dữ liệu mà Văn phòng Thống kê quốc gia công bố và dữ liệu từ các cơ quan liên quan khác; và

Đệ trình các chỉ số cơ sở quốc gia.
Văn phòng Thống kê quốc gia làm việc như một thành viên của nhóm công tác gồm các bộ của chính phủ, trong đó có Bộ Tài chính, để theo dõi việc thực hiện SDG.

Nguồn: http://www.unsiap.or.jp/programmes/ms_materials/ms12/T3_2_MNG_The%20case%20of%20SDGs%20%5bCompatibil-ity%20Mode%5d.pdf

Việc thu thập dữ liệu liên quan đến tiến độ thực hiện SDG và kế hoạch phát triển quốc gia cần được dứt khoát giao cho Cơ quan Thống kê quốc gia. Thông qua chức năng giám sát của mình, quốc hội cần xác minh rằng những dữ liệu cần thiết đã được thu thập, xử lý và chia sẻ và rằng Cơ quan Thống kê quốc gia có đủ nguồn lực và năng lực để làm việc đó. Một khi đã được thu thập và chia sẻ, những dữ liệu này sẽ cung cấp bằng chứng mà quốc hội có thể sử dụng trong việc giám sát quá trình thực hiện SDG. Ví dụ, nếu số ca tử vong vì dịch sốt rét chưa giảm, các nghị sĩ có thể muốn thúc ép để có thêm nguồn kinh phí cho nỗ lực ngăn chặn dịch sốt rét. Nếu tỷ lệ trẻ em gái học cấp hai không tăng lên, quốc hội cần xem xét phải làm gì để bảo đảm tỷ lệ này tăng lên, ví dụ cần có luật pháp mới, thực thi pháp luật tốt hơn hoặc cần có thêm kinh phí.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Ở nước bạn có Cơ quan Thống kê quốc gia không?
- Quốc hội nước bạn có cơ chế - như một ủy ban có chức năng phù hợp tổ chức kiểm điểm thường xuyên - để khẳng định rằng Cơ quan Thống kê quốc gia có đầy đủ nguồn lực để hoàn thành nhiệm vụ của mình và rằng công việc chuyên môn của cơ quan không bị can thiệp về mặt chính trị?
- Quốc hội nước bạn có được tiếp cận các dữ liệu do Cơ quan Thống kê quốc gia thu thập?
- Làm thế nào để quốc hội sử dụng tốt nhất các dữ liệu mà quốc hội nhận được từ Cơ quan Thống kê quốc gia?

D. Làm việc với các tổ chức quốc tế và khu vực

Điều quan trọng là quốc hội và nghị sĩ các nước cần biết rằng họ không đơn độc trong nỗ lực giám sát việc thực hiện SDG nhằm đạt được các mục tiêu phát triển chủ yếu. Nhiều tổ chức khu vực và quốc tế đang hoạt động để thúc đẩy nỗ lực thực hiện thành công một hoặc nhiều SDG. Một số nhóm có thể đã tham gia với quốc hội nước bạn; nếu chưa làm như vậy, họ có thể được huy động để hỗ trợ quốc hội và các nghị sĩ trong các hoạt động xây dựng năng lực và hỗ trợ các bạn để trở thành một đối tác đầy đủ và tích cực trong việc thực hiện SDG ở nước bạn.

Hội thảo khu vực về Quốc hội và SDG, 30 đến 31.8.2016, Jakarta, Indonesia.

Dưới đây là 6 loại tổ chức thường hỗ trợ quốc hội các nước trong các hoạt động xây dựng năng lực và quốc hội các nước có thể hợp tác với họ để thực hiện có hiệu quả hơn những chức năng cốt lõi của mình đối với SDG.

- **Đại hội Liên quốc hội và Mạng lưới các quốc hội:** Với tư cách là một định chế, quốc hội nước bạn có thể là thành viên của một mạng lưới khu vực hay toàn cầu của những định chế tương tự [ví dụ: Liên minh Quốc hội, Quốc hội các nước A-rập, Hiệp hội Quốc hội khối Thịnh vượng chung, Liên minh Quốc hội các nước ASEAN, Quốc hội Toàn châu Phi, Diễn đàn Quốc hội Cộng đồng phát triển Nam Phi, Liên đoàn Quốc hội châu Mỹ]. Những nhóm này gặp mặt thường xuyên để tranh luận về các vấn đề cùng quan tâm và tổ chức các cuộc hội thảo và cung cấp các sổ tay và các tài liệu khác nhằm giáo dục các nghị sĩ và nhân viên phục vụ quốc hội về những vấn đề phát triển chủ yếu và vai trò của quốc hội đối với những vấn đề này.

- **Mạng lưới các quốc hội:** Hiện có nhiều mạng lưới của các nghị sĩ hoạt động thông qua các hiến chương liên đảng phái và ở cấp độ toàn cầu cũng như khu vực, nhằm xúc tiến các vấn đề phát triển chủ yếu, như biến đổi khí hậu [GLOBBE International], năng lượng tái tạo [Climate Parliament] và chống tham nhũng [GOPAC]. Những tổ chức này không dựa vào sự chấp thuận về mặt thể chế để có thể hoạt động nhưng xây dựng các mối liên kết quốc tế giữa cá nhân các nghị sĩ nhằm xây dựng sự đồng thuận về nhu cầu đổi mới.

- **Các tổ chức đa phương:** Các tổ chức thường liên kết với Liên Hợp Quốc và có chức năng hỗ trợ công việc của quốc hội các nước [như UNDP, là cơ quan thực hiện lớn nhất đối với các các chương trình tăng cường năng lực nghị viện] hoặc có chức năng chuyên đề cụ thể [như Cơ quan Liên Hợp Quốc về phụ nữ, Quỹ Nhi đồng Liên Hợp Quốc và Quỹ Dân số Liên Hợp Quốc]. Nhóm này còn có Ngân hàng Thế giới và các ngân hàng phát triển chuyên đề hay khu vực [ví dụ, Ngân hàng Phát triển Hồi giáo]. Những tổ chức này có kế hoạch dài hạn để hỗ trợ sự phát triển của một nước, bao gồm cả hỗ trợ cho việc tăng cường năng lực của quốc hội. Sự trợ giúp thường đi kèm với tri thức và kiến thức chuyên môn hàng đầu thế giới.

- **Các cơ quan về quyền con người của Liên Hợp Quốc:** Chương trình nghị sự 2030 cố gắng thực hiện quyền con người cho tất cả mọi người. Vai trò của các nghị sĩ trong việc giám sát nỗ lực thực hiện SDG bổ sung cho vai trò của họ trong việc xúc tiến và bảo vệ quyền con người, trong đó có việc nội địa hóa các hiệp ước và công ước quốc tế và bảo đảm sự tuân thủ đối với các khái niệm quốc tế về quyền con người cả về luật pháp và thực tế. Tham gia vào việc báo cáo với các cơ quan hiệp ước về quyền con người và với chế độ Kiểm điểm Định kỳ toàn cầu là một cách rất tốt để các nghị sĩ tham gia vào lĩnh vực bảo vệ quyền con người[7].

- **Các tổ chức phi chính phủ quốc tế:** Một số tổ chức NGO quốc tế có chức năng cụ thể trong việc hợp tác với quốc hội các nước nhằm xây dựng năng lực, ví dụ Viện Dân chủ quốc gia về các vấn đề quốc tế, Viện Cộng hòa quốc tế, Quỹ Westminster về dân chủ và một số quỹ chính trị quốc gia và các viện dân chủ đa đảng. Một số tổ chức khác có chức năng chuyên ngành, trong đó có việc hợp tác với quốc hội các nước để thực hiện thành công mục tiêu của họ, như Minh bạch quốc tế - một tổ chức tập trung vào nội dung chống tham nhũng, và Sáng kiến Minh bạch trong công nghiệp khai khoáng tập trung vào việc xúc tiến tính minh bạch trong - và giám sát tốt hơn – các ngành công nghiệp khai khoáng.

- **Các đối tác phát triển:** Một số nước cung cấp trợ giúp cho quốc hội các nước khác thông qua các dự án song phương về xây dựng năng lực và phát triển hạ tầng. Trong những nước này có Cơ quan Phát triển quốc tế Hoa Kỳ [USAID], Bộ Phát triển quốc tế Vương quốc Anh [DFID], Cơ quan Hợp tác phát triển quốc tế Thụy Điển [SIDA] và Cơ quan Hợp tác quốc tế Hàn Quốc [KOICA]. Các nước khác, như Kuwait, có các quỹ tài sản tự chủ được sử dụng để hỗ trợ các dự án cụ thể cho quốc hội các nước.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Đã khởi động các cuộc thảo luận về việc thực hiện SDG trong các cuộc họp của quốc hội, các hiệp hội và cách mạng lưới liên kết với quốc hội?

- Những dự án đa phương và song phương nào đang hỗ trợ công việc của quốc hội nước bạn?

- Nỗ lực của những mạng lưới và dự án này có cần tập trung cụ thể hơn vào SDG?

- Các nghị sĩ ở nước bạn đóng góp như thế nào vào việc xúc tiến và bảo vệ quyền con người? Ví dụ, họ có tham gia vào công việc xây dựng báo cáo của nước bạn với quy chế Kiểm điểm Định kỳ toàn cầu và với các cơ quan hiệp ước về quyền con người?

7. Xem, ví dụ, Hội đồng Quyền con người 26/29, Đóng góp của quốc hội các nước cho công việc của Hội đồng Quyền con người và quy chế Kiểm điểm Định kỳ toàn cầu.

IV. Xây dựng luật pháp: Tăng cường môi trường thuận lợi cho các Mục tiêu Phát triển bền vững

CHỨC NĂNG CỐT LÕI CỦA NGHỊ VIỆN

XÂY DỰNG LUẬT

Đây là quy trình để quốc hội một nước xem xét các dự luật và thông qua văn bản cuối cùng. Hầu hết các quốc hội có vai trò thẩm định các dự luật trước khi thông qua, trong đó có quyền lực đề xuất sửa các đổi đối với dự luật. Một số quốc hội có vai trò tích cực hơn trong việc xây dựng các dự luật trước khi đem ra tranh luận ở hội trường. Một số khác hầu như chỉ dựa vào chính phủ trong việc xây dựng, soạn thảo và trình bày các dự luật để tranh luận. Thường có các quy định đặc biệt đối với những dự luật có liên quan đến ngân sách nhà nước - thường được coi là một trong những đạo luật có ý nghĩa nhất được quốc hội xem xét .

Thực hiện SDG đòi hỏi các nước phải sử dụng nhiều phương pháp tiếp cận chính sách và chương trình. Mặc dù luật pháp rất ít khi là giải pháp chính sách hoàn chỉnh cần thiết để xử lý một vấn đề, nhưng nó thường là bước đi thiết yếu đầu tiên nhằm bảo đảm một môi trường thuận lợi để đi đến hành động. Ngoài ra, nhìn nhận rằng ngân sách nhà nước hàng năm cũng được ban hành như một đạo luật của quốc hội, chức năng xây dựng luật pháp của quốc hội càng trở nên quan trọng hơn xét về mặt bảo đảm các nguồn ngân quỹ được hướng tới nỗ lực xử lý có hiệu quả các ưu tiên phát triển bền vững quốc gia quan trọng nhất.

A. Nhận diện các ưu tiên cải cách luật pháp

Nhiều chỉ tiêu SDG đòi hỏi phải cải cách luật pháp để có thể thực hiện thành công. Một bài học đúc rút từ nỗ lực thực hiện MDG là sự cần thiết phải có phương pháp tiếp cận mang tính hệ thống để các nghị sĩ có thể thực hiện cải cách luật pháp toàn diện, nhằm tạo thuận lợi cho quá trình thực hiện các ưu tiên phát triển quốc gia.

Tuy-ni-di: Bảo vệ môi trường bằng luật pháp và hiến pháp

Hiến pháp quốc gia tạo ra sự bảo vệ mạnh mẽ nhất về mặt luật pháp cho một quyền và là một trong những hành động xây dựng luật thiết yếu nhất mà một đất nước thực hiện. Mặc dù cải cách hiến pháp không phải là khía cạnh hàng ngày trong công việc của các nghị sĩ, nhưng ở nhiều hệ thống pháp luật, sửa đổi hiến pháp được các nghị sĩ thông qua và có thể là một công cụ hữu ích để khẳng định dứt khoát ưu tiến phát triển quốc gia trong bộ luật cơ bản này của đất nước.

Ví dụ, tháng 1 năm 2014, ở Tuy-ni-di, các nhà làm luật đã thông qua một bản hiến pháp mới sau cuộc cách mạng năm 2011, trong đó có những điều khoản mạnh mẽ ủng hộ bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu, nhằm bảo đảm những vấn đề hết sức quan trọng này được lồng ghép vào những lĩnh vực ưu tiên của mỗi chính phủ sau đó.
Hiến pháp mới làm cho Tuy-ni-di trở thành nước A-rập đầu tiên - và nước thứ ba trên thế giới - đưa ra cam kết hiến định rõ ràng về việc bảo vệ môi trường và khí hậu an toàn. Điều khoản này được đưa vào bản hiến pháp mới sau nỗ lực vận động hành lang của một nhóm các nghị sĩ - với sự hỗ trợ của một nhóm các tổ chức NGO có tên là Quốc hội khí hậu, hợp tác với UNDP - những người đã cam kết tích cực vận động hành lang cho việc cải cách chính sách và luật pháp để ủng hộ các vấn đề về môi trường. Điều khoản mới về khí hậu buộc nhà nước phải bảo đảm "một khí hậu lành mạnh và quyền được hưởng một môi trường lành mạnh và hài hòa" và "cung cấp những phương tiện cần thiết để loại bỏ tình trạng ô nhiễm môi trường."

Sau đó, nhóm nghị sĩ này đã vận động chính phủ soạn thảo một bộ luật mới về năng lượng tái tạo. Bộ luật này cuối dùng đã được Bộ Năng lượng soạn thảo và đặt chỉ tiêu quốc gia cho các loại năng lượng tái tạo cũng như thành lập Quỹ Năng lượng quá độ để giúp tài trợ cho các dự án năng lượng tái tạo bằng cách tái phân bổ các khoản trợ cấp cho chất đốt hóa thạch. Sau khi góp phần soạn thảo dự luật mới, nhóm nghị sĩ đã đi đầu trong chiến dịch đưa dự luật mới ra quốc hội xem xét; và bộ luật mới đã được thông qua tháng 4 năm 2015.

Ngay từ khi bắt đầu quá trình thực hiện SDG, đã có thể xem xét việc tiến hành Đánh giá như cầu cải cách luật pháp liên quan đến SDG, có thể được sử dụng để rà soát lại SDG và các chỉ tiêu của chúng. Phải làm việc này để: (i) xác định xem chỉ tiêu nào cần phải có luật mới hay sửa đổi luật hiện hành; (ii) sắp xếp thứ tự ưu tiên đối với các yêu cầu cải cách và sửa đổi luật; và (iii) xây dựng một chương trình cải cách lập pháp trung hạn đến dài hạn nhằm hướng dẫn việc soạn thảo và thông qua các dự luật. Việc làm này cũng hữu ích trong việc xúc tiến sự phối hợp cải cách luật pháp để hỗ trợ SDG. Ví dụ, bình đẳng giới được đề cập đặc biệt tại SDG 5, nhưng cũng xuyên suốt trong quá trình thực hiện từng SDG khác. Như vậy, một việc làm hữu ích là đánh giá toàn bộ các luật cùng một lúc để xác định những vấn đề nào có thể được bao quát trong cùng một gói cải cách luật pháp, thay vì xử lý từng SDG riêng lẻ, sau đó ban hành các sửa đổi và luật mới một cách riêng lẻ.

Một ví dụ khác là SDG 16, Chỉ tiêu 16.5, kêu gọi các nước "giảm đáng kể tình trạng tham nhũng và hối lộ dưới mọi hình thức", với Công ước Chống tham nhũng của Liên Hợp Quốc làm khung hướng dẫn việc thực hiện chỉ tiêu này. Mặc dù vậy, chống tham nhũng và xúc tiến trách nhiệm giải trình công cộng sẽ hỗ trợ việc thực hiện thành công toàn bộ Chương trình nghị sự 2030. Điều có ý nghĩa là, một yếu tố then chốt của Công ước Chống tham nhũng của Liên Hợp Quốc và nỗ lực rộng lớn hơn để chống tham nhũng là bảo đảm cải cách lập pháp nhằm làm cho việc phòng chống, điều tra và truy tố tham nhũng có hiệu quả hơn. Rà soát lại tất cả những bất cập lập pháp liên quan đến tham nhũng có thể sẽ rất hữu ích cho việc bảo đảm rằng các biện pháp cải cách để chống hối lộ và tham nhũng xử lý được mọi khía cạnh của những vấn đề này trong một gói lập pháp toàn diện.

Xúc tiến trách nhiệm giải trình công cộng và xử lý tham nhũng sẽ hỗ trợ tất cả các SDG, rõ ràng tập trung vào việc bảo đảm cung cấp, một cách có trách nhiệm, cho người dân các dịch vụ và kết quả phát triển. Dù là như vậy, Mục tiêu 16 vẫn kêu gọi một cách cụ thể phải có một chế độ quản trị quốc gia có trách nhiệm giải trình hơn: Chỉ tiêu 16.5 nhằm "giảm đáng kể nạn tham nhũng và hối lộ dưới mọi hình thức"; Chỉ tiêu 16.6 nhằm "xây dựng các định chế có hiệu quả, chịu trách nhiệm giải trình và minh bạch ở tất cả các cấp"; và Chỉ tiêu 16.10 nhằm bảo đảm "người dân có thể tiếp cận với thông tin và bảo vệ các quyền tự do cơ bản theo luật pháp quốc gia và các thỏa thuận quốc tế." Rõ ràng, các nhà lập pháp có vai trò hết sức quan trọng trong việc bảo đảm rằng một trường thuận lợi sẽ xử lý có hiệu quả hành vi tham nhũng.

B. Dự thảo luật pháp liên quan đến các Mục tiêu Phát triển bền vững

Mỗi hệ thống lập pháp đều có những thủ tục khác nhau cho việc dự thảo, đệ trình và thông qua các đạo luật. Tuy nhiên, nói chung các nghị sĩ có thể được huy động tham gia vào việc dự thảo ba loại luật [được mô tả dưới đây], tất cả có thể là những công cụ có hiệu quả để xúc tiến cải cách luật pháp liên quan đến SDG.

- **Government-sponsored draft laws:** Ở hầu hết các hệ thống quốc hội, chính phủ chịu trách nhiệm soạn thảo một dự luật trước khi dự luật này được trình quốc hội xem xét. Khi chính phủ chuyển hướng sang thực hiện kế hoạch SDG được nội địa hóa, việc bảo đảm một chương trình có phối hợp về cải cách lập pháp liên quan đến SDG là hết sức quan trọng. Nhằm mục đích này, các nghị sĩ có thể chủ động thúc đẩy chính phủ hành động trong việc soạn thảo một dự luật. Có nhiều cơ chế, như Thời gian chất vấn, các buổi giải trình, các câu hỏi bằng văn bản

gửi đến các bộ trưởng và đưa ra một nghị quyết hay một đề nghị không mang tính ràng buộc có thể thu hút sự chú ý đến những vấn đề được người dân quan tâm. Cũng có thể sử dụng các cuộc điều

- **Các dự luật do các nghị sĩ đệ trình:** Trong nhiều hệ thống tổng thống với sự phân chia quyền lực và các hệ thống tổng thống đại nghị, các thành viên của quốc hội hay quốc hội có thể thường xuyên soạn thảo và trình các dự luật lên quốc hội. Tùy thuộc vào quy chế làm việc, có thể khó đưa các dự luật này vào danh xét xem xét. Tuy nhiên, chúng vẫn có thể là một cách hữu ích để gây sức ép buộc chính phủ phải có hành động lập pháp để xử lý các vấn đề SDG, cho phép các nghị sĩ thu hút sự quan tâm đối với các vấn đề đặc biệt liên quan đến hoạt động phát triển.

- **Các sáng kiến lập pháp do người dân khởi xướng:** Trong một số trường hợp, các công dân và (hoặc) các nhóm xã hội dân sự có thể tự mình chủ động soạn thảo một dự luật, sau đó họ có thể yêu cầu cá nhân các nghị sĩ nghiên cứu và đệ trình lên quốc hội để được xem xét [xem Phần VII dưới đây][8]. Mặc dù hiếm hoi hơn, nhưng ở một số hệ thống, các cá nhân công dân có thể kêu gọi "trưng cầu dân ý" của riêng mình về một vấn đề; nếu thành công, cuộc trưng cầu dân ý đó có thể được sử dụng để thông qua hay thay đổi các đạo luật.

Li-băng và Ma-rốc: Lập pháp vì một khung luật pháp mạnh mẽ hơn để chống tham nhũng

Quốc hội Li-băng rất tích cực thúc đẩy việc ban hành một khung chống tham nhũng quốc gia mạnh mẽ hơn, phù hợp với Công ước Chống tham nhũng của Liên Hợp Quốc. Năm 2012, quốc hội đã thành lập một tiểu ban chống tham nhũng với nhiệm vụ nghiên cứu các dự luật cụ thể liên quan đến tham nhũng. Tiểu ban đã hợp tác với Các nghị sĩ Li-băng chống tham nhũng và với sự hỗ trợ của UNDP. Tiểu ban cũng soạn thảo 4 dự luật. Dự luật đầu tiên là các điều khoản sửa đổi đối với các luật xử lý tình trạng làm giàu bất hợp pháp và kê khai tài sản, do Tiểu ban xây dựng với sự hợp tác của một nhóm công tác có nhiều đối tác tham gia gồm đại diện của Bộ Tư pháp, Tòa tư pháp hành chính, Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính, Ngân hàng trung ương và các định chế có chức năng điều tiết then chốt khác, cũng như với UNDP. Tiểu ban cũng đã hợp tác chặt chẽ với Mạng lưới Quốc gia về quyền tiếp cận thông tin, một nhóm vận động có nhiều đối tác tham gia và do một nghị sĩ Li-băng làm chủ tịch, để soạn thảo các dự luật về bảo vệ bằng biện pháp "tuýt còi", quyền tiếp cận thông tin và thành lập một cơ quan chống tham nhũng. Ở Ma-rốc, đất nước này đã phát động một chiến lược quốc gia mới về chống tham nhũng trong năm 2015 và quốc hội đang cố gắng đưa ra một số đạo luật then chốt để tăng cường môi trường thuận lợi phục vụ mục tiêu chống tham nhũng. Một dự luật mới về bảo vệ bằng biện pháp "tuýt còi", một dự luật về quyền tự do thông tin và một dự luật về xung đột lợi ích đang trong quá trình soạn thảo và sẽ tạo cho các nghị sĩ cơ hội để đạt được tiến bộ trong việc thực hiện Chỉ tiêu 16.5 bằng cách thông qua các đạo luật mạnh mẽ về trách nhiệm giải trình và giám sát việc thực thi những đạo luật này.

Xem www.transparency-lebanon.or/En/WhatWeDoDetails/5/12/0.

8. Xem Sáng kiến của Công dân Phần Lan tại địa chỉ: https://www.eduskunta.fi/EN/lakiensaataminen/kansalaisaloite/Pages/default.aspx.

UNDP tại Tuy-ni-di:
Tranh luận về Hiến pháp Tuy-ni-di, 20 tháng 1 năm 2014. Ảnh: Olivier Pierre–Louveaux.

Lý tưởng ra, các dự luật liên quan đến các vấn đề phát triển cần xác định một cách rõ ràng chúng có hỗ trợ và hỗ trợ như thế nào Chương trình nghị sự 2030, các SDG cụ thể và các chỉ tiêu tương ứng. Điều đó có thể được đưa vào tờ trình về dự luật và bài phát biểu giới thiệu dự luật. Tuy nhiên, hiện nay, đó không phải là một tập quán thông thường. Để xử lý vấn đề này, quốc hội có thể yêu cầu ban thư ký chuẩn bị một bản Phân tích tác động của SDG để xác định dự luật tác động như thế nào đến việc thực hiện thành công SDG. Một cách khác là, quy chế làm việc của quốc hội có thể được sửa đổi để yêu cầu người bảo trợ cho dự luật chuẩn bị một bản phân tích như vậy khi giới thiệu dự luật. Một số nước đã thực hiện đánh giá tác động về kinh tế - xã hội, môi trường và giới đối với các dự luật. Những bài học đúc rút được cho thấy rằng một quy trình như vậy có thể được hệ thống hóa thông qua việc sử dụng một danh mục các câu hỏi kiểm tra đơn giản. Danh mục các câu hỏi đó có thể được Ban thư ký quốc hội áp dụng đối với mỗi dự luật được đệ trình quốc hội xem xét. Sau đó, các nghị sĩ có thể sử dụng thông tin này để xác định những lĩnh vực cần phải sửa đổi.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Các nghị sĩ có đầy đủ các thủ tục pháp lý và năng lực lập pháp để khởi xướng, xem xét và sửa đổi luật pháp nhằm hỗ trợ việc thực hiện SDG?
- Chính phủ hay quốc hội nước bạn đã từng thực hiện [hoặc, họ có kế hoạch thực hiện] việc rà soát các cải cách luật pháp cần thiết để thực hiện SDG, từ đó cung cấp thông tin cho chương trình xây dựng luật pháp của quốc hội trong những tháng và những năm tới đây?
- Tờ trình đính kèm với mỗi dự thảo luật có cần giải trình về việc dự luật đó có đóng góp và đóng góp như thế nào vào việc thực hiện thành công SDG?
- Quy chế làm việc của quốc hội nước bạn có yêu cầu các ủy ban của quốc hội xem xét tất cả các dự luật để đánh giá đóng góp của dự luật vào việc thực hiện thành công SDG? Điều đó có diễn ra trong thực tế hay không?

V. Xây dựng ngân sách để thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững

CHỨC NĂNG CỐT LÕI CỦA QUỐC HỘI

XÂY DỰNG NGÂN SÁCH

Giám sát ngân sách là quy trình theo đó quốc hội muốn bảo đảm rằng, trong cả chu kỳ ngân sách quốc gia, chính phủ chi tiêu hợp pháp và hợp lý. Quốc hội làm việc này bằng cách đưa ra khuyến nghị cho việc lập ngân sách; giám sát việc thực hiện ngân sách; và kiểm toán tài khoản, nguồn thu và chi tiêu của chính phủ.

Nếu muốn SDG được thực hiện có hiệu quả, điều hết sức quan trọng là việc thực hiện chúng phải có đủ kinh phí và nguồn tài trợ phải hướng vào đúng đối tượng để bảo đảm mọi nỗ lực đến được những người bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương nhất. Có nhiều hình thức tài trợ để chi trả cho việc thực hiện SDG, trong đó có ngân quỹ từ khu vực tư nhân, các quỹ từ thiện, ODA, đầu tư trực tiếp của nước ngoài và nguồn thu ngân sách nhà nước như nguồn thu từ đánh thuế và hải quan. Các nghị sĩ cần biết các hình thức tài trợ và định hình quan điểm về việc các nguồn thu khác nhau có được phối hợp tốt hay không để tránh trùng lắp và chồng chéo.

Luật ngân sách nhà nước hàng năm là công cụ tài trợ hàng đầu mà mỗi nước cần sử dụng để hướng mọi nguồn tài lực vào việc thực hiện SDG. Như vậy, điều hết sức quan trọng là sự kết hợp giữa xây dựng luật và giám sát quy trình ngân sách của quốc hội được thiết kế và thực hiện để cho phép các nghị sĩ tham gia có hiệu quả nhất vào việc lập và thông qua ngân sách. Vấn đề bao trùm cần xem xét là quy trình ngân sách có bảo đảm rằng ngân sách thực sự đem lại các kết quả trong khuôn khổ SDG, luôn luôn ghi nhớ rằng mục tiêu bao trùm là bảo đảm rằng mọi nỗ lực phải "lấy người dân làm trung tâm" và rằng không một ai - đặc biệt là những nhóm người bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương nhất - bị bỏ lại phía sau.

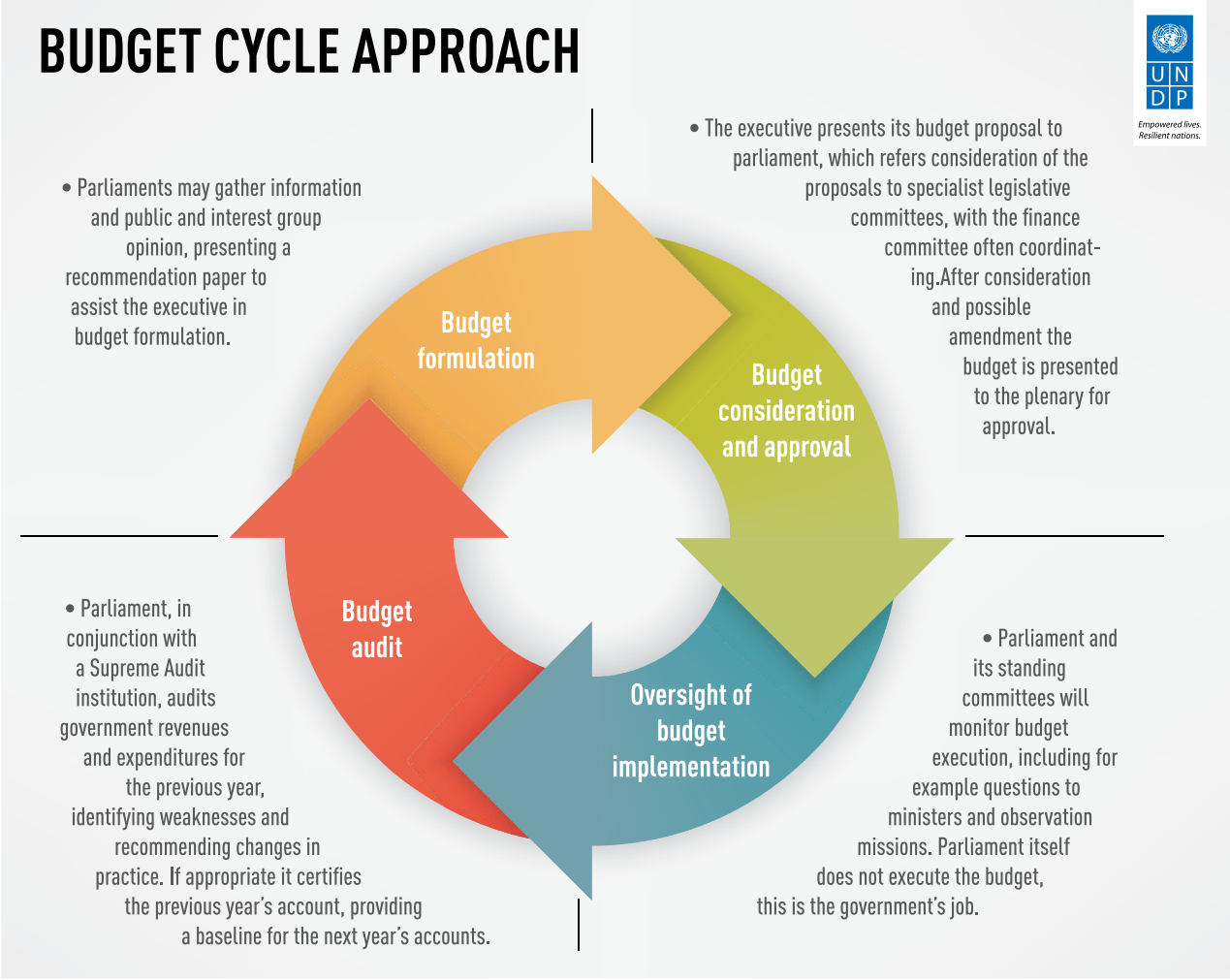

A. Ngân sách nhà nước hàng năm

Quy trình phê duyệt ngân sách quốc gia phải là chu kỳ hàng năm liên tục có sự tham gia của ngành hành pháp và ngành lập pháp trong việc dự trù các khoản chi và thu ngân sách, sử dụng các nguồn ngân quỹ hiện có cho các chương trình ưu tiên và giám sát việc thực hiện và chi tiêu. Như sơ đồ Chu kỳ ngân sách trên đây cho thấy, mặc dù ngành hành pháp chịu trách nhiệm chính thức về việc xây dựng ngân sách, nhưng các nghị sĩ có vai trò vận động cho các ưu tiên trước [và đôi lúc trong] quá trình xây dựng ngân sách. Ở một số nước, họ thậm chí có thể sử dụng quyền lực xây dựng và giám sát luật của mình để đề xuất những sửa đổi chính thức đối với ngân sách một khi ngân sách được đệ trình lên quốc hội.

Nghị viện ở hầu hết các nước đều có một hình thức dự trù ngân sách chuyên trách hoặc quy trình rà soát ở cấp ủy ban, nhằm tạo dễ dàng cho việc thẩm định dự thảo ngân sách. Quy trình này bao gồm tổ chức các cuộc điều trần công khai với các quan chức chính phủ để rà soát các chi tiết của dự thảo ngân sách và hiểu rõ hơn ngân sách nhằm mang lại những kết quả gì. Ở một số nước, xã hội dân sự cũng có thể tham gia vào quy trình này, tham dự các cuộc điều trần để đưa ra ý kiến phản hồi về tính hiệu quả của việc thực hiện các chương trình của chính phủ và (hoặc) nêu lên những bài học thu được về các khoản chi tiêu thất thoát hoặc không đến được những người thụ hưởng. Về mặt không chính thức, các nghị sĩ có thể tiếp thu kết quả phân tích ngân sách của xã hội dân sự hoặc huy động sự tham gia của các cử tri của chính mình để nhận diện chương trình nào của chính phủ hoạt động tốt và chương trình nào không mang lại lợi ích cho những người có nhu cầu.

Ngoài ra, việc thúc đẩy các cơ quan và các bộ của chính phủ thực hiện khuyến nghị của các báo cáo kiểm toán nhà nước có thể cung cấp thông tin hữu ích để các nghị sĩ đóng góp ý kiến trong suốt chu kỳ ngân sách. Ở quốc hội một số nước, việc này được thực hiện một cách có hệ thống thông qua các quy trình ở cấp ủy ban, dưới sự chỉ đạo của ủy ban tài khoản công và với sự tham gia của các ủy ban chuyên ngành.

Băng-la-đét: Xây dựng ngân sách hỗ trợ năng lượng tái tạo

Ở Băng-la-đét, gần 72 phần trăm dân số sống ở nông thôn và hơn 2 phần 3 các hộ gia đình không được sử dụng điện. Chính phủ Băng-la-đét đã cam kết cung cấp điện cho tất cả mọi người dân đến năm 2020, nhưng hiện tại hầu hết nguồn cung điện của Băng-la-đét là từ hơi đốt tự nhiên và chất đốt nhập khẩu, trong khi phần lớn công suất điện mới của đất nước dự kiến sẽ sử dụng các nhà máy chạy bằng than đá. Tuy nhiên, Băng-la-đét đã có những bước tiến lớn trong việc xây dựng một kế hoạch dài hạn để tìm nguồn tài trợ cho năng lượng tái tạo. Tháng 6 năm 2014, Chính phủ Băng-la-đét thông báo hai điều khoản ngân sách then chốt để thúc đẩy năng lượng tái tạo ở quốc gia này: (i) một khoản phân bổ ngân sách 15 triệu Taka (190.000 USD) để tài trợ cho Cục Phát triển năng lượng tái tạo và bền vững (SREDA); và (ii) thành lập Quỹ Năng lượng tái tạo với ngân sách 400 triệu Taka (51,65 triệu USD).

Những kết quả ngân sách cụ thể hỗ trợ SDG 7 (năng lượng tái tạo) là kết quả của một chiến dịch dài của các nghị sĩ. Tháng 9.2012, các nghị sĩ thuộc các chính đảng khác nhau đã thành lập Nhóm Nghị sĩ khí hậu địa phương, với sự hỗ trợ của tổ chức phi chính phủ "Quốc hội khí hậu" có quan hệ hợp tác với UNDP. Những nghị sĩ này đã đạt được sự nhất trí về một loạt các ưu tiên, trong đó có nỗ lực vận động hành lang cho việc nhân rộng những đóng góp của năng lượng tái tạo cho việc sản xuất điện và xây dựng một môi trường thuận lợi cho chính sách, tài chính và công nghệ nhằm khuyến khích việc sử dụng các loại hình năng lượng tái tạo.

Tháng 11.2012, Nhóm Nghị sĩ khí hậu địa phương của các nghị sĩ đã thực hiện vai trò quan trọng trong việc thông qua Luật SREDA, một sáng kiến mang tính đột phá góp phần thành lập SREDA mới làm cơ quan đầu mối quốc gia cho việc xúc tiến và phát triển năng lượng tái tạo.

Tháng 11.2013, Nhóm Quốc hội khí hậu địa phương bắt đầu nỗ lực vận động tích cực cho ngân sách. Các nghị sĩ đã gặp gỡ và trình một bị vong lục đa đảng lên các vị bộ trưởng chủ chốt kêu gọi phân bổ ngân sách phù hợp và các hình thức hỗ trợ khác cho SREDA và thành lập một quỹ năng lượng sạch. Chiến dịch vận động này tiếp tục diễn ra trong 6 tháng tiếp theo trước khi ngân sách được xem xét, trong đó Nhóm Quốc hội khí hậu địa phương đã gặp gỡ liên tục với Bộ trưởng năng lượng và Bộ trưởng tài chính. Thông qua nỗ lực vận động kiên trì, trong đó có những can thiệp vào thời điểm thích hợp trong quá trình xây dựng ngân sách, Nhóm Quốc hội khí hậu địa phương đã bảo đảm thu được những kết quả mô tả ở đoạn một trên đây.

Xem: "Các quốc hội khí hậu đã thành công trong việc tạo ra Quý đặc biệt và SREAD vì năng lượng tái tạo", Thông cáo báo chí, Tuần báo Blitz Comprehensive Tabloid, tại địa chỉ www.weeklyblitz.net/2014/06/bangladesh-climate-parliament-mps-successful-creating-special-fund-sre-da-renewables/

Tuy nhiên, điều đáng chú ý là, luật pháp và quy chế chỉ đạo quá trình ngân sách thường hạn chế năng lực của quốc hội các nước trong việc đưa ra những thay đổi lớn đối với dự thảo ngân sách. Ở nhiều nước, thất bại của quốc hội trong việc thông qua dự thảo luật ngân sách có thể dẫn đến sự sụp đổ của chính phủ. Ở các nước khác, quốc hội có thể cắt giảm phân bổ ngân sách được đề xuất thông qua một sửa đổi đối với dự luật ngân sách nhưng không thể bỏ phiếu tăng chi tiêu. Ở một số nước khác nữa, quốc hội được linh hoạt nhiều hơn để chuyển các khoản ngân quỹ giữa các dòng ngân sách mà không vượt quá trần ngân sách tổng thể; nhưng ngay cả sự điều chỉnh này thường bị chỉ đạo bởi những quy tắc ngặt nghèo.

Vượt ra ngoài khuôn khổ các nghị sĩ tham gia vào những quy trình lặp đi lặp lại của việc xây dựng và thông qua ngân sách, các nghị sĩ cũng có thể - bằng con đường vận động và tạo dựng một môi trường lập pháp thuận lợi - hỗ trợ những cải cách ngân sách nhằm tạo thuận lợi nhiều hơn cho nỗ lực thực hiện thành công SDG. Việc thực hiện SDG đòi hỏi phải có phương pháp tiếp cận toàn bộ chính phủ. Như vậy, các nghị sĩ có thể sử dụng những cách thức sáng tạo để hỗ trợ việc vận động thông qua ngân sách nhằm tạo thuận lợi cho một số hình thức làm việc giữa các cơ quan chính phủ.

Phân tích tài chính chi tiết và xây dựng định mức chi phí được cung cấp để hỗ trợ ngân sách quốc gia thay đổi giữa các phạm vi quyền hạn. Ở một số nước, người ta chỉ cung cấp một lượng thông tin tối thiểu để giải thích tác động của các biện pháp ngân sách được đề xuất. Ngay từ đầu Chương trình nghị sự 2030 và thực hiện các SDG, cần xem xét việc rà soát các tài liệu ngân sách được trình quốc hội để đánh giá tính phù hợp của tài liệu về mặt cung cấp hướng chỉ đạo ngân sách được thiết kế như thế nào nhằm thúc đẩy tiến độ thực hiện SDG. Các nghị sĩ, đặc biệt các thành viên ủy ban ngân sách quốc hội, có thể muốn chủ động xem xét nhu cầu làm việc với Bộ Tài chính để đi đến thỏa thuận về một mẫu tài liệu ngân sách tích hợp với các SDG.

Ru-an-đa: Xúc tiến sự giám sát của quốc hội đối với nguồn vốn ODA

Ở Run-an-đa, trong thập kỷ qua, quốc hội đã đưa ra nhiều thay đổi đối với quy trình ngân sách nhằm bảo đảm những thông tin về ngân sách có ý nghĩa hơn được cung cấp khi chính phủ đệ trình dự thảo luật ngân sách lên quốc hội. Luật tài chính bây giờ cung cấp một cách nhín tích hợp về chi tiêu được tổ chức theo các chương trình, thay vì theo cơ quan chính phủ.

Từ năm 2008, quốc hội Ru-an-đa cũng đã yêu cầu nhiều thông tin hơn về bối cảnh được cung cấp cùng với ngân sách, đặc biệt thông tin về cách thức ngân sách ảnh hưởng đến nam giới và phụ nữ như thế nào, mặc dù thông tin này chỉ được đưa vào các tài liệu phụ lục. Chính phủ cũng đã tập hợp một danh mục tổng hợp các tài khoản quốc gia bao gồm tất cả viện trợ được cung cấp cho khu vực chính phủ trong năm 2007, cho dù nguồn viện trợ này được quản lý bởi chính phủ, các nhà tài trợ hay các bên thứ ba; điều đó đã làm bộc lộ tình trạng báo cáo không đầy đủ viện trợ cho ngân sách cũng như những chênh lệch so với cơ sở dữ liệu về viện trợ. Nó cũng cho phép chính phủ xem xét kỹ lưỡng hơn việc tích hợp viện trợ vào chu kỳ ngân sách quốc gia đối với tất cả các loại hình viện trợ cho khu vực chính phủ, cho dù nguồn viện trợ này được quản lý thông qua hệ thống chính phủ hay không.

Nguồn: Balch, J. và Heim, K. (đã cập nhật). The Poverty of Parliamentary Oversight of ODA, trang 12-13, http://paper-room.ipsa.org/papers/paper_2894.pdf.

Một điều nữa cũng quan trọng là các tài liệu ngân sách cần bao gồm không chỉ nguồn thu trong nước mà cả các khoản đóng góp qua ODA và các khoản vay quốc tế. Ở một số nước tiếp nhận ODA, nguồn tiền này được để "ngoài ngân sách" hoặc ghi vào một "ngân sách phát triển" riêng biệt. Tuy nhiên, nguồn ODA này rất cần được tích hợp vào ngân sách quốc gia để các nghị sĩ có thể đánh giá đầy đủ tổng ngân sách đang được phân bổ cho các ưu tiên phát triển quốc gia và xem xét kỹ lưỡng trách nhiệm giải trình đầy đủ đối với toàn bộ ngân sách, kể cả nguồn vốn ODA. Nếu không làm như vậy sẽ nảy sinh rủi ro là nguồn ODA ở một số ngành sẽ dẫn đến những khoản ngân sách không bền vững trong khi ở một số ngành khác lại không có đủ nguồn tài lực. Ngoài ra, việc truy cứu trách nhiệm giải trình công đối với chi tiêu ODA sẽ trở nên khó khăn hơn nếu nguồn vốn này không được gộp vào ngân sách quốc gia.

Vai trò của quốc hội ở các nước đối tác trong việc nâng cao hiệu quả các dòng viện trợ đã được nêu rõ ràng tại Tuyên bố Paris năm 2005, trong đó có khuyến nghị mạnh mẽ rằng: (i) các nước đối tác cam kết tăng cường vai trò của quốc hội nước mình đối với các chiến lược và ngân sách phát triển; và (ii) các nước tài trợ cam kết cung cấp thông tin kịp thời, minh bạch và toàn diện để ngành hành pháp của nước đối tác có thể cung cấp các báo cáo ngân sách toàn diện cho người dân và ngành lập pháp. Mặc dù vậy, nỗ lực đưa nguồn vốn ODA vào ngân sách chính thức vẫn không được thực hiện một cách đồng đều, tuy vẫn nhận diện được một số tấm gương tốt về việc giám sát ngân sách ODA.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Ngân sách được đệ trình lên quốc hội để thẩm định và ban hành có phần giải trình về vấn đề các biện pháp ngân sách làm thế nào để thúc đẩy tiến độ thực hiện SDG? Nếu không, có thể bổ sung thông tin gì để cung cấp một bức tranh rõ ràng hơn cho các nghị sĩ?
- Quy tắc làm việc có yêu cầu các ủy ban chịu trách nhiệm đánh giá dự thảo ngân sách phải: (i) đánh giá dự thảo ngân sách có đóng góp và đóng góp như thế nào vào việc thực hiện SDG; (ii) đưa ra các khuyến nghị về việc tăng cường ngân sách để đóng góp có hiệu quả hơn vào việc thực hiện SDG?
- Quy chế làm việc hoặc các quy định hay tập quán khác có yêu cầu chính phủ phải xem xét ý kiến tham mưu và khuyến nghị của các ủy ban quốc hội và phải đưa ra trước quốc hội câu trả lời của chính phủ đối với những ý kiến tham mưu và khuyến nghị đó? Có quy trình nào để yêu cầu chính phủ đưa ra câu trả lời của mình đối với ý tiến tư vấn và khuyến nghị về ngân sách của quốc hội?

B. Giám sát ngân sách và chi tiêu cho các Mục tiêu Phát triển bền vững

Một trong những vai trò then chốt nhất của các nghị sĩ trong hỗ trợ việc thực hiện có hiệu quả các SDG là họ phải khẳng định rằng nguồn ngân quỹ phân bổ cho việc thực hiện thành công SDG được chi tiêu có hiệu quả và có trách nhiệm, đem lại những kết quả mang tính bền vững và có tác động lớn. Điều này phù hợp với chương trình nghị sự về hiệu quả của hoạt động phát triển [như bàn thảo tại Phần II trên đây] ở góc độ mục tiêu tổng quát là bảo đảm nguồn vốn trong nước cũng như nguồn trợ giúp quốc tế được chi tiêu ở mức hiệu quả nhất có thể. Hiệu quả của hoạt động phát triển đề cập đến khía cạnh bảo đảm "tiền nào của nấy" cũng như mang lại kết quả thực tế cho người dân, đặc biệt là những người bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương nhất[9].

Ở quốc hội của hầu hết các nước, giám sát ngân sách được các ủy ban chuyên trách của quốc hội thực hiện, với nhiệm vụ rà soát lại các khoản chi tiêu của chính phủ vào cuối chu kỳ ngân sách. Mặc dù những ủy ban này có vai trò hết sức quan trọng như là một phần của khung trách nhiệm giải trình nội bộ ở bất kỳ nước nào, nhưng họ thường không có đủ nguồn lực, với nguồn kinh phí hạn chế để tổ chức các cuộc điều trần và các hoạt động giám sát thực địa cũng như với năng lực con người hạn chế để hỗ trợ họ trong công việc phân tích và làm báo cáo.

Ở một số nước, người ta đã cố gắng thành lập một số hình thức Văn phòng Ngân sách quốc hội, hoặc ít nhất cũng là một đơn vị ngân sách trong Ban thư ký của quốc hội, để cung cấp sự hỗ trợ có chất lượng cao hơn cho nhiệm vụ có tầm quan trọng sống còn này. Những đơn vị như vậy cần có đủ biên chế với các chuyên gia về ngân sách và tài chính, để có thể cung cấp cho các nghị sĩ những ý kiến tham mưu và phân tích chuyên sâu về kinh tế và tài chính.

Ma-rốc và Gioóc-đa-ni: Hỗ trợ quốc hội phân tích ngân sách

Ở khu vực các nước A-rập, một số tập quán tốt đã được giới thiệu với các nghị sĩ về việc tiếp cận sự hỗ trợ từ các đơn vị chuyên trách về ngân sách. .

Ở Ma-rốc, Phòng Phân tích ngân sách hỗ trợ cả hai viện của quốc hội. Phòng đã mở rộng vai trò của ngành lập pháp trong việc đánh giá và thực hiện ngân sách quốc gia bằng cách chuẩn bị các báo cáo phân tích ngân sách cho phép các nghị sĩ hiểu ngân sách tốt hơn và phân tích ngân sách có hiệu quả hơn. Phòng Phân tích ngân sách báo cáo với cơ quan ra quyết định của Hạ viện, mà ở đó tất cả các chính đảng đều có đại diện, và với ủy ban ngân sách. Phòng được giao chức năng phân tích ngân sách quốc gia và đánh giá việc thực hiện ngân sách, đánh giá chính sách quản lý nợ công của ngành hành pháp, phân tích tác động tài chính của luật pháp và nghiên cứu về việc quốc hội tham gia vào quá trình ngân sách. Việc quốc hội tham gia vào chu kỳ ngân sách vừa được kéo dài từ 70 ngày thành 6 tháng. Phòng trả lời yêu cầu của các nghị sĩ và là đại chỉ tham khảo cho những người soạn thảo luật pháp, trong đó có việc sửa đổi đối với ngân sách quốc gia. Cả hai ủy ban ngân sách ở quốc hội lưỡng viện sử dụng các sản phẩm của Phòng Phân tích ngân sách.

Ở Gioóc-đa-ni, Văn phòng Ngân sách quốc hội báo cáo chủ yếu cho Ủy ban Tài chính và kinh tế. Văn phòng có nhiệm vụ chuẩn bị các báo cáo phân tích ngân sách và danh sách câu hỏi cho mỗi hợp phần của ngân sách [được Ủy ban Tài chính và kinh tế sử dụng]. Văn phòng cũng cung cấp các báo cáo phân tích hiệu quả hoạt động của chính phủ trên cơ sở các dữ liệu ngân sách để tất cả các nghị sĩ quan tâm đến những vấn đề này sử dụng. Các ủy ban khác chưa sử dụng hết khả năng phục vụ của Văn phòng Ngân sách quốc hội. Các hoạt động hàng ngày gồm phân tích tin tức kinh tế, xây dựng các chỉ số kinh tế vĩ mô, đào tạo các nhân viên phục vụ quốc hội, trả lời yêu cầu của các nghị sĩ và xây dựng các báo cáo về hiệu quả hoạt động tài khóa và tiền tệ của chính phủ.

9. Xem: http://www.awepa.org/wp-content/uploads/2013/06/Safeguarding-the-Interests-of-the-People-Parliamentarians-and-Aid-Effectiveness.pdf.

Nguồn: Những ví dụ trên đây được rút ra từ Khóa học trực tuyến của McGill & Ngân hàng Thế giới về xây dựng quốc hội, Bài 5: Ví dụ về các Đơn vị Ngân sách độc lập, có tại địa chỉ tại http://parliamentarystrengthening.org/EAP/PBO/Unit%205.pdf.

Khi quốc hội không thể tìm những kỹ năng này từ các nhân viên phục vụ của mình, họ có thể xem xét khả năng tiếp nhận các nhân viên biệt phái từ các định chế trách nhiệm giải trình khác. Ví dụ, ở một số nước, cơ quan kiểm toán quốc gia thường biệt phái nhân viên của mình sang hỗ trợ ủy ban tài khoản công của quốc hội trong các buổi điều trần cấp ủy ban. Cách sắp xếp này có thể đặc biệt hữu ích ở những cơ quan quyền lực có quy mô nhỏ mà ở đó khó có thể tìm thấy tri thức chuyên sâu. Cũng có thể xem xét việc sử dụng xã hội dân sự để có được các phân tích như vậy hoặc ký hợp đồng để có tri thức kinh tế chuyên sâu từ các cơ quan học thuật.

Nói một cách cụ thể, trong khuôn khổ theo dõi ngân sách để thực hiện SDG, một trong những thách thức chủ yếu mà quốc hội các nước phải đối mặt là nhu cầu phân tách dữ liệu để đánh giá tác động của chi tiêu ngân sách từ góc độ thực hiện mục tiêu bao trùm của SDG, cụ thể là phải "lấy người dân làm trung tâm", và đặc biệt là phải hướng mọi nỗ lực đến nhu cầu của những nhóm dân cư bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương. Đáng chú ý, như phân tích ở phần trên, là việc nội địa hóa SDG sẽ có ý nghĩa rất quan trọng để bảo đảm thành công và cần thiết để bảo đảm các nguồn ngân quỹ và chương trình hướng đến những đối tượng có nhu cầu nhiều nhất. Về khía cạnh này, các nghị sĩ có vai trò rất quan trọng trong việc góp phần thu thập dữ liệu về nhu cầu từ các nhóm cử tri của mình để cung cấp trở lại cho quá trình rộng lớn hơn về xây dựng kế hoạch và ngân sách phát triển quốc gia. Tạo điều kiện dễ dàng cho vòng phản hồi hai chiều có ý nghĩa thiết yếu để giúp cho việc thu thập thông tin trực tiếp từ người dân.

Điều này có thể đặc biệt quý giá ở các nước ở đó có nhiều yếu kém trong việc thu thập và công bố các dữ liệu ngân sách. Ngay từ khởi đầu của Chương trình nghị sự 2030 và quá trình thực hiện SDG, các nghị sĩ - đặc biệt là các thành viên của ủy ban tài khoản công hoặc ủy ban ngân sách và tài chính của quốc hội, có thể muốn tích cực xem xét khả năng làm việc với Bộ Tài chính và cơ quan thống kê quốc gia để xác định những bất cập trong việc thu thập dữ liệu và làm báo cáo hiện nay cũng như để hợp tác trong việc cải thiện cách thức thu thập, phân tách và cung cấp dữ liệu cho quốc hội. Các nghị sĩ cũng có thể hợp tác để tiếp cận thông tin về các khu vực bầu cử của chính mình và nhu cầu đặc biệt của họ mà có thể cần phải được phản ánh trong các khoản phân bổ và chi tiêu ngân sách. Việc thu thập dữ liệu chủ động như vậy có thể mang lại nhiều lợi ích cho việc làm báo cáo tổng quát về SDG, một hoạt động cần thiết cho việc theo dõi tiến độ của kế hoạch thực hiện SDG quốc gia và cung cấp thông tin cho hệ thống theo dõi toàn cầu.

Một trong những phần thách thức nhất của công tác giám sát ngân sách là phải truy tìm xem các khoản ngân quỹ được chi tiêu ở đâu và chúng có tác động gì đến cuộc sống của người dân, tác động tốt hay xấu. Trong khi các cơ quan kiểm toán có thể hỗ trợ việc đánh giá nguồn ngân quỹ có được chi tiêu theo đúng luật pháp và quy định hay không, các cuộc kiểm toán hiệu quả hoạt động được thực hiện ít phổ biến hơn, mặc dù quốc hội các nước có thể muốn xem xét khả năng dành quyền lực này cho cơ quan kiểm toán nhà nước thông qua cải cách luật. Công nghệ thông tin và truyền thông ngày càng được sử dụng nhiều hơn để hỗ trợ giám sát ngân sách và trách nhiệm giải trình, kể cả hỗ trợ quốc hội thực hiện chức năng giám sát. Bằng cách thu thập và công bố dữ liệu tài chính và chi tiêu, các công cụ công nghệ mới bây giờ cho phép dữ liệu được phân tách dễ dàng hơn [ví dụ: theo giới tính, dân số học, khu vực địa lý...] và được các nghị sĩ cũng như các bên quan tâm khác chất vấn để đánh giá xem các nguồn ngân quỹ thực tế đã được chi tiêu ở đâu.

Séc-bi-a: Sử dụng các công cụ theo dõi ngân sách sáng tạo để truy tìm các khoản chi tiêu và tác động của các Mục tiêu Phát triển bền vững

Ở Séc-bi-a, Quốc hội đang hợp tác với GOPAC ở Séc-bi-a và UNDP để xây dựng một cổng thông tin điện tử về ngân sách và chi tiêu, cho phép theo dõi tốt hơn các khoản chi tiêu ngân sách công. Cổng thông tin tiếp thu tập quán tốt từ Cổng thông tin SIGA của Quốc hội Brazil - một trong những hệ thống thông tin ngân sách công khai tốt nhất, cho phép tiếp cận dễ dàng với các cơ sở dữ liệu của chính phủ về các kế hoạch và ngân sách công qua một công cụ tra cứu trực tuyến duy nhất. Ủy ban Tài chính, Ngân sách nhà nước và Kiểm soát chi tiêu công của Quốc hội Séc-bi-a đã hợp tác chặt chẽ với Bộ Tài chính và Kho bạc nhà nước để đi đến nhất trí về một bị vong lục và quy trình chia sẻ dữ liệu.
Ngoài việc thu thập dữ liệu thô từ Kho bạc nhà nước, Cổng thông tin điện tử Séc-bi-a sẽ tham chiếu chéo với dữ liệu được Kho bạc cung cấp với dữ liệu của Cơ quan Kiểm toán nhà nước, Văn phòng Mua sắm công và Cơ quan Quản lý nợ công, bằng cách tích hợp các cơ sở dữ liệu của họ. Kết hợp các khoản chi tiêu ngân sách công, các phát hiện của kiểm toán và dữ liệu mua sắm công là một sáng kiến mang tính toàn cầu về giám sát ngân sách. Đến thời điểm cổng thông tin điện tử này được đưa vào sử dụng, đã không có một cơ chế mang tính hệ thống nào để Quốc hội Séc-bi-a giám sát chi tiêu công. Cổng thông tin mới cho phép rà soát và phân tích, nhờ đó tạo ra những khoản tiết kiệm cũng như cải thiện việc cung cấp dịch vụ công bằng cách phát hiện tình trạng lãng phí và sai phạm trong quản lý. Phiên bản thử nghiệm của cổng thông tin bắt đầu chạy thử vào ngày 1.12.2015. Trong giai đoạn đầu, cổng thông tin sẽ được Ủy ban Tài chính thử nghiệm, và trong hai giai đoạn tiếp thao nó sẽ được mở cửa cho tất cả các thành viên của quốc hội và công chúng.

Để có thêm thông tin, đề nghị xem: www.rs.undp.org/content/serbia/en/home/presscenter/articles/2015/12/07/portal-for-monitoring-public-finance-a-paradigm-shift-in-parliamentary-oversight-in-serbia.html.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Ủy ban tài khoản công hoặc ủy ban ngân sách có đủ nguồn lực về con người và tài chính để thực hiện các cuộc đánh giá tác động ngân sách của riêng họ [ví dụ: thông qua các chuyến đi thăm thực địa để đánh giá việc thực hiện các chương trình liên quan đến SDG]?
- Quy tắc làm việc có cho phép ủy ban tài khoản công hay ủy ban ngân sách chất vấn các quan chức chính phủ một cách có hiệu quả để đánh giá đầy đủ: [i] hiệu quả các khoản chi tiêu của chính phủ cho các vấn đề liên quan đến SDG; và [ii] trách nhiệm giải trình về các khoản ngân quỹ được chi tiêu?
- Quy tắc làm việc có bảo đảm chính phủ trả lời có hiệu quả đối với các báo cáo và khuyến nghị được ủy ban tài khoản công hay ủy ban giám sát ngân sách đưa ra?
- Các nghị sĩ có thể sử dụng những nguồn lực nào để giúp họ phân tích các khoản chi tiêu ngân sách và đánh giá tác động của chúng? Có cơ quan tham mưu/tư vấn, tổ chức học thuật, tổ chức xã hội dân sự nào có thể hỗ trợ việc phân tích như vậy?

VI. Giám sát việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững

CHỨC NĂNG CỐT LÕI CỦA QUỐC HỘI

GIÁM SÁT

Giám sát là quy trình để quốc hội theo dõi chất lượng công việc của chính phủ liên quan đến việc thực hiện luật pháp, kế hoạch phát triển và ngân sách mà trước đó đã được quốc hội thông qua. Một số phương pháp giám sát sẽ được bàn thảo chi tiết ở phần sau của cuốn sở tay này, nhưng giám sát bao gồm các cuộc điều tra ở cấp ủy ban, các buổi chất vấn

Một trong những nhiệm vụ quan trọng nhất của các nghị sĩ - dù với tư cách là thành viên chính phủ, phe đối lập hay đảng phái độc lập - là giám sát ngành hành pháp để bảo đảm trách nhiệm giải trình về việc thực hiện có hiệu quả và hiệu suất các khoản chi tiêu, luật pháp và chương trình phục vụ người dân. Nhằm mục đích này, quốc hội thường được giao nhiều quyền lực để điều tra, chất vấn và giám sát. Chương trình nghị sự 2030 công khai thừa nhận rằng bảo đảm trách nhiệm giải trình trong việc thực hiện SDG có tầm quan trọng sống còn nhằm bảo đảm Chương trình nghị sự 2030 có hiệu quả trong việc mang lại kết quả cho người dân. Về khía cạnh này, quốc hội có vai trò hết sức quan trọng với tư cách là một trong những cơ chế trách nhiệm giải trình quyền lực nhất ở một đất nước. Quốc hội tạo lập một môi trường tạo thuận lợi để thực thi trách nhiệm giải trình thông qua việc ban hành luật pháp, nhưng quốc hội cũng có trách nhiệm trực tiếp trong việc bảo đảm trách nhiệm giải trình thông qua công tác giám sát của chính mình.

A. Giám sát ở cấp ủy ban đối với việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững

Giám sát ở cấp ủy ban là một trong những cơ chế mạnh mẽ nhất đối với quốc hội các nước để tham gia vào việc thực hiện SDG. Giám sát ở cấp ủy ban cho các nghị sĩ cơ hội để đánh giá sâu sắc hơn các chính sách, luật pháp, chương trình có được thực hiện hiệu quả để hỗ trợ SDG và, nếu không hiệu quả, thì đưa ra khuyến nghị về việc làm thế nào để cải thiện tình hình thực hiện. Các ủy ban của quốc hội thường được giao đủ quyền lực để yêu cầu các cơ quan chính phủ cung cấp thông tin và tài liệu, chất vấn các quan chức chính phủ và tổ chức các cuộc điều trần và kiểm tra [kể cả thông qua các chuyến đi thăm thực địa] để tìm hiểu chính phủ đang thực hiện nghĩa vụ của mình như thế nào đối với người dân. Ủy ban mang lại cho các nghị sĩ cơ hội để tổ chức các cuộc kiểm tra chi tiết về những vấn đề quan trọng, bằng cách dành nhiều thời gian hơn cho từng vấn đề và thu hút nhiều nhóm đối tác tham gia vào các cuộc tranh luận do ủy ban tổ chức. Về khía cạnh này, các nghị sĩ có thể có vai trò hết sức quan trọng làm cầu nối giữa Nhà nước và người dân, trong đó có những người bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương nhất. Lý tưởng ra, ủy ban coi sự tham gia của người dân là một phần cốt lõi trong các chức năng của mình. Khi ủy ban chủ động tham gia vào việc theo dõi và giám sát, họ có thể là một trong những cơ chế trách nhiệm giải trình trong nước mạnh mẽ nhất sẵn có để bảo đảm rằng nỗ lực thực hiện SDG đang đi đúng hướng.

Người ta đã tranh luận khá nhiều về việc làm thế nào để sử dụng tốt nhất hệ thống các ủy ban của quốc hội để giám sát có hiệu quả việc thực hiện, trước kia là MDG và bây giờ là SDG. Từ giai đoạn đầu của quá trình thực hiện MDG, người ta đã rất hoan nghênh ý tưởng thành lập một ủy ban MDG chuyên trách duy nhất của quốc hội với trách nhiệm tổng quát về việc giám sát quá trình thực hiện MDG. Bởi vì MDG đã ảnh hưởng đến nhiều mặt của cuộc sống hàng ngày và bởi vì SDG còn có phạm vi áp dụng rộng lớn hơn, cho nên đã nảy sinh mối quan ngại rằng phương pháp tiếp cận một ủy ban duy nhất có thể dẫn đến tình trạng trùng lắp công việc giữa ủy ban này và các ủy ban thông thường của quốc hội.

Fiji và Ấn Độ: Thực hiện bình đẳng giới thông qua các cơ chế nhạy cảm về giới của quốc hội

Ở Fiji, Quy chế làm việc của Quốc hội đã lồng ghép bình đẳng giới vào công việc của các ủy ban của quốc hội, nhìn nhận rằng tất cả các ủy ban thường trực đều có vai trò trong việc bảo đảm vấn đề giới được xem xét. Quy chế làm việc số 110(1) liệt kê thẩm quyền của từng ủy ban trong việc thẩm định các dự luật, tổ chức các cuộc điều tra giám sát và các chức năng cơ bản khác. Sau đó, Quy chế làm việc số 110(2) quy định: "Trong trường hợp một ủy ban thực hiện một hoạt động được liệt kê ở khoản [1], ủy ban đó phải bảo đảm rằng nguyên tắc bình đẳng giới phải được xem xét để bảo đảm tất cả các vấn đề được xem xét về tác động đến và lợi ích cho cả nam giới và phụ nữ một cách bình đẳng." Khoản này đã mang lại sự thay đổi về cách thức hoạt động của các ủy ban của quốc hội ở Fiji. Năm 2015, Ủy ban Tài nguyên đã tổ chức các cuộc điều trần và đưa ra báo cáo về việc xây dựng một công viên mới. Để tuân thủ Quy chế làm việc 110(2) và để tiếng nói của phụ nữ được lắng nghe, Ủy ban đã mời một số tổ chức xã hội dân sự có quan hệ làm việc với phụ nữ trình bày về chủ đề này và đưa ra quan điểm về tác động của việc xây dựng công viên mới đến phụ nữ.

Ở Ấn Độ, Ủy ban về Trao quyền cho phụ nữ là một ủy ban chuyên trách của quốc hội có thẩm quyền rộng lớn, trong đó có: [1] xem xét các báo cáo của Ủy ban Quốc gia về phụ nữ và báo cáo về các biện pháp mà chính phủ cần thực hiện để cải thiện tình trạng của phụ nữ; [2] rà soát các biện pháp được chính phủ thực hiện nhằm bảo đảm phụ nữ được bình đẳng ở tất cả các vấn đề; [3] rà soát các biện pháp được chính phủ thực hiện về giáo dục và quyền đại diện của phụ nữ trong các cơ quan lập pháp và ở các lĩnh vực khác; và [4] nghiên cứu bất kỳ vấn đề nào khác được Quan chức chủ trì của Hạ viện chuyển đến hoặc do chính Ủy ban đề xuất. Trong hai năm 2015-2016, Ủy ban đã xem xét những vấn đề như: phụ nữ đang bị giam giữ và tiếp cận công lý; chăm sóc sức khỏe cho phụ nữ; trách nhiệm xã hội của các doanh nghiệp đối với phụ nữ; thực hiện luật pháp để bảo vệ phụ nữ khỏi bạo lực gia đình; quấy rối tình dục đối với phụ nữ ở nơi làm việc và ở các cơ sở giáo dục; các chương trình bảo hiểm cho phụ nữ; trao quyền cho phụ nữ các bộ lạc; và điều kiện của lao động nữ ở khu vực phi chính quy... Tất cả những cuộc điều tra này được thực hiện với sự hợp tác của các ủy ban khác với những điều khoản tham chiếu phù hợp.

Để có thêm thông tin về ví dụ Fiji, đề nghị xem: Liên minh Quốc hội, Quốc hội nhạy cảm về giới: Kiểm điểm toàn cầu về các tập quán tốt, 2011, tại địa chỉ:, www.ipu.org/pdf/publications/gsp11-e.pdf và Quy chế làm việc của Quốc hội Fiji, tại địa chỉ www.parliament.gov.fj/ getattachment/Parliament-Business/Rules-of-the-House/SO-210316.pdf.aspx. Để có thêm thông tin về ví dụ Ấn Độ, đề nghị xem tại địa chỉ: http://parliamentofindia.nic.in/ls/intro/committee_on_empowerment.htm and http://164.100.47.192/Loksabha/Committee/CommitteeInformation.aspx?comm_code=8&tab=2.

Nhiều ủy ban đã tham gia vào các hoạt động góp phần giám sát việc thực hiện SDG, bởi vì chức năng chuyên ngành của họ có thể liên quan đến một hay nhiều SDG. Tuy nhiên, để bảo đảm việc giám sát SDG toàn diện hơn, cần tính đến việc rà soát phạm vi của chức năng và khía cạnh thực tế của hoạt động giám sát đang được tất cả các ủy ban hiện hành thực hiện. Ví dụ, hầu hết các ủy ban về ngành y tế của quốc hội các nước có thể đang xem xét một số vấn đề được nêu lên tại SDG 3 liên quan đến sức khỏe và phúc lợi. Nhưng, thông thường công việc của những ủy ban này có thể tập trung vào những vấn đề thiết thân đối với các cử tri, như phí hành nghề y tế hoặc thời gian phải chờ đợi để được phẫu thuật, thay vì các vấn đề khác thuộc phạm vi của mục tiêu này như xúc tiến y tế, phòng chữa bệnh và chiến lược quốc gia về cải thiện sức khỏe. Tương tự như vậy, một ủy ban về giáo dục của quốc hội hầu như chắc chắn đang nghiên cứu một số khía cạnh của SDG 4 liên quan đến chất lượng giáo dục. Nhưng trọng tâm của công tác giám sát lại có thể ở mức lương của ngành giáo dục hay quy mô lớp học, thay vì chiến lược dài hạn để loại bỏ tình trạng khác biệt về kết quả giáo dục. Cần phải khắc phục vấn đề trọng tâm và phạm vi. Nếu quốc hội quyết định lồng ghép giám sát việc thực hiện SDG thông qua các ủy ban hiện hành, thì các chỉ tiêu SDG mà từng ủy ban chịu trách nhiệm cần phải được thể hiện rõ ràng trong những điều khoản tham chiếu liên quan.

Nếu quốc hội một nước cam kết thành lập một Ủy ban SDG riêng biệt để làm cơ quan đầu mối và đóng vai trò đầu tàu trong việc bảo đảm công tác theo dõi và giám sát SDG, thì có thể tính đến khả năng giao chức năng đó cho một ủy ban hiện hành. Ví dụ, nếu quốc hội đã có Ủy ban Các vấn đề xã hội hoặc Ủy ban Giảm nghèo với chức năng rộng lớn để xem xét các vấn đề về giảm nghèo và phát triển bền vững, thì ủy ban này cũng rất có thể được đặt ở vị trí làm cơ quan đầu mối có hiệu quả về SDG trong quốc hội.
Một ủy ban như vậy cũng có thể giúp cho việc phối hợp nỗ lực của các ủy ban khác trong việc xem xét các vấn đề liên quan đến SDG và có thể thực hiện vai trò rà soát báo cáo quốc gia về việc thực hiện SDG được chính phủ đệ trình. Một cách làm khác là, bởi vì SDG có yếu tố toàn cầu, cho nên Ủy ban Đối ngoại có thể được giao vai trò là cơ quan đầu mối.

Ở Ru-ma-ni, Ủy ban Đối ngoại đã thành lập một Tiểu ban Phát triển bền vững. Tiểu ban này đã bắt đầu một loạt các cuộc thảo khảo ý kiến với các cơ quan có liên quan của chính phủ, giới học thuật và đại diện của xã hội dân sự, nhằm thiết lập một lộ trình cho việc sửa đổi Chiến lược Phát triển quốc gia cho phù hợp với các SDG mới.

Dù quyết định theo hướng nào thì, lý tưởng ra, một kiểu phân tích chi phí-lợi ích và (hoặc) một văn bản bày tỏ quan điểm cũng nên được soạn thảo để xem xét các phương án khác nhau trước khi quốc hội tiến hành quyết định quốc hội muốn tổ chức nội bộ như thế nào để tham gia vào việc giám sát SDG. Dưới đây là một số lợi thế của phương án sử dụng ủy ban chuyên trách so với phương án thành lập các ủy ban SDG theo chuyên ngành trong quốc hội.

Sử dụng các ủy ban chuyên ngành hiện hành

- Các ủy ban thường đã hoạt động tốt và có nguồn kinh phí cũng như nhân viên.
- Các ủy viên và nhân viên phục vụ của ủy ban đã có kiến thức chuyên ngành.
- Không cần thiết phải thay đổi quy chế làm việc để tạo ra một Ủy ban mới [mặc dù quy chế có thể vẫn phải được rà soát lại để đề cập rõ ràng hơn đến chức năng giám sát SDG trong điều khoản tham chiếu của ủy ban] và, do đó, quốc hội có thể bắt đầu làm việc ngay về các vấn đề liên quan đến SDG.
- Có thêm thời gian để rà soát chi tiết luật pháp và thực hiện sự giám sát đối với từng SDG và từng chỉ tiêu SDG [so với một ủy ban duy nhất về SDG thường được yêu cầu xem xét tất cả các đạo luật và chính sách liên quan đế SDG].

Thành lập ủy ban mới về SDG

- Việc thành lập một ủy ban mới về SDG tạo cơ hội cho quốc hội đưa ra tuyên bố công khai và rõ ràng về tầm quan trọng mà quốc hội dành cho SDG.
- Ủy ban có thể làm cơ quan đầu mối trung tâm về SDG trong quốc hội, để cùng làm việc với chính phủ cũng như để hướng nỗ lực tuyên truyền vận động đến xã hội dân sự và công chúng.
- Một ủy ban duy nhất có thể theo dõi luật pháp liên quan đến SDG dễ dàng hơn [mặc dù phạm vi rộng lớn của các vấn đề có nghĩa là hầu như tất cả các đạo luật bây giờ sẽ có liên quan ở một mức độ nào đó đến SDG và cần được xem xét với sự hợp tác của một ủy ban chuyên ngành liên quan].

Tất nhiên, hoàn toàn có thể thực hiện cả hai cách tiếp cận: rà soát và sửa đổi chức năng của các ủy ban hiện hành để chúng phù hợp hơn với Chương trình nghị sự 2030 và thành lập một ủy ban bao quát về SDG nhằm kiểm điểm tiến độ thực hiện và phụ trách công tác điều phối chung, hoặc điều chỉnh mục đích của một ủy ban hiện hành cho phù hợp với nhiệm vụ thứ hai.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn đã rà soát lại quy chế làm và chức năng việc hiện hành của các ủy ban quốc hội để bảo đảm rằng SDG là một phần trong phạm vi trách nhiệm của mỗi ủy ban và để đánh giá các ủy ban có cần được tăng cường và tăng cường như thế nào để hỗ trợ việc thực hiện và giám sát SDG?
- Nếu quốc hội nước bạn đang xem xét việc thành lập một ủy ban quốc hội chuyên trách SDG:
  - Đã thực hiện phân tích chi phí - lợi ích, đặc biệt để đánh giá số lượng nhân viên phục vụ và kinh phí bổ sung cần thiết để hỗ trợ một ủy ban như vậy?
  - Đã tính đến ý tưởng bổ sung nhiệm vụ cho một ủy ban khác để ủy ban này làm việc như là cơ quan đầu mối về SDG?
- Các ủy ban chuyên ngành có thẩm quyền pháp lý và nguồn lực [con người và tài chính] để tiến hành đánh giá tác động đến SDG của các dự luật và chương trình mới [trong trường hợp cần thiết, kể cả thông qua theo dõi tại thực địa nhằm đánh giá việc thực hiện các chương trình liên quan đến SDG]? Nếu chưa làm như vậy, có những bất cập nào về năng lực và có thể làm gì để khắc phục những bất cập này?
- Quy chế làm việc có cho phép các ủy ban chuyên ngành phỏng vấn và huy động, một cách có hiệu quả, các quan chức chính phủ đánh giá đầy đủ các chương trình có đóng góp không và đóng góp như thế nào vào việc thực hiện thành công SDG?
- Quy chế làm việc có đòi hỏi chính phủ phải phản hồi đầy đủ đối với các báo cáo và khuyến nghị được các ủy ban soạn thảo? Nếu không, quy chế làm việc cần được sửa đổi như thế nào để yêu cầu chính phủ phải đưa ra ý kiến phản hồi?

B. Các cuộc điều tra của quốc hội

Một trong những quyền lực lớn nhất mà quốc hội ở hầu hết các nước có được là khả năng khởi xướng một cuộc điều tra về bất kỳ vấn đề gì mà người dân quan tâm. Mặc dù quy chế làm việc có thể đòi hỏi phải tuân theo các quy trình khác nhau để khởi đầu cuộc điều tra, những quy trình này là một công cụ quý báu để các nghị sĩ sử dụng nhằm thu hút sự quan tâm đến những vấn đề quan trọng liên quan đến SDG. Một cuộc điều tra có thể được tổ chức thông qua một ủy ban hiện hành. Ví dụ, điều khoản tham chiếu của một số ủy ban cho phép họ tổ chức các cuộc điều trần về "bất kỳ vấn đề nào liên quan đến chức năng của ủy ban." Tương tự như vậy, quốc hội có thể thông qua một nghị quyết trong phiên họp toàn thể, giao cho một ủy ban hiện hành nhiệm vụ tiến hành một cuộc điều tra cụ thể về một vấn đề nào đó. Nếu không có một ủy ban với thẩm quyền về chủ đề liên quan, hoặc khi một cuộc điều tra có thể cần nhiều nguồn lực hơn là ủy ban đó sẵn có, quốc hội có thể quyết định thành lập một ủy ban đặc biệt với một nhiệm vụ cụ thể, thực hiện một lần để tổ chức cuộc điều tra và sau đó sẽ giải tán ủy ban khi nó đã hoàn thành nhiệm vụ được giao.

UNDP tại Ấn Độ
Bầu cử ở Ấn Độ năm 2014. Ảnh: Prashanth Vishwanathan.

Các cuộc điều tra của quốc hội có thể là cơ chế chính sách và giám sát rất quan trọng để hỗ trợ SDG. Chúng cho phép các nghị sĩ triệu tập các nhân chính, yêu cầu chính phủ cung cấp tài liệu và kiểm tra các tài liệu của chính phủ, tổ chức các cuộc điều trần và tranh luận sâu sắc hơn về những vấn đề liên quan đến nỗ lực giải quyết một khó khăn về chính sách.

Điều quan trọng là, quy trình huy động người dân đặc biệt hữu ích - quốc hội ở hầu hết các nước cho phép gửi đến quốc hội các câu hỏi trực tiếp, bằng văn bản và công khai trực tuyến cũng như cho phép các chuyên gia và những người khác với tri thức chuyên môn xuất hiện và trình bày bằng chứng trực tiếp. Đến cuối cuộc điều tra, ủy ban sẽ công bố một bản báo cáo và đó là cơ hội quan trọng cho các nghị sĩ giới thiệu với chính phủ và người dân những khuyến nghị về mặt chính sách, pháp luật và chương trình để hành động. Những báo cáo như vậy có thể rất hữu ích ở những nước bị chia rẽ về mặt chính trị để trình bày những giải pháp khác nhau cho cùng những thách thức về chính sách, với quan điểm của phe đa số cũng như phe thiểu số, cho phép các nghị sĩ có chính kiến khác nhau có cơ hội được chia sẻ ý tưởng và quan điểm của riêng mình.

Úc và Vương quốc Anh: Cuộc chiến chống lại nạn buôn bán người

Một thực tế bi kịch là nạn buôn bán người, đặc biệt là buôn bán phụ nữ và trẻ em, vẫn là một vấn nạn nhức nhối. SDG đặc biệt kêu gọi chính phủ các nước hành động để chống lại nạn buôn bán người. Chỉ tiêu 5.2 kêu gọi "loại bỏ mọi hình thức bạo lực chống lại phụ nữ và trẻ em gái ở nơi công cộng và riêng tư, trong đó có nạn buôn bán người và các hình thức bóc lột khác." Chỉ tiêu 16.2 nhằm mục đích "chấm dứt nạn lạm dụng, bóc lộc, buôn bán người và mọi hình thức bạo lực chống lại và tra tấn trẻ em." Để xử lý thách thức đa thẩm quyền và đa diện này, một bước hết sức quan trọng là phải bảo đảm tính phù hợp của các khung lập pháp và các cơ chế hỗ trợ khác.
Ở Úc, Ủy ban Liên hợp về Thực thi luật pháp của Quốc hội liên bang đã khởi xướng một cuộc điều tra về nạn buôn bán người vào tháng 12.2015. Cuộc điều tra nhằm kiểm tra những vấn đề về văn hóa, thực thi luật pháp, tội phạm xuyên quốc gia và công nghệ, cũng như nhằm xác định các biện pháp thực tiễn để xử lý những thách thức này. 21 văn bản kiến nghị đã được gửi đến cuộc điều tra, chủ yếu từ các tổ chức xã hội dân sự và các mạng lưới phụ nữ hoạt động ở những lĩnh vực này.

Ở Vương quốc Anh, Ủy ban Nội vụ của quốc hội đã khởi xướng một cuộc điều tra về nạn buôn bán người vào năm 2008 và công bố báo cáo năm 2009. Đó là ví dụ hữu ích về việc quốc hội có thể làm thế nào để thúc đẩy hành động của ngành hành pháp. Năm 2013, để triển khai thực hiện khuyến nghị của cuộc điều tra, chính phủ đã đệ trình một Dự thảo luật về Nô lệ thời hiện đại. Tháng 1.2014, Ủy ban Liên hợp của quốc hội về Dự thảo luật Nô lệ thời hiện đại đã tổ chức nhiều cuộc điều trần bổ sung cho các nhóm đối tượng cụ thể. Ủy ban đã có được một tờ trình với nội dung thu hẹp hơn để xem xét Dự thảo luật có hiệu quả hay không trong việc bảo vệ các nạn nhân của tình trạng nô lệ và buôn bán người và thực tế có thể bảo đảm kết án những kẻ phạm tội. Điều có ý nghĩa là, Dự thảo luật đã được thông qua năm 2015 và năm 2016 một đề xuất đã được gửi lên Hạ viện khuyến nghị việc bao gồm các chỉ tiêu cụ thể vào SDG liên quan đến nạn buôn bán người

Các nguồn tham khảo
Úc: www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Joint/Law_Enforcement/Human_trafficking; www.parliament.
uk/business/committees/committees-archive/home-affairs-committee/hacpn080118no21/; and www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmhaff/cmhaff.htm.
Vương quốc Anh: www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/joint-select/draft-modern-slavery-bill/news/-evi-
dence-session-draft-modern-slavery-bill-1/ and www.parliament.uk/edm/2015-16/1255.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quy chế làm việc có cho phép quốc hội nước bạn tổ chức các cuộc điều tra và sử dụng cuộc điều tra để rà soát những vấn đề liên quan đến SDG?
- Quy chế làm việc có cho phép các cuộc điều tra được thẩm vấn các quan chức dân cử và các quan chức chính phủ chỉ định để đánh giá đầy đủ tính hiệu quả của những hành động mà chính phủ thực hiện liên quan đến SDG?
- Khi các cuộc điều tra được tổ chức, có đủ nguồn lực về con người và tài chính để các ủy ban thực hiện có hiệu quả chức năng của mình [ví dụ: kinh phí để tổ chức các cuộc điều trần và kỹ năng mà các nhân viên phục vụ cần có để tiến hành công việc nghiên cứu, cung cấp ý kiến tham mưu chuyên sâu và xây dựng các báo cáo có chất lượng cho ủy ban]?

C. Câu hỏi bằng văn bản, câu hỏi trực tiếp và các buổi giải trình

Một trong những phương pháp có hiệu quả nhất và đơn giản nhất để quốc hội đòi hỏi chính phủ phải chịu trách nhiệm giải trình là thông qua các cơ chế cho phép các nghị sĩ trực tiếp chất vấn các vị bộ trưởng của chính phủ về những vấn đề thuộc phạm vi trách nhiệm của họ. Những cơ chế này có khác nhau, tùy thuộc hình thức tổ chức ngành lập pháp, nhưng mục đích của chúng đều như nhau: đặt ra câu hỏi cho các vị bộ trưởng, bằng văn bản hay trực tiếp [Thời gian chất vấn] và yêu cầu bộ trưởng trả lời công khai.

- **Câu hỏi bằng văn bản và câu hỏi trực tiếp:** Đây là quy trình được sử dụng trong các hệ thống quốc hội, ở đó một phần thời gian nhóm họp của quốc hội được dành cho việc chất vấn các vị bộ trưởng. Câu hỏi được nêu ra cho các thành viên có đảng phái hay không đảng phái trong chính phủ. Trong một hệ thống quốc hội, những vị bộ trưởng này thường đã có ghế là thành viên của Hạ viện. Sau đó, các thành viên khác của quốc hội có thể được phép nêu câu hỏi tiếp theo. Thông thường, yêu cầu trả lời các câu hỏi trực tiếp sẽ được bổ sung bằng một hệ thống theo đó các thành viên của quốc hội có thể nêu câu hỏi bằng văn bản cho các vị bộ trưởng và câu trả lời của bộ trưởng sẽ được công bố như là một phần trong hồ sơ của quốc hội.

- **Các phiên giải trình:** Các phiên giải trình được sử dụng trong các hệ thống ở đó có sự phân quyền rõ ràng và các bị bộ trưởng thường không có ghế trong Hạ viện và, do đó, phải được triệu tập đến quốc hội để trả lời những câu hỏi mà các thành viên của quốc hội nêu ra. Do đó, các phiên giải trình cần được yêu cầu bằng một thông báo để các vị bộ trưởng có đủ thời gian để thu xếp và tham dự cuộc họp của quốc hội. Ở quốc hội của một số nước, một phiên giải trình có thể gắn với một đề nghị bất tín nhiệm đối với một vị bộ trưởng hoặc đối với cả chính phủ.

Sri Lanka: Quốc hội thúc ép chính phủ hành động vì các vấn đề liên quan đến SDG

Ở Sri Lanka, Thời gian chất vấn được sử dụng làm cơ hội cho các nghị sĩ chất vấn các vị bộ trưởng về tiến độ thực hiện các vấn đề SDG cụ thể. Trang thông tin điện tử của quốc hội Sri Lanka giới thiệu các tập quán tốt trên toàn cầu và được sử dụng làm một cơ chế cho phép các nghị sĩ chứng minh với người dân cam kết của họ về việc chủ động giám sát quá trình thực hiện SDG và cho phép chính người dân tiếp cận thông tin từ chính phủ về những gì đang làm được [và những gì chưa làm được].

Nghị sĩ của các nước khác có thể thấy trang thông tin điện tử của quốc hội Sri Lanka hữu ích, như là một nguồn dữ liệu định hướng các câu chất vấn mà họ có thể tính đến khi nêu câu hỏi ở chính nước mình. Ví dụ, trong năm 2014, một nghị sĩ đã sử dụng Thời gian chất vấn để yêu cầu Bộ trưởng Tài chính và kế hoạch cung cấp thông tin về chuẩn nghèo cấp huyện. Câu hỏi được ông nghị sĩ đặt ra cho vị Bộ trưởng như sau:
Ông Bộ trưởng có biết rằng Cục Điều tra dân số và thống kê đã công bố Chuẩn nghèo cấp huyện hàng tháng dựa vào mức chi tiêu tối thiểu hàng tháng trên đầu người để đáp ứng nhu cầu tối thiểu?

- Ông Bộ trưởng có thể cung cấp thông tin cho Hạ viện về::
  (i) Chuẩn nghèo chính thức mới nhất cho quận Colombo; và
  (ii) Nhu cầu tối thiểu được sử dụng để tính toán chuẩn nghèo trên đây?

- Nếu không có những thông tin trên, lý do vì sao?

Xem: www.parliament.lk/en/business-of-parliament/parliamentary-questions.

Cho dù hình thức chất vấn nào được sử dụng, những cơ chế chất vấn này cũng có thể là cách thức rất hữu ích cho một nghị sĩ nêu ra trước Hạ viện một vấn đề SDG mà người dân quan tâm và yêu cầu phải có lời giải đáp từ phía chính phủ về những gì chính phủ đang làm để xử lý vấn đề đó. Câu hỏi chất vấn có thể để kiểm tra các quy trình lập kế hoạch và thực hiện SDG nói chung [ví dụ: Tình hình xây dựng kế hoạch SDG quốc gia ra sao? Khi nào thì kế hoạch này được trình ra quốc hội?], hoặc cũng có thể cụ thể hơn và liên quan đến việc thực hiện một SDG cụ thể hay một chỉ tiêu cụ thể [ví dụ: Chính phủ đang làm gì để giải quyết những vấn đề liên quan đến tình trạng bất bình đẳng theo SDG 10?]. Thậm chí họ có thể chất vấn về các hoạt động cụ thể liên quan đến một chỉ tiêu cụ thể [ví dụ: Chính phủ đang làm gì để cải thiện việc cung cấp các dịch vụ của cơ quan đào tạo nghề ở tỉnh XXX theo SDG 4, Chỉ tiêu 4.4?]

Questions for reflection

- Quy chế làm việc của quốc hội nước bạn có cho phép các câu hỏi, bằng văn bản hay trực tiếp, và các buổi giải trình được sử dụng trên thực tế để buộc các vị bộ trưởng của chính phủ phải chịu trách nhiệm giải trình một cách thực chất? Nếu không, hệ thống hiện hành có những yếu kém nào và làm thể nào để khắc phục những yếu kém đó?
- Các nghị sĩ không phải là thành viên chính phủ có đủ thời gian và cơ hội để sử dụng có hiệu quả các câu hỏi, bằng văn bản và trực tiếp, và các buổi giải trình? Nếu không, cần phải làm gì để cải thiện tập quán hiện hành?
- Các buổi giải trình và các câu trả lời, các câu hỏi và câu trả lời bằng văn bản và trực tiếp, có được phát sóng và công bố trên trang thông tin điện tử của quốc hội hay không? Các câu hỏi và câu trả lời có được phân phát và chúng có yêu cầu phải được công bố hay không? Nếu không, làm cách nào để thông tin về những quy trình làm việc này được chia sẻ với người dân một cách có hiệu quả?

VII. Đại diện: Huy động người dân và tạo thuận lợi cho người dân tham gia

CHỨC NĂNG CỐT LÕI CỦA QUỐC HỘI

ĐẠI DIỆN

Để hoàn thành các chức năng xây dựng luật pháp và giám sát, quốc hội đại diện cho những người đã bầu họ vào Quốc hội. Để quốc hội của một nước duy trì tư thế hợp pháp của mình, điều then chốt là trách nhiệm giải trình trước cử chi phải được thể hiện có hệ thống trong suốt nhiệm kỳ chứ không chỉ trong thời điểm bầu cử. Điều quan trọng là người dân phải có nhiều cơ hội để đưa ra ý kiến phản hồi về công việc của quốc hội và cá nhân nghị sĩ.

Tư thế hợp pháp của quốc hội một nước và các thành viên của quốc hội bắt nguồn từ thực tế là họ được bầu ra để đại diện cho người dân nước đó [cho một bang hay một tỉnh]. Các thành viên hội họp trong quốc hội để thay mặt người dân đưa ra các quyết định. Điều đó có nghĩa là quốc hội và các thành viên quốc hội phải xây dựng được và duy trì các phương tiện tích cực để huy động người dân thường xuyên khẳng định những quyền lợi, ý kiến và quan ngại của mình. Không làm được điều đó có thể dẫn đến mối đe dọa đối với tư thế hợp pháp của định chế và có thể dẫn đến khó khăn về trách nhiệm giải trình trong cuộc bầu cử tiếp theo cho các thành viên của định chế.

Ngoài cơ sở hiến định để quốc hội mang tính đại diện, còn có những lý lẽ về thực tế và pháp lý để huy động người dân một cách có hiệu quả. SDG đặc biệt kêu gọi các định chế chính quyền [trong đó có quốc hội] phải mang tính bao trùm hơn thông qua SDG 16 và kêu gọi phải bảo đảm tính bao trùm về mặt chính trị cho mọi người dân bất kể lứa tuổi, giới tính, tình trạng khuyết tật, chủng tộc, sắc tộc, nguồn gốc, tôn giáo, điều kiện kinh tế hay tình trạng ở các lĩnh vực khác. Do đó, các nước thành viên đã cam kết với việc thực hiện SDG nay cần công khai cam kết với việc xây dựng quốc hội mang tính bao trùm và có hiệu lực hơn trong những năm tới đây.

Các nghị sĩ không thể là chuyên gia về tất cả những nội dung mà họ sẽ được yêu cầu xem xét. Nhưng họ có trách nhiệm với những người đang làm việc và sống theo những đạo luật mà họ ban hành và những ngân sách mà họ thông qua, nhằm bảo đảm rằng người dân được tham khảo ý kiến rộng rãi về các quy trình ảnh hưởng đến họ. Có thêm nhiều ý kiến đóng góp của các cử tri có nghĩa là sẽ xây dựng được những đạo luật và ngân sách có chất lượng tốt hơn và rất có thể được người dân chấp nhận và hài hòng hơn. Điều đó không có nghĩa là các nghị sĩ phải nhất trí với những quan ngại của từng cử tri, mà nó có nghĩa là họ được trang bị tốt hơn để thực hiện vai trò của mình khi họ lắng nghe ý kiến của người dân thuộc nhiều tầng lớp trong xã hội và sau đó sử dụng điều họ tiếp thu được từ các cuộc tham vấn để chuẩn bị cho lá phiếu mà họ sẽ bỏ và những ý kiến tham luận mà họ sẽ đưa ra trong quốc hội.

Lợi ích của đối thoại với người dân về công việc của quốc hội cũng tương tự như về việc thực hiện SDG. Điều thiết yếu là các khung pháp luật được thiết lập và ngân quỹ được phân bổ để thực hiện SDG cần dựa vào sự hiểu biết và quan điểm của người dân, những người sẽ chịu ảnh hưởng của những thay đổi như vậy và được thụ hưởng từ những thay đổi đó. SDG cần được người dân hiểu là một tập hợp những mục tiêu có thể làm cho cuộc sống của bản thân họ và cộng đồng của họ tốt đẹp hơn.

Chúng ta đã trao đổi về các khía cạnh kỹ thuật cụ thể của công việc của một nghị sĩ với vai trò là nhà lập pháp làm việc trong quốc hội để thực hiện các cải cách chính sách vì lợi ích quốc gia. Tuy nhiên, thực tế đối với hầu hết các thành viên của quốc hội là họ thường xuyên được yêu cầu phải đáp ứng những nhu cầu và quan ngại của người dân. Một nghị sĩ sẽ nhận được vô số thông điệp bằng văn bản, cú điện thoại và yêu cầu giúp đỡ cá nhân mỗi ngày. Việc trả lời tất cả những yêu cầu này tự nó có thể là một công việc chuyên trách.

Thách thức đối với nhiều nghị sĩ là khởi xướng và duy trì đối thoại định hướng chính sách với các công dân. Mục tiêu là nhằm tiếp thu ý kiến đóng góp của các cử tri trên cơ sở thường xuyên, ở cấp quốc gia cũng như cấp địa phương, để có được sự hiểu biết sâu sắc từ những trải nghiệm của họ và bảo đảm

rằng những đạo luật được quốc hội thông qua và những hoạt động giám sát được quốc hội thực hiện phản ánh những mối quan tâm và quan ngại đó.

Nam Phi: Khung pháp lý bảo đảm sự tham gia của người dân

Phần 59 của Hiến pháp Nam Phi (1996) viết Quốc hội phải "tạo điều kiện dễ dàng cho người dân tham gia vào quy trình lập pháp và các quy trình khác của Quốc hội và các ủy ban của Quốc hội. Để biến những từ ngữ này thành hành động, Khung tham gia của người dân năm 2013 thừa nhận hệ thống thang bậc tham gia của người dân trên cơ sở 4 mức độ sau đây:
Mức độ 1: Thông báo cho người dân công việc của quốc hội và chính phủ.
Mức độ 2: Tham khảo ý kiến với người dân và tiếp thu ý kiến của họ.
Mức độ 3: Huy động người dân tham gia thông qua đối thoại.
Mức độ 4: Phối hợp với người dân bằng cách tạo ra cơ hội để người dân hợp tác.
Dù đã có những điều khoản hiến định này, nhưng các nghiên cứu học thuật gần đây đã ghi nhận việc sử dụng tòa án để thực thi những điều khoản này khi chính phủ và ngành lập pháp không mấy quan tâm và khi tính bao trùm bị thiếu vắng trong quá trình tham gia của người dân.

Nguồn: http://www.parliament.gov.za/live/content.php?Item_ID=304 and http://www.krepublishers.com/02-Journals/JSS/JSS-39-0-000-14-Web/JSS-39-3-14-Abst-PDF/JSS-39-3-275-14-1620-Mubangizi-B-C/JSS-39-3-275-14-1620-Mubangizi-B-C-Tx[4].pdf

Dưới đây là một số phương tiện một nghị sĩ và quốc hội có thể sử dụng để thiết lập đối thoại với người dân:

Diễn đàn công khai ở địa phương: Trong một khu vực bầu cử hoặc trong cộng đồng, một nghị sĩ có thể tổ chức các diễn đàn công khai, chính thức hay không chính thức, ở đó người dân có cơ hội cung cấp ý kiến phản hồi của mình về một vấn đề cụ thể [ví dụ: một dự luật đang được xem xét; tình hình giáo dục ở cộng đồng...] hoặc một cuộc thảo luận bao quát hơn để lắng nghe những vấn đề mà người dân quan tâm.

Tham khảo ý kiến của người dân: Như ghi nhận ở Phần VI trên đây, các ủy ban của quốc hội cần khuyến khích xã hội dân sự và người dân tham gia khi họ xem xét các dự luật và tổ chức các cuộc điều tra. Những cuộc tham khảo ý kiến như vậy có thể liên quan đến những vấn đề không chính thức [như các diễn đàn công cộng và các phiên họp báo cáo] đến những vấn đề chính thức [như các cuộc điều trần công khai]; những vấn đề mang tính kỹ thuật [như các cuộc khảo sát] đến những vấn đề đơn giản [như yêu cầu cho ý kiến qua SMS]. Tham khảo ý kiến cũng có thể dưới hình thức tham gia "ảo", kể cả phản hồi trực tuyến, khảo sát trực tuyến và các phương tiện truyền thông xã hội.

UNAMA
Hội nghị Báo cáo hàng năm lần thứ ba của tỉnh Dai Kundi, Afghanistan, tháng 1.2012. Ảnh: Aurora Verceles Alambra

Ga-na: Kết nối người dân với quốc hội và việc quốc hội thực hiện SDG

Năm 2015, Ủy ban Bảo đảm chính phủ của Quốc hội Ga-na, với sự hỗ trợ của các đối tác bên ngoài, đã khai trương một cổng thông tin điện tử cho phép người dân cung cấp ý kiến phản hồi về công việc của chính quyền và nêu lên những quan ngại về hoạt động của chính quyền ở cộng đồng của họ. Bằng các công cụ trực tiếp và trực tuyến, người dân đã tích cực hưởng ứng cách thức mới và điều đó đã dẫn đến việc thành lập một ủy ban và công việc của ủy ban trở nên có hiệu quả hơn. Một "luật chơi" như vậy đã cho phép các ủy ban trực tiếp nắm bắt được những vấn đề mà người dân quan tâm và bảo đảm rằng tiếng nói của họ được lắng nghe trong các cuộc tranh luận ở ủy ban.

Nguồn: Ekow Essabra-Mensah, "Sáng kiến Kết nối người dân với Quốc hội thành công rực rỡ," B&FT Online, 24.5. 2016, http://thebftonline.com/business/economy/19095/connecting-citizens-to-parliament-initiative-records-massive-success.html.

Tham khảo ý kiến trong đảng: Hầu hết các thành viên của quốc hội cũng là đại diện của một chính đảng nhất định. Các chính đảng thường được tổ chức theo nhánh. Thông qua các chi nhánh hoặc thông qua các cuộc tham khảo ý kiến do đảng tổ chức, một nghị sĩ có thể có được sự hiểu biết sâu sắc về quan điểm của những người ủng hộ đảng.

Quan hệ đối tác với xã hội dân sự: Tùy thuộc vào chủ đề hay vấn đề được trình quốc hội quyết định, rất có thể có một tổ chức xã hội dân sự địa phương hay quốc gia đang tuyên truyền vận động hay đang làm việc tại thực địa. Bằng cách lập quan hệ đối tác với một hoặc nhiều tổ chức như vậy, quốc hội [hoặc cá nhân các nghị sĩ] có thể mở rộng tầm với của mình và bảo đảm rằng những tiếng nói mà lẽ ra không được lắng nghe sẽ có cơ may được đóng góp ý kiến vào công việc của quốc hội [hoặc cá nhân các nghị sĩ].

Phương tiện truyền thông xã hội và công nghệ mới: Việc người dân được tiếp cận dễ dàng hơn với điện thoại di động và internet đã mở ra nhiều cơ hội cho quốc hội và các nghị sĩ huy động người dân tham gia vào các cuộc đối thoại về công việc của quốc hội và tiếp thu ý kiến phản hồi và ý tưởng của họ một cách thường xuyên.

Khảo sát: Với những tiến bộ về công nghệ, chi phí để tiến hành một cuộc khảo sát đã giảm xuống đáng kể. Quốc hội và các nghị sĩ ngày càng sử dụng nhiều hơn các công cụ trực tuyến để thu thập ý kiến phản hồi từ người dân trước các cuộc tranh luận về một dự thảo luật hay như một phần của một cuộc điều tra giám sát.

Gặp gỡ từng người và gặp gỡ nhóm nhỏ: Cá nhân các nghị sĩ có thể thu xếp để gặp gỡ những người dân có quan ngại hay có vấn đề mà họ muốn nêu lên trên cơ sở từng cá nhân hoặc theo từng nhóm nhỏ.

A. Xúc tiến phương pháp xây dựng luật cùng tham gia

Phương pháp xây dựng luật pháp có sự tham gia của người dân là quy trình mà theo đó quốc hội một nước, một nhóm quốc hội, một ủy ban của quốc hội hay một thành viên của quốc hội huy động sự tham gia của công chúng vào việc thảo luận và rà soát lại các dự luật được trình trước Hạ viện xem xét.

Thông thường, một dự luật trong quốc hội phải trải qua nhiều giai đoạn thẩm định. Những giai đoạn này bao gồm một vài "vòng đọc" hay tranh luận trong các phiên họp toàn thể của Hạ viện. Nhưng chính trong giai đoạn cấp ủy ban - tức là trước khi quốc hội soạn thảo và xem xét những sửa đổi tiềm tàng đối với dự luật - là lúc người dân có nhiều cơ hội để tham gia cùng quốc hội và đưa ra ý kiến đóng góp của mình một cách kịp thời.

Phương tiện phổ biến nhất để người dân tham gia là thông qua các điều trần công khai. Trong cuộc điều trần công khai, ủy ban sẽ tổ chức một cuộc họp chính thức mà những người quan tâm, các đối tác, các chuyên gia về lĩnh vực liên quan và xã hội dân sự được mời tham dự và đưa ra ý kiến đề xuất trực tiếp và (hoặc) bằng văn bản.

Nhưng ngoài các cuộc điều trần công khai, một ủy ban của quốc hội có thể có hiệu quả hơn nếu họ rời khỏi phòng họp của quốc hội và tổ chức điều trần ở các khu vực khác nhau để nhiều nhóm người và cá nhân người dân có cơ hội được đóng góp ý kiến vào dự luật. Tất nhiên, điều này đòi hỏi phải có nhiều nguồn lực và nhân viên phục vụ hơn để tổ chức những chuyến viếng thăm như vậy và khi làm được việc này thì ủy ban có thể lắng nghe được ý kiến của nhiều nhóm đối tác hơn là bình thường và có thể tận mắt chứng kiến một dự luật tác động như thế nào đến người dân ở gần cấp cơ sở. Các cuộc họp "ảo", nhờ có công nghệ tiên tiến, cũng có thể thu hút sự tham gia rộng rãi hơn của những người dân ở vùng sâu, vùng xa.

Giooc-gi-a: Ủy ban Nông nghiệp vận động nông dân cải tiến các hợp tác xã

Sau khi xây dựng xong kế hoạch hành động nhiều năm nhằm nâng cao năng lực của mình [với sự trợ giúp của UNDP], năm 2014 Ủy ban Nông nghiệp của Quốc hội Giooc-gi-a đã bắt đầu tổ chức các chuyến đi thăm thực địa và các cuộc điều trần công khai bên ngoài phòng họp Quốc hội. Bằng cách vận động nông dân địa phương và những người tham gia vào ngành công nghiệp phục vụ nông nghiệp, Ủy ban đã lắng nghe được nhiều đề xuất về cách thức để Ủy ban khắc phục những vấn đề và quan ngại mà chính phủ dường như đã làm ngơ. Ít nhất 200 nông dân đã tham dự mỗi cuộc điều trần được tổ chức trên khắp nước Giooc-gi-a. Nhiều nông dân đã nêu những quan ngại của họ về các hợp tác xã, một hình thức phát triển nông nghiệp then chốt ở Giooc-gi-a. Trên cơ sở những ý kiến phản hồi tiếp nhận được, Ủy ban đã khởi xướng và thông qua một loạt sửa đổi đối với Luật Hợp tác xã, theo hướng mang lại lợi ích cho nông dân.

Kiểm điểm giữa kỳ dự án của UNDP "Tăng cường Hệ thống dân chủ quốc hội ở Giooc-gi-a (tháng 1.2016)

Ngoài ra, một ủy ban hay quốc hội một nước có thể chủ động cung cấp thông tin cho công chúng về các hoạt động của mình trong việc thẩm định các dự luật. Điều đó có thể bao gồm công bố [ví dụ: thông qua báo chí hay trực tuyến] các dự luật, các cuộc họp đã được lên lịch để thẩm định các dự luật và kêu gọi các cá nhân và nhóm người gửi ý kiến đóng góp của mình.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn có công bố các dự luật để khuyến khích người dân đóng góp ý kiến, ví dụ bằng cách đăng tải các dự luật lên trang thông tin điện tử của quốc hội hoặc công bố nội dung của chúng trên các phương tiện truyền thông đại chúng?
- Quy chế làm việc của quốc hội nước bạn có cho phép xã hội dân sự và công chúng trình ý kiến về các dự thảo luật, bằng văn bản hay trực tiếp?
- Quốc hội nước bạn làm thế nào để xúc tiến sự tham gia của các nhóm người bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương đang đứng trước rủi ro [do giới tính, lứa tuổi, tình trạng khuyết tật và thành viên của một nhóm dân cư cụ thể] bị loại khỏi cơ hội tiếp xúc với quốc hội và hiện có biện pháp nào để bảo đảm tiếng nói của họ được quốc hội và các nghị sĩ lắng nghe?
- Là một vấn đề về tập quán tốt, các nghị sĩ có tiếp xúc với và tham khảo ý kiến của người dân về nội dung của các dự thảo luật trước khi những dự luật này được xem xét ở quốc hội?
- Ban thư ký của quốc hội nước bạn có lưu giữ danh sách địa chỉ liên lạc của các tổ chức xã hội dân sự, các tổ chức học thuật và các chuyên gia, những người có thể được yêu cầu cho biết quan điểm của họ về các vấn đề cải cải luật pháp liên quan đến SDG khi những vấn đề này được nêu lên ở quốc hội hay các ủy ban của quốc hội?

B. Tạo thuận lợi cho phương pháp xây dựng ngân sách cùng tham gia

Quốc hội có thể và cần huy động người dân tham gia vào việc xây dựng ngân sách nhà nước hàng năm. Ngay cả khi việc dự thảo và trình bày ngân sách về truyền thống là thuộc trách nhiệm của ngành hành pháp, nhưng quốc hội ở một số nước vẫn huy động sự tham gia của người dân trong suốt chu kỳ ngân sách, kể cả các cuộc tham khảo ý kiến trước khi xây dựng ngân sách để lắng nghe quan điểm của người dân trước khi tiếp nhận ngân sách từ vị Bộ trưởng Tài chính. Những cuộc tham khảo ý kiến trước khi ngân sách được xây dựng có thể được tổ chức thông qua ủy ban ngân sách hay ủy ban tài chính sẽ là ủy ban chủ yếu có nhiệm vụ rà soát dự thảo ngân sách trước khi được Hạ viện thông qua. Nhưng nó cũng có thể bao gồm các cuộc tham khảo ý kiến ở phạm vi rộng lớn hơn được tất cả các ủy ban chuyên ngành tổ chức.

Với sự hiện diện của công nghệ mới, có nhiều cơ hội để huy động người dân tham gia "theo thời gian thực" khi ngân sách được tranh luận ở quốc hội. Đến nay, những công cụ này được áp dụng chủ yếu với ngân sách của chính quyền địa phương [xem hộp dưới đây], nhưng không có lý do gì để những công cụ này không được sử dụng cho quốc hội ở trung ương để cho phép người dân cung cấp ý kiến phản hồi về những khía cạnh khác nhau của ngân sách và ngân sách đó tác động đến người dân như thế nào.

Ukraine: Người dân tham gia xây dựng ngân sách

Từ năm 2014, tổ chức Open North, cùng với các đối tác Social Boost và Viện Dân chủ quốc gia vì các vấn đề quốc tế, đã hợp tác với Văn phòng Thành phố thông minh của Kiev nhằm cung cấp các phương tiện mới để thu thập ý kiến đóng góp của người dân vào việc xây dựng và thông qua ngân sách hàng năm của thành phố. Một cổng thông tin điện tử được thiết kế đặc biệt cho phép các cư dân của thành phố Kiev đọc được các bản thảo của ngân sách hàng năm và tạo cho họ cơ hội đưa ra ý kiến phản hồi chi tiết về các mục, đầu mục, tiểu đầu mục ngân sách chi tiết. Những ý kiến này được tổng hợp và cung cấp cho các quan chức dân cử ở địa phương khi họ đưa ra quyết định về phân bổ ngân sách.
Cổng thông tin điện tử mở cửa trong vòng 2 tháng trước khi ngân sách hàng năm của thành phố được xem xét và được hơn 8.000 lượt người xem, với hơn 1.000 ý kiến bình luận.
Mặc dù bây giờ chỉ được chính quyền địa phương sử dụng, nhưng công cụ này có thể được chỉnh sửa để các ủy ban của quốc hội sử dụng khi họ xem xét ngân sách các ngành. Ví dụ, một ủy ban có thể tải lên trang thông tin điện tử bản dự thảo ngân sách nhà nước hàng năm mà quốc hội đang xem xét và xin ý kiến đóng góp của người dân và các tổ chức xã hội dân sự liên quan, trước khi ủy ban tiến hành tranh luận chi tiết và đưa ra khuyến nghị chính thức.

Cuối cùng, một khi ngân sách được thông qua, các ủy ban chịu trách nhiệm giám sát việc thực hiện ngân sách, như Ủy ban Tài khoản công hay Ủy ban Ngân sách và tài chính, cần tham khảo ý kiến của người dân, các nhóm đối tác và xã hội dân sự khi Ủy ban xin ý kiến đóng góp về việc một số dòng ngân sách có nên chi tiêu hay nên chi tiêu như thế nào. Bởi chính những cá nhân và nhóm này là những người cảm nhận được tác động của các khoản chi tiêu ngân sách nên họ ở vào vị thế tốt nhất để cung cấp thông tin cho (các) ủy ban và quốc hội về việc ngân sách được thực hiện có hiệu quả hay không.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn có quy trình cho việc thu thập ý kiến đóng góp của người dân trước khi dự thảo ngân sách được trình ra quốc hội?
- Quốc hội nước bạn có được trang bị về mặt công nghệ để sử dụng các công cụ mang tính sáng tạo nhằm thu thập ý kiến phản hồi và ý tưởng của người dân khi dự thảo ngân sách được tranh luận ở quốc hội?
- Ủy ban Giám sát ngân sách của quốc hội nước bạn huy động sự tham gia của người dân như thế nào khi Ủy ban giám sát chi tiêu ngân sách?

C. Ý kiến của người dân về giám sát việc thực hiện luật pháp và chính sách

Cũng giống như phê duyệt ngân sách và xây dựng luật pháp, quốc hội có vai trò then chốt trong giám sát việc thực hiện luật pháp mà quốc hội ban hành, để bảo đảm ngành hành pháp thực hiện những đạo luật này theo mục tiêu của quốc hội. Và, cũng giống như các chức năng cốt lõi khác của quốc hội, một số công cụ có thể được sử dụng để huy động sự tham gia của người dân và xã hội dân sự vào quy trình này. Như được đề cập ngay đầu phần này, các diễn đàn công khai, thông điệp gửi theo hệ thống SMS, quan hệ đối tác với các tổ chức ở địa phương, các cuộc khảo sát và các công cụ khác cần được sử dụng để có được sự hiểu biết sâu sắc về tác động hay thách thức phát hiện được ở một đạo luật mà quốc hội đã ban hành và hiện đang được thực hiện.

Ngoài các hình thức tham khảo ý kiên công khai, hàng ngày cá nhân các nghị sĩ còn huy động sự tham gia của người dân, các cử tri khi họ tiến hành vận động sự ủng hộ của người dân và cử tri cũng như quan hệ tương tác của họ với chính phủ. Ví dụ, giúp đỡ người dân khi họ làm đơn xin trợ cấp xã hội hay xin học bổng sẽ tạo cơ hội cho một nghị sĩ quan sát những thách thức có thể nảy sinh từ những đạo luật hiện hành và việc thực thi những đạo luật này ảnh hưởng thế nào đến những người đang làm việc thường xuyên trong khuôn khổ một đạo luật. Điều đó cho phép một nghị sĩ nhìn thấy một đạo luật đang vận hành như thế nào trên thực tế.

Gioóc-đa-ni: Các nữ nghị sĩ huy động sự tham gia của cử tri

Phụ nữ đại diện cho một tỷ lệ rất nhỏ các nghị sĩ được bầu vào Quốc hội Gioóc-đa-ni năm 2014. Họ có chức năng tập hợp các nữ nghị sĩ từ tất cả các đảng phái và các nhóm nhằm xúc tiến các vấn đề ảnh hưởng đến phụ nữ và trẻ em gái. Nhóm nữ nghị sĩ nhận được sự ủng hộ trong việc khuyến khích quan hệ tương tác mạnh mẽ hơn giữa các thành viên của nhóm và các cử tri ở Gioóc-đa-ni. Sự tương tác này bao gồm một loạt các diễn đàn công khai được tổ chức trên khắp đất nước. Mỗi nữ nghị sĩ, được các nghị sĩ khác hỗ trợ, được giao một khu vực và tổ chức nhiều diễn đàn công khai trong khu vực để lắng nghe ý kiến của người dân ở đó. Đặc biệt phụ nữ được vận động tham gia nhằm bảo đảm quan điểm và quan ngại của họ được thu thập và được Nhóm Họp kín của phụ nữ sử dụng để xúc tiến các vấn đề then chốt trong quốc hội

Nguồn: DFID, Báo cáo đánh giá kết thúc của chương trình do Quỹ Westminster vì Dân chủ tài trợ, 2015, trang 36.

Quốc hội, các ủy ban của quốc hội và các nghị sĩ phải xây dựng chu kỳ phản hồi thường nhật, qua đó để bảo đảm ý kiến phản hồi và quan điểm của người dân được thu thập thường xuyên. Có nhiều cách để thực hiện mục tiêu này. Ví dụ, một số ủy ban quốc hội đã xây dựng kế hoạch (hay hành động) chiến lược cụ thể nhằm xác định những công cụ và phương pháp chính để huy động sự tham gia của người dân và cố gắng thực hiện và duy trì những hệ thống này[10]. Quốc hội ở các nước có hệ thống vững chắc hơn có thể có kế hoạch công tác hàng năm hay lịch biểu lập pháp[11] nêu lên chi tiết về việc quốc hội và các ủy ban quốc hội sử dụng những công cụ và phương pháp này như thế nào cho mỗi dự luật được thẩm định hay mỗi cuộc điều tra được tổ chức. Quốc hội các nước khác đã thành lập các trung tâm thông tin của quốc hội để tạo điều kiện dễ dàng cho cử tri nêu ý kiến phản hồi của mình về công việc của quốc hội[12].

10. Xem: Kế hoạch hành động của Ủy ban Điều tra dân sự và quyền con người của Gioóc-gi-a tại địa chỉ http://www.parliament.ge/en/saparlamento-saqmia-noba/komitetebi/adamianis-uflebata-dacvisa-da-samoqalaqo-integraciis-komiteti/komitetis-samoqmedo-gegma.

11. Xem: Quốc hội Lập hiến British Columbia (Ca-na-đa) tại địa chỉ https://www.leg.bc.ca/parliamentary-business/committees-calendar.

12. Xem: Trung tâm Thông tin quốc hội Lát-vi-a tại địa chỉ: http://www.saeima.lv/en/public-participation/receiving-visitors-and-arranging-guided-tours-1/saeima-visitor-and-information-centre.

Các thành viên của quốc hội một nước sẽ phát hiện ra điều gì vận hành tốt nhất trong hoàn cảnh của đất nước mình. Tùy thuộc quy mô cử tri của mỗi nghị sĩ [từ các nhóm dân cư nhỏ ở địa phương đến một cử tri đoàn trong toàn quốc], các công cụ được sử dụng sẽ thay đổi, từ các cuộc tiếp xúc cá nhân và các cuộc tụ tập quy mô nhỏ đến các cuộc thăm dò dư luận và các cuộc khảo sát trực tuyến. Điều quan trọng là, mỗi nghị sĩ cần xây dựng và thực hiện một kế hoạch để làm cho các cuộc tham khảo ý kiến cử tri trở nên thường xuyên và có tác dụng, để các cử tri có cơ hội cụ thể để nêu ý kiến đóng góp vào công việc của nghị sĩ mà họ bầu ra.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn có quy trình để người dân nêu ý kiến phản hồi thường xuyên với quốc hội về việc thực hiện luật pháp?
- Các nghị sĩ sử dụng phương pháp nào để thường xuyên tiếp xúc với người dân và cử tri và lắng nghe ý tưởng và quan ngại của họ về việc thực hiện luật pháp?
- Các ủy ban của quốc hội nước bạn tiếp xúc với người dân như thế nào khi họ giám sát việc thực hiện luật pháp?

D. Tạo thuận lợi cho việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững với sự tham gia của người dân ở cấp địa phương

Việc thực hiện SDG không phải là điều các định chế quốc gia áp đặt lên vai người dân mà phải là cơ hội để tạo ra một giải pháp ở địa phương, phản ánh bối cảnh tình hình của các cộng đồng ở địa phương. Do đó, mục tiêu hàng đầu là phải thiết lập đối thoại về SDG với các nhà chức trách và người dân địa phương, cho phép họ bày tỏ quan điểm rằng họ muốn SDG được thực hiện như thế nào ở cộng đồng mình. Một cuộc đối thoại như vậy phải là một phần tự nhiên của quan hệ tương tác giữa chính quyền, quốc hội, các nghị sĩ và công chúng.

Một số nghị sĩ nhận được quỹ phát triển khu vực bầu cử với quyền toàn bộ hay từng phần được chi tiêu nguồn ngân quỹ này như thế nào ở khu vực bầu cử của họ. Nguồn ngân quỹ này dễ gây tranh cãi, bởi vì nó làm nảy sinh mối quan ngại về vai trò giám sát của họ và bởi vì nó có thể gây tác hại cho chính quyền địa phương. Tuy nhiên, trong mươi năm qua, nguồn ngân quỹ này đang gia tăng bởi vì các nghị sĩ được thừa nhận là một nguồn kiến thức về đề tài hoạt động phát triển cần được thực hiện như thế nào trong khu vực của họ.

Dù một nghị sĩ có quỹ phát triển khu vực bầu cử hay không, nhưng làm việc với các đại diện của chính quyền và các cộng đồng địa phương, thuộc tất cả các khuynh hướng chính trị, luôn luôn có lợi để xây dựng kế hoạch phát triển địa phương. Trong nhiều trường hợp, nhà chức trách hay chính quyền địa phương sẽ thực hiện vai trò đầu tàu trong việc xây dựng kế hoạch, nhưng trong những trường khác quốc hội có thể cần đóng vai trò tích cực hơn trong việc thúc đẩy quá trình xây dựng kế hoạch. Công việc của quốc hội có thể bao gồm một loạt các cuộc họp mang tính bao trùm và cùng tham gia và nhận diện nhu cầu và mong muốn của người dân cũng như của xã hội dân sự, từ đó đi đến việc xác định những mục tiêu then chốt, một chiến lược/ lộ trình và một khung thời gian cho việc thực hiện từng mục tiêu. Có thể làm việc này hàng năm hay, nếu được trải rộng trong nhiều năm thì cần có các kế hoạch hàng năm để đạt được các cột mốc trên con đường hướng tới mục tiêu cuối cùng.

Nếu nghị sĩ có quỹ phát triển khu vực bầu cử, nguồn ngân quỹ này có thể được phân bổ để chi trả cho toàn bộ hay một phần của kế hoạch. Nếu không có quỹ này, kế hoạch sẽ trở thành lộ trình để huy động nguồn kinh phí của chính phủ hay các nguồn khác, nhằm đáp ứng những nhu cầu ưu tiên của khu vực bầu cử và các cộng đồng ở đó.

Ở các nước có chính quyền địa phương hoạt động tốt [và có các cơ quan dân cử ở địa phương], kế hoạch phát triển địa phương thường được xây dựng dưới sự chỉ đạo của chính quyền địa phương. Tuy nhiên, các nghị sĩ có thể sử dụng quyền lực và nguồn lực của mình [kể cả Quỹ Phát triển khu vực bầu cử] để đóng góp vào kế hoạch của địa phương. Các nghị sĩ cũng có thể cố gắng kiểm chứng sự gắn kết giữa kế hoạch phát triển quốc gia và kế hoạch phát triển địa phương và các SDG được lồng ghép đầy đủ vào những kế hoạch này.

Cho dù bằng cách nào, thì vai trò then chốt của mỗi nghị sĩ vẫn là ban hành luật pháp [kể cả luật ngân sách] và giám sát việc thực hiện luật pháp thông qua việc cung cấp dịch vụ của chính phủ. Các kế hoạch phát triển cần phải dựa vào sự tham gia của người dân và chính phủ, để có được sự ủng hộ của tất cả các bên, đối với kế hoạch cũng như những mục tiêu dài hạn của kế hoạch.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn có cấp Quỹ Phát triển khu vực bầu cử cho các thành viên quốc hội không? Nếu có, có yêu cầu nào về việc quỹ phải được chi tiêu theo một kế hoạch phát triển?
- Với vai trò là một nghị sĩ, bạn cần công cụ và nguồn lực nào để có thể xây dựng [hay đóng góp vào] một kế hoạch phát triển khu vực bầu cử?
- Cộng đồng, nhóm người, cá nhân nào cần được tham khảo ý kiến để xây dựng được một kế hoạch phát triển khu vực bầu cử ở khu vực của bạn?

VIII. Vai trò của quốc hội trong việc nội địa hóa các Mục tiêu Phát triển bền vững

Kinh nghiệm thực hiện MDG cho thấy sẽ đạt được thành công lớn hơn khi việc thực hiện được nội địa hóa thông qua hệ thống chính quyền có chức năng phù hợp và năng lực tốt ở cấp tỉnh và địa phương và khi những định chế ở địa phương này được huy động tham gia từ những giai đoạn đầu của quy trình.

Trong quá trình thực hiện MDG đã rút ra kinh nghiệm rằng trách nhiệm giải trình đã không được thể hiện tốt và MDG đã "tập trung quá mức". Điều đó đã dẫn đến tình trạng thiếu tính bao trùm và cho phép tồn tại những chênh lệch dai dẳng về mặt xã hội và vùng miền trong một nước. Một sự liên kết rõ ràng giữa trách nhiệm giải trình và mức độ đại diện [ở cấp quốc gia và địa phương] có thể tạo ra hiệu quả đòn bẩy lớn, từ đó khuyến thích sự phân phối nguồn lực công một cách công bằng hơn và tính bao trùm lớn hơn đối với phụ nữ, thanh niên cũng như các nhóm dân cư bị thiệt thòi và dễ bị tổn thương. Do đó, một cơ chế có thể khuyến khích thông tin hai chiều giữa quốc hội ở trung ương và các nhà chức trách ở địa phương - và một cơ chế kết nối xã hội dân sự và người dân - có ý nghĩa quan trọng và cần được đưa vào khung kế hoạch thực hiện SDG cho một nước.

Do đó, quốc hội cần cố gắng bảo đảm rằng việc thực hiện SDG, từ khi mới xây dựng kế hoạch phát triển quốc gia đến giám sát quá trình thực hiện, liên quan trực tiếp đến chính quyền và hội đồng cấp tỉnh và địa phương. Quốc hội cũng cần cảm thấy hài lòng rằng các cơ chế được thiết lập và sẵn sàng tiếp nhận ý kiến đóng góp của các tổ chức cộng đồng và các tổ chức xã hội dân sự, để những quan điểm quý giá của họ được phản ánh trong cách thức thực hiện SDG ở địa phương và để ý thức sở hữu của địa phương đối với quá trình thực hiện được nuôi dưỡng và phát triển.

Dưới đây là một số cách thức theo đó quốc hội một nước có thể thực hiện những hành động cụ thể để bảo đảm rằng việc thực hiện SDG diễn ra với sự hợp tác của chính quyền cấp tỉnh và địa phương và với ý kiến đóng góp của người dân trong cả nước.

UNDP tại Pa-kít-xtăng
Cuộc họp của tổ chức phụ nữ cộng đồng "Shamatanzeem" làng "Padhana", và hội đồng liên hiệp "Dheenda" của huyện Haripur. Thảo luận các vấn đề chung.

- Khi xem xét kế hoạch phát triển quốc gia, cần tích thực lắng nghe và xem xét đầy đủ ý kiến đóng góp của người dân và chính quyền địa phương trong cả nước.
- Trong xây dựng luật pháp để quản lý chính quyền địa phương, cần đưa ra yêu cầu chính quyền địa phương và các cơ quan quản lý phải tham gia vào các cuộc tham khảo ý kiến công khai thường xuyên trong quy trình đưa ra quyết định của họ.
- Rà soát lại ngân sách hàng năm của nhà nước để bảo đảm ngân sách có đầy đủ kinh phí cho các hoạt động vận động người dân địa phương và giáo dục công dân về các SDG.
- Khi chính quyền trung ương thực hiện các chương trình ở cấp địa phương, cần giám sát quá trình thực hiện những chương trình này để bảo đảm rằng điều kiện của địa phương được tính đến và và người dân địa phương được huy động tham gia.
- Nên cung cấp nguồn lực để các ủy ban quốc hội có đủ khả năng tổ chức các cuộc điều trần công khai và các cuộc tham khảo ý kiến bên ngoài phòng họp của quốc hội, kể cả các chuyến đi thăm thực địa và các diễn đàn công khai ở địa phương. Thay vào đó hoặc thêm vào đó, nên đầu tư vào công nghệ, cho phép người dân tham gia "ảo", từ xa vào công việc của ủy ban

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Chính quyền cấp tỉnh và địa phương ở nước bạn có vai trò rõ ràng trong quá trình xây dựng kế hoạch phát triển quốc gia không?
- Phương pháp đối thoại nào được sử dụng giữa quốc hội và hội đồng cấp tỉnh và địa phương để bảo đảm cuộc đối thoại thường xuyên và cởi mở về các vấn đề then chốt ảnh hưởng đến phát triển và đặc biệt là những vấn đề được đề cập trong khuôn khổ SDG?
- Kế hoạch phát triển quốc gia có bảo đảm rằng các điều kiện cụ thể mang tính địa phương sẽ được phản ánh đầy đủ trong quá trình thực hiện? Nếu không, có thể bổ sung cơ chế nào để bảo đảm điều này sẽ diễn ra?

IX. Vai trò của các cán bộ, nhân viên phục vụ quốc hội

Do tính chất công việc của mình, các nghị sĩ phải là những người có kiến thức tổng hợp. Tính chất đa dạng và phức tạp của các vấn đề mà một nghị sĩ phải đối mặt hàng ngày - từ xử lý những vấn đề mà cử tri quan tâm đến rà soát các dự luật - đòi hỏi họ phải nhanh chống tìm hiểu kiến thức về nhiều chủ đề khác nhau. Dù kinh nghiệm và kiến thức chuyên môn hay kinh nghiệm và kiến thức ở các lĩnh vực khác có như thế nào, họ vẫn gặp phải nhiều vấn đề vượt ra ngoài "vùng an toàn" của mình. Do đó, các nghị sĩ phải dựa vào các cán bộ, nhân viên phục vụ quốc hội để có được sự hỗ trợ và kết quả phân tích cần thiết để thực hiện công việc chi tiết của mình với vai trò là một nhà lập pháp.

Quốc hội ở hầu hết các nước và các thành viên của mình đều đối mặt với thách thức phải làm việc với ngành hành pháp có nguồn lực và kiến thức chuyên sâu nhiều hơn họ. Họ phải làm việc với những bất cập này để có một vai trò mang tính xây dựng trong việc thông qua và giám sát luật pháp và ngân sách và, tất nhiên, họ phải đương đầu với những bất cập tương tự khi làm việc với quá trình thực hiện SDG. Điều đó có nghĩa là quốc hội sẽ cần đến các cán bộ, nhân viên phục vụ có năng lực tốt với khả năng tiếp cận nguồn thông tin, dữ liệu và bằng chứng có chất lượng để đưa ra ý kiến tham mưu có ý nghĩa và kịp thời cho các nghị sĩ và các ủy ban. Không có một đội ngũ cán bộ, nhân viên phục vụ mạnh thì quốc hội sẽ không thể hoàn thành vai trò của mình trong việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển bền vững.

Có những cách thức cụ thể mà các cán bộ, nhân viên phục vụ quốc hội sử dụng để giúp các nghị sĩ có được những tri thức, thông tin và dữ liệu cần thiết nhằm đánh giá một cách thực chất một vấn đề nhất định, trong đó có các văn bản thông báo, các cuộc điều trần, xác định các nhóm đối tác, tiến hành nghiên cứu và cung cấp sự hỗ trợ chung cho các ủy ban trong việc chuẩn bị các sửa đổi và xây dựng các báo cáo. Các cán bộ, nhân viên phục vụ cũng hỗ trợ quốc hội, các ủy ban và các nghị sĩ trong việc rà soát lại các đạo luật, ngân sách nhà nước hàng năm và theo dõi tiến triển của các sáng kiến.
Ngoài những cán bộ, nhân viên phục vụ tổng hợp của ban thư ký quốc hội, dưới đây là ba cơ cấu chính theo đó các cán bộ, nhân viên phục vụ được được tổ chức trong quốc hội mỗi nước:

- **Cán bộ, nhân viên hỗ trợ ủy ban:** Mỗi ủy ban được giao một đội ngũ cán bộ, nhân viên chuyên trách, trong đó có các chuyên viên hỗ trợ pháp lý, chuyên ngành và thủ tục, nhằm trực tiếp giúp đỡ chủ tịch ủy ban và các thành viên ủy ban khi họ điều hành các cuộc họp, điều trần và tranh luận.

- **Các đơn vị chuyên môn chuyên trách:** Ở quốc hội một số nước, các cán bộ, nhân viên chuyên nghiệp được tổ chức thành các đơn vị theo các lĩnh vực chuyên môn. Có thể bao gồm Đơn vị pháp lý, Đơn vị nghiên cứu, Phòng Tư vấn thủ tục và Đơn vị quan hệ công cộng/truyền thông... Những đơn vị này chịu trách nhiệm cung cấp ý kiến tham mưu và hỗ trợ cho tất cả các ủy ban và các thành viên, chủ yếu theo yêu cầu của họ.

- **Các đơn vị chuyên sâu:** Có xu hướng ngày càng tăng về việc thành lập các đơn vị trong quốc hội, có nguồn lực đầy đủ và có vai trò cụ thể liên quan đến chức năng cốt lõi của một định chế. Phổ biến nhất trong các đơn vị này là Văn phòng Ngân sách quốc hội, được biên chế với các cán bộ chuyên môn có tay nghề giỏi để thực hiện những phân tích độc lập cho các ủy ban liên quan nhằm thông qua và giám sát ngân sách nhà nước hàng năm. Quốc hội một số nước còn thành lập Viện Nghiên cứu quốc hội, một kiểu cơ quan tham mưu/tư vấn nội bộ, cung cấp cho quốc hội những kết quả nghiên cứu và phân tích mang tính chuyên sâu và khoa học.

Dù các cán bộ, nhân viên phục vụ được tổ chức theo phương pháp nào, thì những cán bộ, nhân viên này cũng không nên chỉ hiểu biết về SDG mà cả SDG đang được thực hiện như thế nào, và họ cũng cần nhìn nhận những yếu tố chủ yếu thúc đẩy quá trình thực hiện. SDG cần "luôn nằm lòng" với các cán bộ, nhân viên khi họ làm việc hàng ngày ở lĩnh vực thuộc thẩm quyền của ủy ban.

Một điều cần xem xét là nguồn lực cung cấp cho quốc hội tuyển dụng đội ngũ cán bộ, nhân viên chuyên nghiệp thường rất hạn chế. Bởi SDG bao quát hầu hết các khía cạnh của sự nghiệp phát triển, nên việc nâng cấp năng lực của đội ngũ cán bộ, nhân viên để họ hiểu, cảm nhận và nhân thức đầy đủ về SDG và các mục tiêu của chúng sẽ là một thách thức. Một đội ngũ cán bộ, nhân viên và nghị sĩ có năng lực và tri thức là điều hết sức quan trọng đối với nỗ lực thực hiện SDG. Điều đó có thể đòi hỏi quốc hội cần thực hiện một cuộc kiểm toán hoặc đánh giá đội ngũ của mình để biết họ có đủ hay không có đủ năng lực và nguồn lực để đáp ứng yêu cầu thực hiện thành công SDG. Một cuộc kiểm toán hay đánh giá như vậy sẽ giúp lãnh đạo của một định chế xác định những bất cập cần được đầu tư để bảo đảm quốc hội có đủ năng lực chuẩn bị tài liệu và phân tích nền và trở thành một chủ thể đầy đủ và có hiệu quả trong quá trình thực hiện SDG ở đất nước mình.

Tan-da-ni-a: Giám sát ngân sách

Tan-da-ni-a là một nền dân chủ đa đảng từ năm 1995. Quốc hội Tan-da-ni-a đã từng có một Ủy ban Tài chính với chức năng thẩm định ngân sách nhà nước hàng năm được chính phủ đệ trình. Tuy nhiên, Ủy ban Tài chính chỉ có thẩm quyền hạn chế trong việc đưa ra những sửa đổi hay bác bỏ một dự thảo ngân sách ngành cụ thể.

Năm 2012, với sự trợ giúp của UNDP và chi nhánh tại địa phương của Mạng lưới Quốc hội châu Phi chống tham nhũng [một chi nhánh khu vực của GOPAC], Chủ tịch Quốc hội đã xác định sự cần thiết phải có một quy trình ngân sách mới. Nỗ lực này bắt đầu bằng việc thay thế Ủy ban Tài chính bằng Ủy ban Ngân sách vào năm 2013.

Năm sau đó, Quốc hội Tan-da-ni-a đã thành lập và cung cấp kinh phí cho Vụ Ngân sách với 20 cán bộ chuyên môn, những người có kỹ năng cụ thể liên quan đến công việc phân tích kinh tế và tài chính. Chức năng của Vụ này là hỗ trợ công việc của Ủy ban Ngân sách trong việc thẩm định ngân sách nhà nước hàng năm trước khi Quốc hội thông qua. Đồng thời, Vụ cũng có chức năng cung cấp các báo cáo phân tích và nghiên cứu theo yêu cầu của các nghị sĩ và các ủy ban khác. Năm 2015, giai đoạn cuối cùng của quá trình cải cách, Quốc hội đã thông qua Luật Ngân sách mới. Đạo luật mới này trao cho Ủy ban Ngân sách nhiều quyền lực và thẩm quyền hơn để bác bỏ từng phần hay toàn bộ dự thảo ngân sách nhà nước hàng năm.

Tiến thêm một bước nữa, quốc hội nhiều nước đã xây dựng và thông qua kế hoạch chiến lược tổng hợp nhiều năm trên cơ sở đánh giá nhu cầu và xác định lộ trình để tiến hành cải cách và huy động nguồn lực cần thiết để tăng cường năng lực và hoàn thành những chức năng cốt lõi của quốc hội. Một kế hoạch như vậy là cơ sở tốt để cung cấp bằng chứng cần thiết nhằm vận động cho việc phân bổ nguồn lực từ ngân sách nhà nước hàng năm và từ các nhà tài trợ, từ đó sẽ hỗ trợ quốc hội trong nỗ lực tăng cường năng lực cho quá trình thực hiện SDG.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn có các cán bộ, nhân viên chuyên nghiệp được giao nhiện vụ cung cấp kết quả phân tích dự thảo ngân sách và luật pháp cho các ủy ban liên quan khi họ nghiên cứu các sáng kiến liên quan đến SDG?
- Quốc hội nước bạn đã thực hiện đánh giá nhu cầu để xác định sự hỗ trợ và nguồn lực nào là cần thiết để các cán bộ, nhân viên phục vụ có đủ năng lực cung cấp kết quả phân tích cho các ủy ban và cá nhân các thành viên quốc hội?
- Quốc hội nước bạn đã xây dựng và thông qua kế hoạch phát triển chiến lược để xác định quốc hội cần tăng cường năng lực của mình ở đâu và như thế nào, nhằm hỗ trợ việc thông qua luật pháp và giám sát chi tiêu ngân sách và thực thi cho phù hợp với SDG?

X. Vai trò của các chính đảng trong quốc hội

Không thể nói về công việc của các nghị sĩ mà không thừa nhận rằng đa số các nghị sĩ là thành viên và đại diện cho một chính đảng. Làm việc với và thông qua chi nhánh này của chính đảng là một khía cạnh quan trọng trong công tác của quốc hội, cho phép xúc tiến và vận động cho các lập trường và ý tưởng của đảng trong quốc hội.

Các cuộc tranh luận và thảo luận là khía cạnh trung tâm trong sinh hoạt của quốc hội. Mỗi chính đảng đều có những ưu tiên của riêng mình về chính sách, luật pháp và phân bổ ngân sách nhằm đáp ứng những nhu cầu từ các cử tri của mình. Nhưng, trong khi các đảng thậm chí có thể có quan điểm khác nhau về việc cuối cùng sẽ thực hiện SDG như thế nào, cho dù đó là đảng nào hay có thể thay đổi chính phủ, nhưng một nước vẫn sẽ phải báo cáo SDG có được thực hiện thành công hay không. Như vậy, vào một thời điểm nào đó, tất cả các chính đảng cần phải xác định họ muốn thực hiện SDG như thế nào và trình bày kế hoạch của họ trước công chúng vào mỗi dịp bầu cử.

A. Các nhóm đảng

Ở quốc hội của hầu hết các nước trên thế giới, các thành viên được bầu thay mặt một chính đảng có ghế trong quốc hội như một nhóm đảng[13]. Những nhóm này gặp nhau thường xuyên để thỏa thuận về chiến lược và lập trường của đảng mình trong quốc hội về các dự luật, các sửa đổi đối với dự luật và các quyết định quan trọng khác được đưa ra trong quốc hội. Các nhóm đảng trong quốc hội cũng có vai trò trong các cuộc tranh luận bên ngoài quốc hội, thông qua chính đảng của mình.

Nếu một nhóm đảng thuộc phe đa số trong quốc hội [tùy thuộc vào hệ thống quốc hội], nhóm này có vị trí chắc chắn để tổ chức nhóm nhằm ủng hộ các bộ trưởng và ngành hành pháp, những người chịu trách nhiệm về việc bảo đảm SDG được thực hiện trong nước và báo cáo ở cấp quốc tế về những cam kết đã đưa ra. Một cách để làm việc này là thành lập một Nhóm công tác về SDG. Mục tiêu quan trọng nhất của nhóm công tác là làm việc với các bộ trưởng và các bộ sẽ giám sát việc thực hiện SDG, để bảo đảm quan điểm của các đảng viên và cử tri được phản ánh trong dự luật và ngân sách trước khi giới thiệu ra Hạ viện. Thông qua nhóm công tác, đảng sẽ có cơ hội thảo luận các vấn đề có thể được phe đối lập và các nhóm đảng thiểu số nêu ra và chuẩn bị lập trường của mình trước khi dự luật và ngân sách được giới thiệu. Nhóm công tác cũng có thể là một kênh để thảo luận những sửa đổi tiềm năng đối với những văn kiện này một khi công chúng đã đóng góp ý kiến thông qua các quy trình của quốc hội, như các cuộc điều trần công ở cấp ủy ban.

Đối với các nghị sĩ của phe đối lập, điều cũng quan trọng tương tự là SDG được lồng ghép vào công việc của đảng họ. Ở một số hệ thống quốc hội, có một "Nội các trong bóng tối" - một hình thức chính phủ thay thế bao gồm các nghị sĩ của phe đối lập hay các đảng thiểu số, những người có vai trò là phát ngôn viên hoặc là đầu mối của đảng cho các bộ chủ quản trong chính phủ. Một vị "bộ trưởng trong bóng tối" cần được trang bị tốt, với đầy đủ kiến thức và dữ liệu, để SDG là những vấn đề hàng đầu và trung tâm trong phân tích của họ về công việc đang được thực hiện bởi các bộ trong phạm vi trách nhiệm của họ. Ở các hệ thống tổ chức quốc hội khác, việc phân chia trách nhiệm có thể được dựa trên cơ sở địa lý hay các yếu tố khác. Nhưng, cho dù cách thức tổ chức có như thế nào, thì phe đối lập cũng cần có sự hiểu biết sâu sắc về SDG và có ý tưởng rõ ràng về điều họ nghĩ SDG được thực hiện như thế nào là tốt nhất để bảo đảm họ có khả năng tốt nhất để giám sát những hành động của chính phủ liên quan đến SDG.

Điều cũng quan trọng cần ghi nhớ là, trong chu kỳ thực hiện SDG [2015 - 2030], các nhóm đảng rất có thể sẽ chuyển từ phe đối lập sang phe cầm quyền [hoặc ngược lại]. Mỗi nhóm đảng cần có thông tin đầy đủ về SDG và cam kết với nỗ lực thực hiện SDG, nhằm bảo đảm rằng sự thay đổi trong chính phủ không dẫn đến những chậm trễ không cần thiết trong việc thực hiện SDG.

13. Ở các nước khác nhau, các nhóm này được biết đến với những tên gọi khác nhau, trong đó có nhóm quốc hội, nhóm họp kín hay đảng quốc hội.

B. Các nhóm giữa các đảng

Trong 15 năm qua, đã có sự gia tăng các nhóm được gọi là các nghị sĩ có cùng chí hướng trong một quốc hội từ các nhóm đảng khác nhau. Những nhóm liên đảng như vậy tạo cơ hội cho các nghị sĩ có cùng lợi ích thảo luận việc xúc tiến các luật pháp và chính sách phản ánh lợi ích của họ. Những nhóm này cho phép phá bỏ rào cản của đảng và khuyến khích đối thoại giữa các nghị sĩ, dẫn đến việc hình thành sự đồng thuận có thể được sử dụng để vận động trong các nhóm đảng khác nhau và trong quốc hội nói chung.

Một số nhóm liên đảng thường thấy là các nhóm họp kín của phụ nữ, nhóm hợp tác quốc hội song phương, và các nhóm liên kết với các mạng lưới nghị sĩ khu vực và toàn cầu [như được nêu tại Phần D của Chương III].

Do SDG bao quát hầu hết các lĩnh vực của hoạt động phát triển, rất có thể nhiều nhóm tương tự sẽ được thành lập để vận động cho những vấn đề cụ thể được các nghị sĩ quan tâm. Ví dụ, nhóm họp kín của phụ nữ sẽ vận động cho SDG 5 [bình đẳng giới], nhóm GOPAC sẽ vận động cho SDG 16 [trách nhiệm giải trình], và nhóm Quốc hội Khí hậu sẽ vận động cho SDG 7 [năng lượng sạch]. Nhưng vẫn còn không gian cho hoạt động chung giữa các đảng về SDG. Quốc hội một số nước đã từng thành lập các nhóm công tác trong khuôn khổ MDG [và một số cũng đã làm việc này với SDG]. Một nhóm như vây có thể trở thành một kênh cho việc giáo dục, xúc tiến và vận động cho SDG nói chung. Nó cũng có thể là một nhóm quan trọng để xúc tiến việc thể chế hóa các hệ thống cần thiết [và được ghi nhận trong toàn bộ cuốn sổ tay này] cho quốc hội một nước để trở thành một bên tham gia tích cực và quan trọng trong nỗ lực thực hiện SDG.

Pa-kít-xtăng: Nhóm công tác về các Mục tiêu Phát triển bền vững

Với việc thông qua SDG tháng 9 năm 2015, Quốc hội Pa-kít-xtăng đã thành lập một nhóm công tác liên đảng gồm các nghị sĩ từ tất cả các nhóm đảng lớn. Mục đích của nhóm làm việc có hai khía cạnh: [i] cung cấp thông tin về SDG và vai trò của quốc hội trong việc thực hiện SDG; và [ii] tạo ra một kênh qua đó các nghị sĩ, các đảng của họ và quốc hội nói chung có thể phối hợp hoạt động về việc thực hiện SDG.

Xem: "Chủ tịch Quốc hội Sardar Ayaz Sadiq khai trương Ban thư ký SDG," ngày 16.2. 2016, http://www.na.gov.pk/en/pressre-lease.php?content=101.

Một nhóm đảng cũng có thể là một kênh để đạt được sự đồng thuận và vận động trong các chính đảng có đại diện trong quốc hội. Nhóm đảng cần bảo đảm rằng không chỉ các nghị sĩ là thành viên của nhóm được tiếp nhận thông tin và tham gia vào các hoạt động liên quan đến SDG mà họ còn giữ mối liên hệ với các đảng của họ nhằm chia sẻ kiến thức và hiểu biết về SDG để các đảng đó cũng được tiếp nhận thông tin và tham gia vào những hoạt động liên quan đến SDG.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Các nhóm đảng trong quốc hội nước bạn đã tổ chức công việc của họ theo cách thức thúc đẩy SDG và các SDG cụ thể đã được xem xét trong các tổ chức công việc của họ?
- Quốc hội nước bạn có một nhóm công tác về SDG? Nếu có, chức năng của nhóm này là gì? Nếu không, bạn dự kiến chức năng nào cho một nhóm như vậy?
- Nhóm liên đảng nào có thể được thành lập trong quốc hội nước bạn để xúc tiến SDG cụ thể? Các nhóm liên đảng này có phù hợp với những ưu tiên phát triển trong quy hoạch phát triển quốc gia của chính phủ nước bạn?
- Đảng bạn có cơ chế nào để tìm hiểu thêm về SDG thông qua các nghị sĩ của đảng?

XI. Tăng cường năng lực của các nghị sĩ và các cán bộ, nhân viên phục vụ quốc hội về các Mục tiêu Phát triển bền vững

Thực hiện SDG sẽ là một thách thức của cả một thế hệ. Là một nghị sĩ, bạn có thể hoặc không có thể còn giữ ghế nghị sĩ của mình vào năm 2030 khi một cuộc đánh giá sẽ được tiến hành để xem đất nước bạn có hay không thực hiện được đầy đủ hoặc một phần những Mục tiêu này. Nhưng, bạn cần suy nghĩ về vai trò của bạn và vai trò của cả quốc hội trong việc thiết lập một hệ thống và những tập quán, từ đó sẽ tạo cho đất nước bạn cơ hội tốt nhất để đi đến thành công. Bởi vì điều này không chỉ là về việc đo lường những dữ liệu hay con số trừu tượng mà, cuối cùng, sẽ là cơ hội để sử dụng SDG cho sự nghiệp phát triển đất nước bạn và để loại bỏ những trở ngại đã ngăn cản người dân và đất nước bạn tự giải phóng mình khỏi tình trạng nghèo đói và thực hiện sự nghiệp phát triển bền vững.

Như đã được đề cập ở phần trên, từ nay đến thời điểm đó, quốc hội của tất cả các nước sẽ cần tăng cường năng lực. Ngay cả nếu quốc hội nước bạn tích cực huy động người dân và tiếp nhận ý kiến phản hồi của họ thông qua công việc của các nghị sĩ và ủy ban của quốc hội; thậm chí nếu quốc hội nước bạn có đủ năng lực tiến hành nghiên cứu sâu sắc và thiết lập được những hệ thống cho phép tiếng nói của người dân được bày tỏ mạnh mẽ thông qua các nghị sĩ; thì vẫn sẽ cần suy ngẫm xem những hệ thống của nước bạn phải được tân trang như thế nào để bảo đảm chúng thực sự thúc đẩy việc thực hiện 17 SDG.

UNDP tại Môn-đô-va
Ban thư ký của Quốc hội cam kết sẽ xúc tiến quản lý nguồn nhân lực nhạy cảm về giới, ngày 23.11.2016.

Quốc hội của hầu hết các nước chưa đáp ứng được những tiêu chuẩn cần thiết để thực hiện thành công SDG. Quốc hội của tất cả các nước cần tiếp tục giáo dục các thành viên của mình và các cán bộ, nhân viên phục vụ quốc hội về SDG và làm thế nào để lồng ghép chúng vào công việc hàng ngày của họ. Tài liệu này cần được sử dụng làm điểm xuất phát cho cuộc thảo luận về cách thức quốc hội nước bạn tham gia vào nỗ lực thực hiện Chương trình nghị sự 2030 và SDG ở đất nước bạn. Những câu hỏi ở cuối mỗi phần là nhằm tạo ra cơ hội để bạn tự đánh giá công việc hiện đang được thực hiện ở Hạ viện của nước bạn và bạn có thể làm gì để làm cho định chế này hoạt động có hiệu quả hơn.

Quốc hội một số nước đã nhận thức được tầm quan trong của các SDG (và những mục tiêu tiền thân - các MDG) trong một thời gian khá dài. Họ đã xây dựng được những sản phẩm tri thức và văn bản hướng dẫn mà các nghị sĩ có thể sử dụng để giúp họ xem xét các Mục tiêu SDG khi họ tiến hành các hoạt động tương tác với người dân và chính phủ.

In-đô-nê-xi-a: Hướng dẫn các nghị sĩ về các Mục tiêu Phát triển thiên niên kỷ

Năm 2013, Hạ viện In-đô-nê-xi-a đã thành lập Nhóm Chuyên trách MDG của Quốc hội. Nhóm chuyên trách đã xây dựng một văn bản hướng dẫn cho các nghị sĩ về MDG. Văn bản hướng dẫn nêu ra một loạt câu hỏi chủ yếu liên quan đến MDG để các nghị sĩ xem xét khi họ soạn thảo các dự luật và giám sát các hoạt động của chính phủ. Văn bản hướng dẫn còn có một tờ mẫu gợi mở cách thức vận động người dân tham gia và nhấn mạnh những điều mà các nghị sĩ, ở cấp quốc gia và cấp tỉnh, cần quan sát và ghi nhớ khi họ tiến hành các chuyến đi thăm thực địa và gặp gỡ các cộng đồng dân cư.

Quốc hội một số nước thừa nhận có một số hạn chế nhất định về những gì họ có thể làm, ví dụ do sự thiếu hụt các nhân viên phục vụ hoặc thiếu vắng chính các nghị sĩ. Để khắc phục những hạn chế này, Quốc hội đã xây dựng các chương trình, dự án với các tổ chức, như UNDP, để hỗ trợ họ tăng cường năng lực, chuẩn bị các khung pháp lý và xây dựng các công cụ và cơ chế nhằm thúc đẩy nỗ lực thực hiện SDG. Trong những công cụ này có thể có việc tổ chức các cuộc hội thảo và tập huấn, cử người sang học việc ở tổ chức đối tác, hướng dẫn tay đôi cho các nhân viên phục vụ và nghị sĩ. Khi lồng ghép với việc lập kế hoạch dài hạn như đã được đề cập trong tài liệu này, sự hỗ trợ hàng ngày và đặc biệt của các dự án có thể tạo ra tác động tích cực đáng kể đối với năng lực của quốc hội, trong quá trình quốc hội tiếp tục phấn đấu để trở thành một đối tác đầy đủ và tích cực trong việc thực hiện SDG.

Sa-moa: Giới thiệu các Mục tiêu Phát triển bền vững với các nghị sĩ mới

Sau cuộc tổng tuyển cử tháng 3.2016 ở Sa-moa, một số tổ chức thuộc hệ thống Liên Hợp Quốc, trong đó có ILO và UNDP, hợp tác với Văn phòng Nhân viên phục vụ và Quốc hội lập pháp cùng với các bộ thuộc chính phủ, đã tổ chức một chương trình giới thiệu SDG cho các nghị sĩ mới được bầu. Chương trình là một phần của nỗ lực có định hướng rộng lớn hơn. Nó đem đến các nghị sĩ cơ hội để hiểu biết tốt hơn về vai trò của họ trong việc thực hiện SDG và họ có thể nhận được cách thứ hỗ trợ nào từ Liên Hợp Quốc và các tổ chức khác trên bước đường tiến lên phía trước.

Nguồn: www.samoaobserver.ws/en/18_03_2016/local/3791/Making-global-goals-Samoaâ€™s-own.htm.

Quốc hội các nước muốn tham gia tích cực vào việc thực hiện SDG ở nước mình cần xây dựng lập luận đủ sức thuyết phục để yêu cầu sự trợ giúp của các tổ chức quốc tế và khu vực chuyên cung cấp tài trợ, tư vấn kỹ thuật và các nguồn lực khác nhằm trợ giúp cho việc tăng cường năng lực của quốc hội và huy động sự tham gia của quốc hội vào nỗ lực thực hiện những Mục tiêu này.

Ngoài những tổ chức cung cấp trợ giúp đã nêu trên đây, quốc hội mỗi nước có thể tìm kiếm nguồn tài trợ từ các định chế tài chính quốc tế, như Ngân hàng Phát triển Hồi giáo14 và các ngân hàng phát triển khu vực khác. Một trong những mục tiêu của việc thành lập những định chế tài chính này là nhằm xây dựng các định chế nhà nước để bảo đảm cho các nước thành viên thực hiện những mục tiêu phát triển dài hạn của mình, trong đó có các SDG.

Yếu tố then chốt để quốc hội mỗi nước sẵn sàng tham gia vào nỗ lực thực hiện SDG là khai thác và sử dụng những nội dung của cuốn sổ tay này. Trên cơ sở những thông tin có trong sổ tay, những ví dụ được các nước cung cấp và lời giải đáp cho những câu hỏi nêu lên để suy ngẫm, quốc hội có thể thực hiện một nghiên cứu khả thi dựa trên bằng chứng hay một đánh giá nhu cầu, lấy đó làm cơ sở để chuẩn bị yêu cầu xin trợ giúp và nguồn lực nhằm thực hiện những thay đổi cần thiết để quốc hội trở thành một đối tác tích cực trong nỗ lực thực hiện thành công các SDG.
.

Các câu hỏi để suy ngẫm

- Quốc hội nước bạn có kế hoạch nào để tăng cường năng lực cho các cán bộ, nhân viên phục vụ và các nghị sĩ?
- Quốc hội nước bạn có kế hoạch nào để xây dựng và phổ biến các sản phẩm tri thức về SDG phù hợp với điều kiện của nước bạn?
- Quốc hội nước bạn có đủ ngân sách nội bộ để tổ chức các hoạt động đào tạo và xây dựng các sản phẩm tri thức cho các cán bộ, nhân viên phục vụ và các nghị sĩ?
- Các tổ chức từ bên ngoài hiện đang cung cấp loại trợ giúp nào để hỗ trợ việc tăng cường năng lực cho các cán bộ, nhân viên phục vụ và các nghị sĩ của quốc hội nước bạn?
- Những định chế tài chính quốc tế nào sẵn sàng cung cấp nguồn lực để hỗ trợ việc tăng cường năng lực và tổ chức đào tạo cho quốc hội nước bạn?

14. Ngân hàng Thế giới - Quỹ Phát triển nông nghiệp quốc tế (IFAD) - Ngân hàng Đầu tư châu Âu (EIB) - Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB) - Ngân hàng Tái thiết và phát triển châu Âu (EBRD) - Ngân hàng Phát triển Mỹ La-tinh (CAF) - Nhóm Ngân hàng Phát triển liên Mỹ (IDB, IADB) - Ngân hàng Phát triển châu Phi (AfDB) - Ngân hàng Đầu tư hạ tầng (AIIB) - Ngân hàng Phát triển Ca-ri-bê (CDB) - Ngân hàng Hội nhập kinh tế Trung Mỹ (CABEI) - Ngân hàng Phát triển Đông Phi (EADB) - Ngân hàng Phát triển Tây Phi (BOAD) - Ngân hàng Phát triển và thương mại Hắc Hải (BSTDB) - Ngân hàng Phát triển và thương mại Tổ chức Hợp tác kinh tế (ETDB) - Ngân hàng Phát triển Á-Âu - Ngân hàng Phát triển mới (NDB) (trước đây được gọi là Ngân hàng Phát triển BRICS).

GOPAC

GLOBAL ORGANIZATION OF PARLIAMENTARIANS AGAINST CORRUPTION
ORGANISATION MONDIALE DES PARLEMENTAIRES CONTRE LA CORRUPTION
ORGANIZACIÓN MUNDIAL DE PARLAMENTARIOS CONTRA LA CORRUPCIÓN
المنظمة العالمية للبرلمانيين ضد الفساد

UNDP

Empowered lives.
Resilient nations.

United Nation Development Programme
One United Nations Plaza
New York, NY, 10017 USA
Tel: +1 212 906 5502
For more information: www.undp.org
Copyright 2017, UNDP.